

Jaarverslag

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

01. Kerncijfers

Kerncijfers

Alle bedragen in dit jaarverslag zijn in duizenden euro, tenzij anders vermeld.

Aantallen	31-12-24	31-12-23	31-12-22	31-12-21	31-12-20
Deelnemers	15.505	15.051	14.753	15.011	15.299
Gewezen deelnemers	11.175	10.851	10.357	9.143	8.021
Pensioengerechtigden	2.039	1.681	1.351	1.046	791
Totaal	28.719	27.583	26.461	25.200	24.111
Financiële gegevens					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	3.739.178	3.093.704	2.443.051	3.134.933	2.819.164
Beleggingsopbrengsten over het jaar	180.222	274.094	-953.733	14.202	357.676
Beleggingsrendement over het jaar	5,5%	9,9%	-28,6%	0,3%	14,9%
Technische voorzieningen					
Pensioenverplichtingen excl. inloopriscio AO	2.974.664	2.422.722	2.056.248	2.809.905	2.744.036
Voorziening inloopriscio AO	927	642	902	2.817	1.523
Totaal technische voorzieningen	2.975.591	2.423.364	2.057.150	2.812.722	2.745.559
Reserves					
Algemene reserve	680.523	703.047	469.637	359.716	99.673
Dekkingsgraad					
Aanwezig	122,9%	129,0%	122,8%	112,8%	103,6%
Vereist (strategisch)	119,7%	119,9%	121,1%	118,3%	118,5%
Minimaal vereist	105,0%	105,1%	105,2%	104,8%	104,8%
Beleid	129,7%	130,5%	121,4%	108,2%	97,9%
Reëel	92,5%	90,2%	85,4%	84,6%	78,8%

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bijdragen	2024	2023	2022	2021	2020
Premies pensioenregeling	359.092	331.412	307.106	316.317	304.906
Overige bijdragen	5.825	5.174	4.835	4.460	4.607
Totaal	364.917	336.586	311.941	320.777	309.513
Pensioenuitkeringen (excl. afkoopsommen)	11.630	9.122	6.811	5.099	3.521
Kosten					
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	4.948	4.355	3.902	3.593	3.673
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer en pensioengerechtigde)	282	260	242	224	228
Vermogensbeheer (in % van het belegd vermogen)	0,24%	0,28%	0,24%	0,16%	0,17%
Toeslagverlening					
1-1-2025 / 1-1-2024 / 1-1-2023 / 1-1-2022 / 1-1-2021	1,89%	0,00%	4,58%	0,00%	0,00%
Opbouwkorting					
Opbouwkorting pensioenopbouw over het jaar	0,00%	0,00%	29,70%	33,00%	25,40%

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

02. Voorwoord

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Voorwoord

Bij het schrijven van het voorwoord zijn we bijna vijf maanden onderweg in het nieuwe jaar. De meest voorkomende woorden bij ons fonds zijn ‘invaren’, ‘evenwichtigheid’ en ‘importheffingen’. Invaren en evenwichtigheid hebben betrekking op de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen. Importheffingen zijn een gevolg van Amerikaans protectionisme met mogelijk financiële effecten voor je pensioen. Alle wereldwijde politieke en economische onrust leidt tot schommelingen van rente en beleggingen. Die onrust heeft dus veel invloed op de financiële positie van ons fonds op korte termijn. Uiteraard worden die nauwlettend in de gaten gehouden door bestuur en bestuursbureau.

De dekkingsgraad is van is in 2024 redelijk op peil gebleven met wel wat schommelingen. Over 2024 was het rendement van de gehele portefeuille 5,5%. De negatieve rendementen in de matching portefeuille deden de positieve rendementen in de return portefeuille deels teniet. Door de groei van ons fonds via de premie-inkomsten is ook gekozen voor verdere spreiding van de beleggingen. Daardoor is ook het beleggingsrisico meer gespreid. Ons fonds staat er goed voor.

Over 2024 is ook volledige opbouw toegekend. De Europese prijsinflatie is teruggezaakt naar een meer aanvaardbaar niveau dan de afgelopen jaren. Een volledige compensatie voor inflatie in de vorm van toeslag is nog een brug te ver. Dit komt door de strenge indexatieregels. Er is 1,89% toegekend van de Nederlandse consumentenprijsindex (2,58%).

Verder zien we het aantal klachten toenemen. Dat wordt geheel veroorzaakt door de nieuwe, ruime definitie van klachten. Het pensioenloket van AZL handelt de klachten naar tevredenheid af. Van de Pensioenfederatie heeft ons fonds het oordeel goed gekregen voor de procedure van klachtenafhandeling.

Inmiddels zijn de ogen en aandacht volledig gericht op de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen. In het vierde kwartaal van 2024 is het transitieplan van sociale partners (werkgever en vakbonden) gepubliceerd. Dit transitieplan heeft betrekking op de overgang naar het nieuwe stelsel van ons fonds. De leden van de vakbonden (De Unie, FNV en CNV) hebben zich achter het plan geschaard. Ons bestuur en bestuursbureau bestuderen het plan en toetsen of het plan evenwichtig is voor al onze deelnemers. Over het transitieplan staat meer in paragraaf 4.8 ‘toekomstige ontwikkelingen’ van het bestuursverslag.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

03. Profiel

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Profiel van ons fonds in 2024

ING CDC Pensioenfonds (ICP) is een ondernemingspensioenfonds dat de CDC-pensioenregeling van ING uitvoert. Doel van ons fonds is het verstrekken van ouderdoms- en nabestaandenpensioen aan (oud) deelnemers. Arbeidsongeschikten hebben premievrijstelling. Ons bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling, het financieel beheer, het vermogensbeheer en de risicobeheersing. We hebben te maken met twee externe partijen die toezicht houden: De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Het intern toezicht wordt uitgeoefend door een raad van toezicht (RvT). Die heeft als taak toezicht te houden op de uitvoering van het bestuursbeleid en op de algemene gang van zaken in ons pensioenfonds. Verder leggen we verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO).

Het bestuursbureau ondersteunt ons bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid en de invulling van onze regiefunctie.

Doelgroep

Stichting ING CDC Pensioenfonds, statutair gevestigd in Amsterdam, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan ING Bank N.V. Ons fonds is op 2 oktober 2013 opgericht om de CDC-pensioenregeling uit te voeren die op 1 januari 2014 in werking trad. Medewerkers van ING Bank Personeel B.V. nemen deel aan de pensioenregeling van ons fonds. Dit geldt als zij onder de cao vallen of als zij een individueel contract hebben waarop de pensioenovereenkomst van toepassing is.

Doelstelling

Ons fonds heeft als doelstelling om binnen de kaders van de pensioenovereenkomst, die is opgesteld door de werkgever en de vakorganisaties, te zorgen voor:

- ▲ een optimale,
- ▲ prudente en
- ▲ kostenefficiënte

uitvoering van de ondergebrachte pensioenregeling. Dit in het belang van (oud) deelnemers, pensioengerechtigden en andere belanghebbenden. Het is belangrijk om de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig af te wegen. De balans van ons pensioenfonds wordt van maand tot maand opgebouwd. Dit gebeurt vanuit de sinds 1 januari 2014 toegekende pensioenrechten. Ons fonds heeft een relatief jonge populatie. Daardoor hebben we verplichtingen op zeer lange termijn (lange duratie). Als gevolg daarvan voeren we een lange termijn beleggingsbeleid. Dat is aan de ene kant gericht op bescherming van de nominale rechten. En aan de andere kant op een rendementsstreven, waarbij nominale zekerheden en toeslagambities evenwichtig worden gebalanceerd.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Overzicht aanspraak- en pensioengerechtigden

Het aantal actieve deelnemers van ons fonds is in 2024 met 454 toegenomen. Het aantal gewezen deelnemers (= voormalige werknemers met opbouw in ons fonds, ook wel slapers genoemd) is in 2024 met 324 personen gestegen. Zie onderstaand overzicht van de aanspraak- en pensioengerechtigden per 31 december 2024 Ter vergelijking zijn de cijfers van eind 2023 opgenomen.

Per 31 december 2024		Mannen	%	Vrouwen	%	Totaal	%
Deelnemers		9.916	64%	5.589	36%	15.505	54%
Gewezen deelnemers		6.670	60%	4.505	40%	11.175	39%
Pensioengerechtigden	Ouderdompensioen	1.320	76%	427	24%	1.747	7%
	Partnerpensioen	62	31%	139	69%	201	
	Wezenpensioen	51	56%	40	44%	91	
Totaal deelnemers		18.019	63%	10.700	37%	28.719	100%

Per 31 december 2023		Mannen	%	Vrouwen	%	Totaal	%
Deelnemers		9.657	64%	5.394	36%	15.051	55%
Gewezen deelnemers		6.509	60%	4.342	40%	10.851	39%
Pensioengerechtigden	Ouderdompensioen	1.080	77%	331	23%	1.411	6%
	Partnerpensioen	56	32%	117	68%	173	
	Wezenpensioen	55	57%	42	43%	97	
Totaal deelnemers		17.357	63%	10.226	37%	27.583	100%

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bestuur

Ons fonds heeft een paritair bestuur met vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. Van de acht bestuursleden worden er vier voorgedragen door de werkgever en vier voorgedragen door de werknemers. Daarbij gold in 2024 de volgende verdeling:

- ▲ Vier werkgeversbestuursleden.
- ▲ Twee werknemersbestuursleden van de centrale ondernemingsraad.
- ▲ Eén werknemersbestuurslid van de FNV.
- ▲ Eén werknemersbestuurslid van De Unie.

De eerstkomende jaren nemen we nog geen vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in ons bestuur op. Dit komt door het relatief geringe aantal gepensioneerden bij ons fonds. De bestuursleden worden voor vier jaar benoemd. Ze kunnen tweemaal worden herbenoemd. De personele samenstelling van ons bestuur eind 2024 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Ons bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter. Er is een rooster van aftreden opgesteld. Dit is bedoeld om de continuïteit te waarborgen. We voorkomen met dit rooster dat veel bestuurders in één keer aftreden.

Ons bestuur vergadert minstens iedere maand. Daarnaast overleggen we regelmatig met de RvT, het VO, de vakorganisaties en de werkgever. Bovendien is er iedere maand contact tussen de voorzitter van ons bestuur en de voorzitters van de RvT en van het VO.

Commissies

Ons bestuur kent drie geclusterde deskundigheidsgebieden. Per cluster is er een commissie met minimaal drie bestuursleden. Hieronder zijn de commissies en de bijbehorende deskundigheidsgebieden aangegeven.

Cluster	Deskundigheidsgebied
Balansbeheer	Beleggingen
	Renteafdeckingsbeleid
Finance & Risk	Administratieve organisatie en interne controle
	Financieel-technische en actuariële aspecten
	Risicobeheer
Pensioen, Communicatie & Governance	Wet- en regelgeving
	Pensioenregelingen en -soorten
	Communicatie met deelnemers

De commissies vergaderen in principe eenmaal per maand. Daarin bereiden ze dan de bestuursvergadering van die maand voor.

Inrichting sleutelfuncties

Bij pensioenfondsen zijn sleutelfunctiehouders cruciaal voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. De Nederlandsche Bank (DNB) benadrukt dat sleutelfunctiehouders onafhankelijk moeten opereren en niet betrokken mogen zijn bij uitvoerende werkzaamheden zoals vermogensbeheer of pensioenadministratie.

Vervullers van sleutelfuncties zijn personen die de specifieke sleutelfuncties uitvoeren, zoals risicobeheer, interne audit en actuariële functies. Deze functies kunnen intern worden vervuld door medewerkers van het pensioenfonds, maar ze kunnen ook extern worden uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners.

Bij ons fonds is de inrichting van de drie sleutelfuncties als volgt:

- ▲ Sleutelfunctie actuarieel:
 - ▲ Houder: Milliman.
 - ▲ Vervuller: Milliman.
- ▲ Sleutelfunctie risicobeheer:
 - ▲ Houder: externe sleutelfunctiehouder.
 - ▲ Vervuller: interne riskmanager op het bestuursbureau.
- ▲ Sleutelfunctie interne audit:
 - ▲ Houder: de sleutelfunctiehouder interne audit huren we in door middel van een dienstverleningsovereenkomst.
 - ▲ Vervuller: PwC.

De taken en bevoegdheden van de sleutelfunctionarissen zijn vastgelegd in een functieprofiel. De sleutelfunctiehouders zijn verantwoordelijk voor hun aandachtsgebied. Ze zijn ook verantwoordelijk voor de rapportage van bevindingen aan ons bestuur en aan de RvT. Reageert ons bestuur niet adequaat? Dan kan de sleutelfunctiehouder escaleren naar de RvT. De voorzitter van RvT is dan de eerste contactpersoon. Ook hebben de sleutelfunctiehouders periodiek overleg met de RvT.

Reageert na escalatie naar de RvT ons bestuur naar de mening van de sleutelfunctiehouder niet adequaat? Dan escaleert de sleutelfunctiehouder naar DNB. De vervullers van sleutelfuncties rapporteren aan de sleutelfunctiehouder en hebben periodiek formeel overleg met deze sleutelfunctiehouder.

Bestuursbureau

Het bureau ondersteunt ons bestuur bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid en bij de invulling van de bestuurlijke regiefunctie. Dit is inclusief het controleren en bewaken van de werkzaamheden van de uitbestedingspartners. Naast ons fonds, ondersteunt het bestuursbureau ook NN CDC Pensioenfonds.

Ons bestuursbureau is daarnaast verantwoordelijk voor het operationele beheer van bepaalde onderdelen van de beleggingsportefeuille. En voor de uitvoering van het balansbeheer van ons pensioenfonds.

De directeur van ons bestuursbureau voert het dagelijkse management uit. De directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strategie, het beleid van ons pensioenfonds en voor de genomen besluiten. Dit gebeurt op basis van de volgende principes:

- ▲ Volledige compliance met wet- en regelgeving.
- ▲ Een prudente en kostenefficiënte bedrijfsvoering, met borging van kwaliteit en klantgerichtheid.
- ▲ Onafhankelijk van ING, maar waar mogelijk aansluiting bij de corporate cultuur.

Eind 2024 bedroeg de interne formatie van het bestuursbureau 10 fte.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Risicomanager

Ons bestuursbureau heeft een integraal risicomanager. Die rapporteert direct aan de sleutelfunctiehouder risicobeheer en aan ons bestuur. De risicomanager vervult ook de sleutelfunctie risicobeheer. De risicomanager bewaakt het risicobeleid en adviseert ons bestuur over de vraag of we voldoende in control zijn met betrekking tot de relevante processen.

Klachten en geschillen

Ons fonds heeft een klachtenregeling. Een klacht betreft iedere uiting van ongenoegen van een deelnemer. De pensioen-administrateur (AZL) behandelt in eerste instantie een klacht. Vervolgens kan een deelnemer bij onze klachtencommissie in beroep gaan. De klachtencommissie, waarin drie leden van de commissie pensioen, communicatie en governance zitting hebben, komt alleen bijeen als dit nodig is.

Uitvoeringskosten

De werkgever vergoedt de uitvoeringskosten. Deze komen dus niet ten laste van de premie of het rendement. Ieder jaar stellen we een begroting vast voor de kosten die ons fonds in het komende boekjaar verwacht te maken. We komen deze kosten overeen met de werkgever. De begroting is taakstellend. Dat betekent dat als gedurende het jaar blijkt dat de werkelijke kosten hoger zijn dan de begrote kosten, we deze overschrijding in eerste instantie binnen de geldende begroting moeten oplossen. Is dat niet mogelijk? Dan treedt ons bestuur in overleg met de werkgever over een mogelijke uitbreiding van de begroting. Iedere maand informeert ons bestuursbureau ons bestuur over de ontwikkeling van de werkelijke kosten ten opzichte van de begroting en de verwachting van de kosten voor het gehele jaar. Een overzicht van de uitvoeringskosten is opgenomen in [hoofdstuk 4.7](#).

Jaarverslaggeving

Het boekjaar van het fonds valt samen met het kalenderjaar.

Verantwoordingsorgaan

Ons bestuur legt verantwoording af aan het VO. Dat orgaan toetst de beleidskeuzes die we hebben gemaakt. Ook beoordeelt het VO of we het beleid goed en binnen de gemaakte afspraken en kaders uitvoeren. En het toetst of we ieders belangen evenwichtig afwegen. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan is opgenomen in [hoofdstuk 5](#) van dit jaarverslag. Het VO bestaat uit vier leden. Die hebben een zittingsperiode van vier jaar hebben. Twee leden zijn door de werkgever voorgedragen en twee zijn door de deelnemers. De leden van het VO kunnen tweemaal worden herbenoemd.

De personele samenstelling van het verantwoordingsorgaan in 2024 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Raad van toezicht

Ons fonds heeft een RvT. Die bestaat uit drie onafhankelijke personen. De leden van de RvT worden na bindende voordracht van het VO door ons bestuur voor een periode van vier jaar benoemd. We kunnen ze maximaal één keer herbenoemen. Dit gebeurt op basis van een bindend advies van het VO.

De RvT staat ons bestuur terzijde en stelt zich op als gesprekspartner. Daarnaast houdt de raad toezicht op de uitvoering van ons beleid en op de algemene gang van zaken in ons fonds. Op grond van de Pensioenwet heeft de RvT een aantal specifieke toezichtstaken. Ook zijn bepaalde bestuursbesluiten aan de goedkeuring van de RvT onderworpen. Daaronder valt het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De RvT vergadert ten minste viermaal per jaar waarvan eenmaal om de rapportage intern toezicht over het afgelopen jaar vast te stellen. Vergaderingen van de RvT en ons bestuur vinden plaats zo vaak als een van beide dit nodig acht, maar ten minste elk kwartaal. Daarnaast vergadert de RvT ten minste tweemaal per jaar met het VO.

De personele samenstelling van de RvT eind 2024 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Externe dienstverleners

Ons fonds heeft delen van de bedrijfsprocessen uitbesteed aan externe partijen. Aan uitbesteding is een aantal risico's verbonden. Daarom hebben we beleid vastgesteld voor de selectie van uitbestedingspartners en voor de beheersing van de risico's die samenhangen met uitbesteding. Uitgangspunt bij uitbesteding is dat we altijd verantwoordelijk blijven voor de beheersing van het door ons uit te voeren beleid. Ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed.

AZL verzorgt de pensioen- en financiële administratie. State Street is verantwoordelijk voor de bewaring van de effecten en de beleggingsadministratie. Daarnaast beheren externe vermogensbeheerders een deel van de beleggingen. Dit gebeurt in de vorm van beleggingsfondsen, een discretionair aandelen- en high yield mandaat, een mandaat voor niet-beursgenoteerd onroerend goed en een mandaat voor Nederlandse woninghypotheken. Keylane verzorgt de pensioenplanner van ons fonds.

Pensioenadministratie

AZL administreert de bij ons ondergebrachte pensioenregeling. Daar is een overeenkomst voor afgesloten waarin de uitbestedingstaken en het kader waarbinnen die taken worden uitgevoerd, zijn opgenomen. Ook bevat deze overeenkomst een service level agreement (SLA) en een bewerkersovereenkomst. Die is nodig om de bescherming van data in overeenstemming met privacywetgeving te waarborgen. Periodiek rapporteert AZL over de aan haar uitbestede werkzaamheden. Ook is er regelmatig overleg tussen AZL en ons bestuursbureau over operationele zaken. De uitbestede taken betreffen voornamelijk:

- ▲ Pensioenadministratie en (wettelijke) deelnemerscommunicatie (waaronder het pensioenloket voor de deelnemers).
- ▲ Financiële administratie en (voorbereiding van) externe rapportages.
- ▲ Actuariële diensten.

Custodian

De bewaarneming van de effecten is ondergebracht bij State Street. Datzelfde geldt voor de:

- ▲ Beleggingsadministratie.
- ▲ Afhandeling van beleggingstransacties (exclusief niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen).
- ▲ Voorbereiding van externe rapportages over beleggingen.
- ▲ Controle en bewaking van beleggingsrichtlijnen en
- ▲ Meting van beleggingsrendementen en van bepaalde risicomanagementdiensten.

De dienstverlening van State Street is vastgelegd in diverse overeenkomsten, waaronder de bewaarovereenkomst, een service level agreement en dienstenspecificaties.

Compliance officer

Projective Group bekleedt de functie van compliance officer voor ons fonds. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode en de jaarlijkse rapportage hierover. Ook waakt hij ervoor dat we voldoen aan actuele wet- en regelgeving. Daarnaast houdt de compliance officer toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van de interne regels en procedures. Hij geeft gevraagd én ongevraagd advies over de uitleg en toepassing van de gedragscode. Tot slot verzorgt de externe compliance officer de functie van vertrouwenspersoon voor ons fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Externe controle

We hebben Forvis Mazars N.V. als externe accountant benoemd. Deze is belast met de wettelijke controle van de jaarrekening van ons fonds. De externe accountant beoordeelt de opzet en de werking van de door ons getroffen beheersingsmaatregelen voor zover deze relevant zijn voor de controle van de jaarrekening. De externe accountant legt verantwoording aan ons af door middel van een accountantsrapport en geeft een verklaring af bij de jaarrekening.

Ons bestuur heeft Milliman Pensioenen B.V. benoemd als certificerend actuaris. Deze is verantwoordelijk voor de jaarlijkse beoordeling van de pensioenvoorzieningen van ons fonds. Ook beoordeelt deze actuaris de gehanteerde actuariële grondslagen, de kostendekkende premie, de toepassing van de prudent person bepalingen en overige wettelijk voorgeschreven onderdelen van de Pensioenwet en het toetsingskader. Op basis van deze beoordeling geeft de certificerend actuaris ieder jaar een actuariële verklaring af, inclusief een toelichtend en verklarend rapport.

Adviseurs

Een aantal vaste externe adviseurs staat ons fonds bij. Dit zijn onder andere Sprenkels en Ortec. Er zijn bovendien mogelijkheden om, al dan niet tijdelijk, externe expertise in te roepen. Dit gebeurt als we dit voor specifieke onderwerpen of op specifieke momenten nodig of wenselijk vinden. Daar zijn afspraken voor gemaakt met verschillende partijen, bijvoorbeeld voor een second opinion of een juridisch advies, website support en communicatie.

Extern toezicht

Ons fonds staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). DNB is verantwoordelijk voor ‘prudentieel toezicht’ en kijkt naar de financiën en risico’s. En naar de deskundigheid en integriteit van onze bestuurders. De AFM is belast met ‘gedragstoezicht’ en beoordeelt onder andere of ons fonds goede invulling geeft aan zijn informatieverplichtingen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

04. Bestuursverslag

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bestuursverslag

De ontwikkelingen op de financiële markten zorgen, in samenhang met veranderingen in de samenleving, voor onzekerheid bij de deelnemers over de opzet en waardevastheid van hun toekomstige pensioen. Het bestuur van ING CDC Pensioenfonds ziet het als zijn taak om met een goed en gedegen pensioenfondsbestuur stabiliteit en voorspelbaarheid na te streven. Daarbij worden heldere beleidskaders, een prudent beleggings- en risicobeheerbeleid, kostenefficiënte uitvoering, tijdige en duidelijke communicatie ingezet.

4.1 Pensioenbeleid

ING CDC Pensioenfonds is uitvoerder van de arbeidsvoorwaarde pensioen. Wij zijn zelf geen partij bij de pensioenovereenkomst die in overleg tussen de sociale partners tot stand komt. Waar nodig of gevraagd bieden we aan sociale partners wel informatie en technische ondersteuning.

Pensioenregeling

De Basispensioenregeling 67 die we uitvoeren, kwalificeert zich als een collectieve beschikbare premieregeling (Collective Defined Contribution, oftewel CDC-pensioenregeling). De werkgever kan IFRS-accounting (IAS 19R) met DC-classificatie toepassen.

Kern van de Basispensioenregeling 67 is dat de werkgever jaarlijks een vaste premie beschikbaar stelt. Daarbij streven we als fonds met deze vaste premie naar pensioenverwerving op basis van het middelloonstelsel. De werkgever geeft voor de pensioenverwerving geen garanties en heeft geen verplichting om méér te betalen dan de vaste premie volgens de uitvoeringsovereenkomst. Als de premie in een jaar niet voldoende is voor de beoogde pensioenopbouw in dat jaar, dan verlagen we de pensioenopbouw voor dat jaar.

We hebben als beleid dat de premiedekkingsgraad vooraf minstens 105% moet bedragen. Peildatum hiervoor is 30 september van het voorafgaande kalenderjaar. Op basis hiervan is in kalenderjaar 2024 geen opbouwkorting toegepast en waren de volgende opbouwpercentages van toepassing:

- ▲ Ouderdomspensioen 1,768% (gelijk aan de beoogde opbouw, gelijk aan fiscale maximum).
- ▲ Partnerpensioen 1,3130% (gelijk aan de beoogde opbouw).
- ▲ Wezenpensioen 0,2626% (gelijk aan de beoogde opbouw).

Samengevat luidt de pensioenregeling als volgt:

- ▲ Er is een vaste premie toegezegd van 30,5% van de pensioengrondslag voor de vijfjaars periode 2023-2027.
- ▲ Naast deze vaste premie betaalt de werkgever de actuariële premie voor het tijdelijk partnerpensioen.
- ▲ Met de vaste premie streven we een pensioenregeling op basis van middelloon na met voorwaardelijke toeslagen.

Hoofdkenmerken van de CDC-regeling zijn:

- ▲ Een ouderdomspensioen van 1,768% (2024) van de pensioengrondslag per jaar op opbouwbasis (dit is de op fondsgrondslagen berekende beoogde maximale fiscale opbouw).
- ▲ Een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar.
- ▲ Een partnerpensioen van 1,3130% (2024) van de pensioengrondslag per jaar op opbouwbasis (de beoogde opbouw).
- ▲ Een tijdelijk partnerpensioen op risicobasis van € 19.080 (2024) per jaar.
- ▲ Een wezenpensioen van 20% van het partnerpensioen.
- ▲ Voorwaardelijke toeslagverlening.
- ▲ Als de vaste premie in enig jaar niet voldoende is voor de beoogde pensioenverwerving, dan verminderen we de pensioenverwerving in dat jaar in gelijke mate.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Fiscaal maximaal opbouwpercentage & opbouwkorting per 1 januari 2025

We analyseren ieder jaar in het vierde kwartaal of de premie voldoende is voor de geambieerde opbouw. Is dit niet het geval? Dan verlagen we de opbouw in het komende boekjaar zo dat premie en opbouw wel met elkaar in evenwicht zijn. Meer specifiek hebben we als beleid dat de premiedekkingsgraad vooraf minstens 105% moet bedragen. Peildatum hiervoor is 30 september van het voorafgaande kalenderjaar. Bij de vaststelling houden we rekening met de door DNB gehanteerde methode voor de vaststelling van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2025. Op basis hiervan is in kalenderjaar 2025 geen opbouw­korting nodig en bedragen de opbouwpercentages:

- ▲ Ouderdomspensioen 1,776% (fiscaal maximum voor 2025).
- ▲ Partnerpensioen 1,313%.
- ▲ Wezenpensioen 0,2626%.

Toeslagverlening

Algemeen

Ons bestuur ziet het als haar opdracht om zo goed mogelijk bij te dragen aan het koopkrachtbehoud van de ondergebrachte pensioenen. Dit betekent dat het beleggingsbeleid niet uitsluitend gericht is op het beschermen van de nominale rechten. In het beleggingsbeleid is een rendementsstreven ingebouwd. Daarbij zijn nominale zekerheden en toeslagambities evenwichtig gebalanceerd. Wel spelen de wettelijke grenzen een rol.

Volgens het besluit nFTK (nieuw Financieel Toetsings Kader) mag een fonds toeslag verlenen als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. We mogen alleen toeslagen verlenen voor zover we ze bestendig kunnen toekennen. Voor ons fonds geldt dat we bij een beleidsdekkingsgraad van ongeveer 143% volledige toeslagen kunnen verlenen. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen de 110% en 143% mogen we gedeeltelijke toeslagen verlenen. De toeslagmaatstaf is de ‘definitieve consumenten­prijsindex alle huishoudens afgeleid oktober - oktober’. Welk deel van de prijsindex we als toeslag mogen geven, wordt bepaald door de toeslaggraadmeter op basis van de regels voor toekomstbestendig indexeren.

Het beleid van ons fonds is om in principe de toeslagen die we mogen toekennen ook toe te kennen op basis van de hoogte van de toeslaggraadmeter per eind september.

Toeslagverlening per 1 januari 2024

De CPI oktober 2023 bedraagt -1,98%. Omdat dit een negatief percentage is, heeft ons bestuur geen toeslag per 1 januari 2024 kunnen verlenen.

Toeslagverlening per 1 januari 2025

De CPI oktober 2024 bedraagt 2,58%. De beleidsdekkingsgraad per eind september 2024 was 132,4%. Daardoor mochten we volgens de regels voor toekomstbestendig indexeren toeslag verlenen. Ons bestuur heeft besloten om per 1 januari 2025 een toeslag van 1,89% te verlenen. Dit is de maximale verhoging die wettelijk mogelijk is met de dekkingsgraad van het fonds.

Gemiste toeslagen

Is over een jaar geen toeslag of niet de volledige toeslag verleend? Dan houden we dit bij in onze administratie. Zodra de beleidsdekkingsgraad van ons fonds (in 2024) hoger is dan ongeveer 143%, dan is inhaalindexatie mogelijk.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De Wet Toekomst Pensioenen

Sinds 1 juli 2023 zijn er nieuwe regels voor pensioen. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) heeft dat mogelijk gemaakt. De Wtp is een overgangswet, de nieuwe regels zelf liggen vast in de Pensioenwet. De nieuwe regels voor pensioen gelden voor iedereen die in Nederland pensioen opbouwt of opgebouwd heeft. Voor werkenden en gepensioneerden bij de CDC Pensioenfondsen, bij Pensioenfonds ING of bij welk ander fonds dan ook.

ING en de vakbonden (sociale partners) hebben inmiddels een plan gemaakt voor de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen. Die afspraken liggen vast in een transitieplan.

Dat plan bevat niet alleen afspraken over nog op te bouwen pensioenen onder het nieuwe stelsel, maar ook over de al opgebouwde pensioenen bij ICP.

Het transitieplan bevat ook afspraken over de pensioenen die in het verleden zijn opgebouwd bij Pensioenfonds ING. De vakbonden – De Unie, FNV en CNV- hebben het transitieplan voorgelegd aan hun leden. Die hebben akkoord gegeven op het plan.

Kernpunten uit het transitieplan zijn:

- ▲ Een flexibele regeling. Dit betekent dat deelnemers kunnen kiezen uit enkele lifecycles (leeftijdgebonden groepen) met verschillende beleggingsprofielen met meer en minder risico.
- ▲ Een flexibele premie. Deelnemers kunnen inleggen voor hun pensioen, maar kunnen in plaats daarvan ook kan kiezen voor een deel meer salaris (onder voorwaarden).
- ▲ Het nabestaandenpensioen is niet meer afhankelijk van het aantal gewerkte en te werken jaren bij ING. Het is voortaan alleen afhankelijk van het salaris.
- ▲ De risicodelingsreserve. Die reserve moet de kans op verlaging van lopende pensioenuitkeringen verkleinen.
- ▲ Alle bestaande pensioenen gaan onderdeel uitmaken van de nieuwe regels voor pensioen. Dit betekent dat die pensioenen overgaan naar de nieuwe regeling.

Het transitieplan is eind december 2024 ingediend bij ons pensioenfonds. Met ingang van het nieuwe jaar beoordeelt ons pensioenfondsbestuur het plan. Ons bestuur kijkt of het plan voldoende is onderbouwd en of het evenwichtig, goed uitlegbaar en uitvoerbaar is voor alle deelnemers van ons fonds. Ons bestuur zal ook nieuw beleid moeten maken. Daarna zal ook DNB beoordelen of de plannen om over te gaan naar de nieuwe regels voor pensioen goed genoeg zijn. Het is de bedoeling dat ons fonds in 2027 overgaat naar het nieuwe stelsel.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Klachten en geschillen

Uitgangspunt van de klachtenbehandeling is ontvankelijkheid, klantgevoeligheid en leren van klachten. Onze administrateur AZL behandelt klachten in eerste instantie. Daarna kan een belanghebbende in beroep gaan bij de klachtencommissie van ons fonds. Vervolgens kan men de klacht aan de Geschillen Instantie Pensioenfondsen, of aan de burgerlijke rechter voorleggen.

Onder klacht verstaan we elke uiting van ontevredenheid en onder geëscaleerde klachten, klachten die door de klachtencommissie van het fonds zijn behandeld. In 2024 zijn de volgende klachten behandeld:

Onderwerp	Aantal behandelde klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Service en klantgerichtheid	4		
Behandelingsduur	7		
Informatieverstrekking	20		
Deelnemersportaal	10		
Keuzebegeleiding			
Pensioenberekening en -betaling	2		
Registratie werknemersgegevens/datakwaliteit			
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	1	1	
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie			
Financiële situatie	16		
Duurzaamheid			
Overig	2		
Totaal	62	1	

53 belanghebbenden waren tevreden over hoe hun klacht is afgehandeld. 1 belanghebbende was ontevreden en van 9 belanghebbenden is dit onbekend. De klachtenbehandeling wordt ook gebruikt om van te leren. Enkele voorbeelden hiervan zijn de verbetering van het waardeoverdrachtproces en het herschrijven van standaardteksten naar B1-niveau.

De Pensioenfederatie doet jaarlijks onderzoek in het kader van de Gedragslijn Goed omgaan met klachten. Dit komt tot uitdrukking in de uitslag van de uitvraag van de Pensioenfederatie over de klachtenbehandeling. Daarbij hebben we een score van 89 (= duiding goed) behaald.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

4.2 Beleggingsbeleid

Ons fonds is in 2014 gestart met het beleggen van de pensioenpremies. Het beheerd vermogen is de afgelopen tien jaar geleidelijk toegenomen. De opzet en structuur van onze beleggingsportefeuille is in die periode wel gewijzigd. De portefeuille is met enkele beleggingscategorieën uitgebreid door de groei van het beheerd vermogen. En ook door de afnemende invloed van de premie en de wens tot verdere diversificatie. Deze diversificatie houdt verband met het verder optimaliseren van de verhouding van risico en rendement.

In 2024 hebben we de strategische asset allocatie van 50% matching portefeuille en 50% return portefeuille voortgezet. De strategische rente-afdekking (op basis van marktrente) bleef 60%.

Economie

Konden de centrale banken in 2024 hun doelstelling van een beweging naar een lagere inflatie (2%) waarmaken? En lukte dit, net als in 2023, zonder een flinke verzwakking van de economieën (recessie) en een forse stijging van de werkloosheid? Dat was inderdaad het geval. Door de progressie die werd gemaakt met het terugdringen van de inflatie en een minder krappe arbeidsmarkt, konden centrale banken een start maken met het terugdraaien van het krappe monetaire beleid.

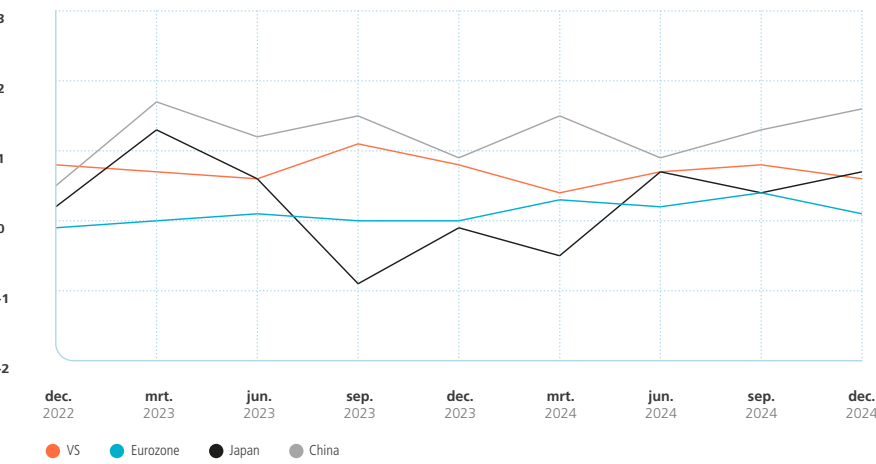
Verder stond 2024 in het teken van de wereldwijde verkiezingen en oplopende geopolitieke spanningen. In de Verenigde Staten werd Donald Trump verkozen tot de nieuwe president. Op 20 januari 2025 is hij teruggekeerd naar het Witte Huis voor een tweede presidentstermijn. Daarnaast wisten de Republikeinen een meerderheid in zowel de Amerikaanse Senaat als het Huis van Afgevaardigden te bemachtigen. Hierdoor wordt het voor Trump makkelijker om zijn beleid uit te voeren.

Bij de Europese verkiezingen in juni wisten radicaal-rechtse partijen verder terrein te winnen, maar bleven de middenpartijen veruit de grootste. In Frankrijk vonden vervroegde parlementsverkiezingen plaats, nadat de partij van president Macron flink verloor tijdens de Europese verkiezingen. De Franse verkiezingen werden uiteindelijk gewonnen door het linkse blok. In Duitsland kreeg minister Lindner van Financiën, tevens leider van de liberale coalitiepartij FDP, ontslag aan het einde van het jaar. Dit leidt tot vervroegde verkiezingen in februari 2025. In Europa bleef de oorlog tussen Oekraïne en Rusland voortduren, terwijl de spanningen in het Midden-Oosten steeds verder escaleerden. Begin 2025 werd er een akkoord tussen Israël en Hamas bereikt over een wapenstilstand in Gaza.

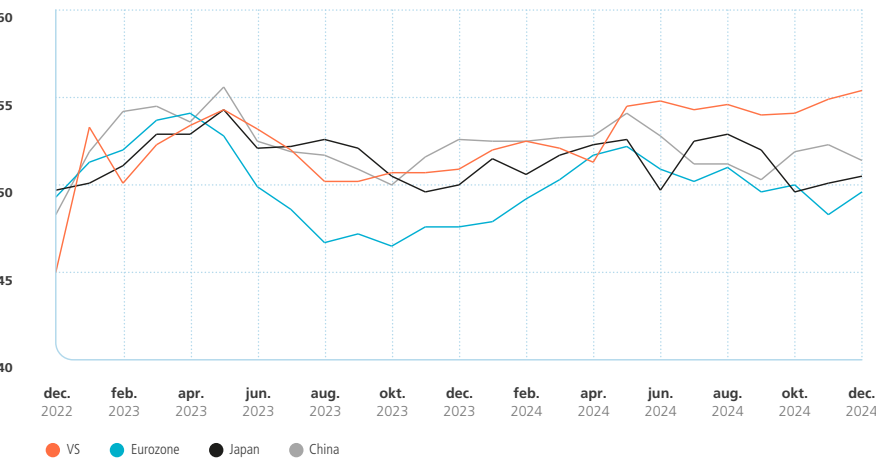
De wereldwijde economie groeide in 2024 met 3%. Hiermee lag de groei in lijn met de trendmatige groei. Net als in 2023 was het wederom de Verenigde Staten die de kar trok. De Amerikaanse economie groeide over heel 2024 met circa 3%, voornamelijk gedreven door de Amerikaanse consument. Daarentegen bleef de economische groei in Europa met circa 1% in 2024 en in China met circa 5% juist achter op de potentiële groei.

Gelijktijdig met de robuuste economische groei, boekten de centrale banken vooruitgang met het terugdringen van de hoge inflatie. In Amerika daalde de headline inflatie in december 2024 tot 2,9% en in de eurozone tot 2,4% (ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar). De kerninflatie blijft echter aan de hoge kant. In december 2024 bedroeg de Amerikaanse en Europese kerninflatie respectievelijk 3,2% en 2,7%.

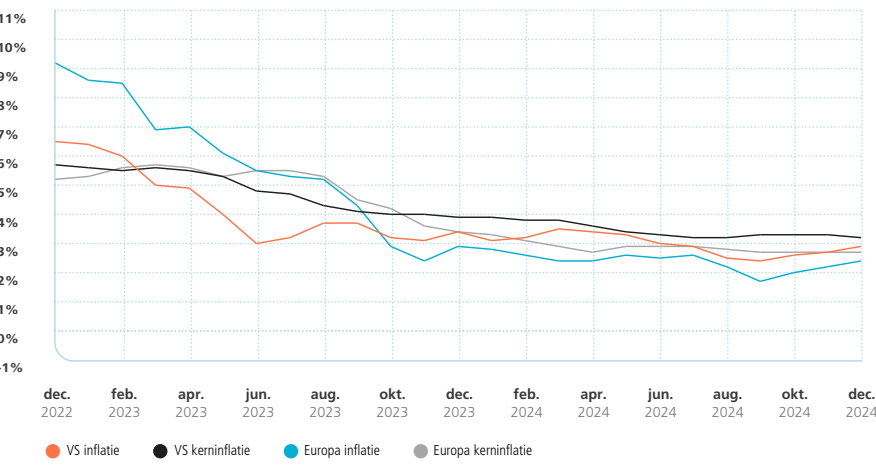
Grafiek 1 Bruto binnenlands product (BBP) (% , kwartaal op kwartaal)

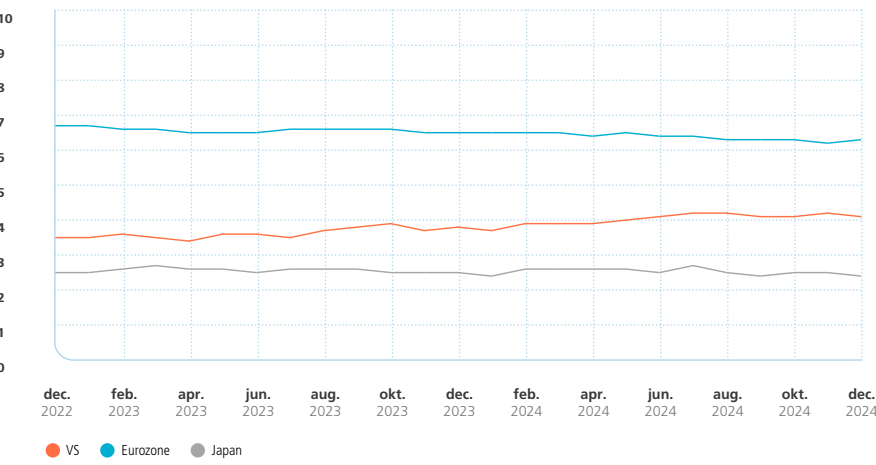
Grafiek 2 Samengestelde inkoopindicatoren (PMI)

Grafiek 3 Inflatie VS en Europa (%)

Grafiek 4 Werkloosheid VS, Eurozone en Japan (%)

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Monetair beleid

De centrale banken wisten dit jaar weer veel vooruitgang te boeken met het terugdringen van de hoge inflatie. Dat kwam onder andere door de afgenomen loondruk. Vanwege de inflatie die meer richting de doelstelling van de centrale banken bewoog konden ze in 2024 een begin maken met het terugdraaien van het krappe monetaire beleid van de afgelopen jaren. Van de grote centrale banken was de Bank of Japan de enige uitzondering: deze verhoogde juist haar rentetarieven waarmee een einde kwam aan negatieve rentes.

De Amerikaanse centrale bank (Fed) verlaagde de rente in 2024 met 100 basispunten, waarmee de bandbreedte van de rente uitkwam op 4,25%-4,5%. Sinds juni 2024 wordt de obligatieportefeuille van de Fed maandelijks met maximaal \$ 60 miljard (runoff cap) afgebouwd.

De Europese centrale bank (ECB) verlaagde in 2024 de depositorente in totaal met 100 basispunten tot een tarief van 3,0%. De herinvesteringen die voortvloeien uit het Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP)programma zijn vanaf januari 2025 definitief beëindigd. Als gevolg hiervan zal de ECB de balans vanaf januari 2025 naar verwachting met gemiddeld € 42,5 miljard per maand afbouwen.

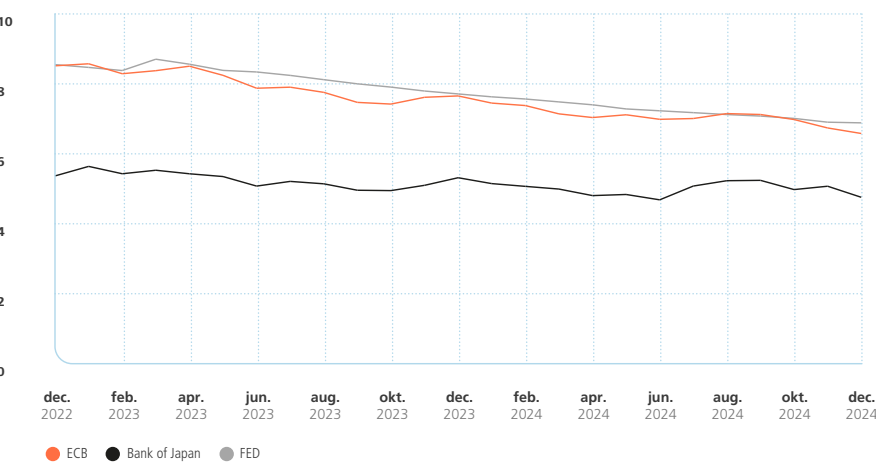
Financiële markten

Het was wederom een goed jaar voor aandelen. De grootste stijgingen waren te zien in de Verenigde Staten dankzij voornamelijk de grote technologiebedrijven. Zij profiteerden dit jaar weer van de ontwikkelingen rondom Artificial Intelligence (AI). Daarnaast ondersteunden de renteverlagingen van de Amerikaanse centrale bank de economie. Die Amerikaanse economie bleef op volle toeren draaien waardoor bedrijfswinsten goed stand hielden. Amerikaanse aandelen kregen in november nog een extra stimulans door politieke ontwikkelingen. De Republikeinen wisten een meerderheid in zowel het Amerikaanse Senaat als het Huis van Afgevaardigden te bemachtigen. Hierdoor is het voor Trump makkelijker om zijn beleid (o.a. belastingverlagingen en deregulatie) uit te voeren dat naar verwachting het meest positief zal uitpakken voor binnenlandse bedrijven. Ook Chinese aandelen deden het in 2024 goed. In China stegen de aandelen flink. Dit gebeurde nadat eind september de Chinese overheid besloot met een fors pakket aan maatregelen te komen om de economische groei aan te jagen en de aandelenmarkten te stimuleren. Japanse aandelen deden het ook goed voornamelijk gedreven door de zwakke valuta.

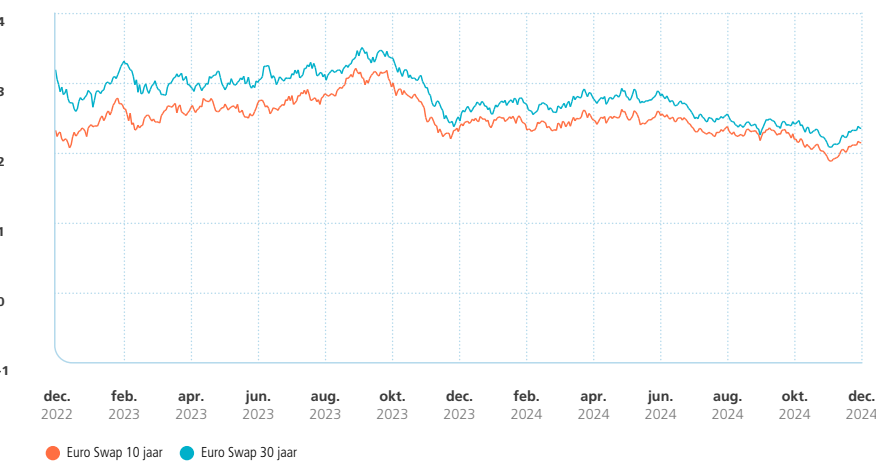
Zowel de Fed als de ECB zagen kans om in 2024 een start te maken met verlagen van de beleidsrentes. In de Verenigde Staten daalden de marktrentes met een kortere looptijd mee met deze verlagingen. Langere marktrentes liepen juist op omdat de financiële markten meer economische groei en hogere inflatie verwachtten. Dit juist als gevolg van de renteverlagingen. Daarnaast liepen de Amerikaanse kapitaalmarktrentes in 2024 op door het gebrek aan begrotingsdiscipline van de Amerikaanse overheid. De verwachting is dat Amerikaanse overheidstekorten nog harder en sneller zullen oplopen. Dit resulteerde in een steilere rentecurve.

Net als in de Verenigde Staten daalden in Europa de marktrentes met een kortere looptijd in 2024. Maar anders dan in de Verenigde Staten daalden de marktrentes met een langere looptijd ook mee. De rentes met een kortere looptijd daalden harder dan de langere marktrentes. Hierdoor ontstond een steilere rentecurve. Ook in Europa liep de risicovergoeding die beleggers eisen om staatsobligaties in portefeuille te nemen fors op. Hiervoor zijn verschillende redenen voor te noemen: de snel oplopende overheidsschulden, meer aanbod van schuldpapier vanuit overheden en de ECB die is weggefallen als koper (quantitative tightening). Andere redenen waren de Nederlandse pensioenfondsen die hedgen in verband met indexatie en het beschermen van hun dekkingsgraad in aanloop naar de nieuwe regels voor pensioen.

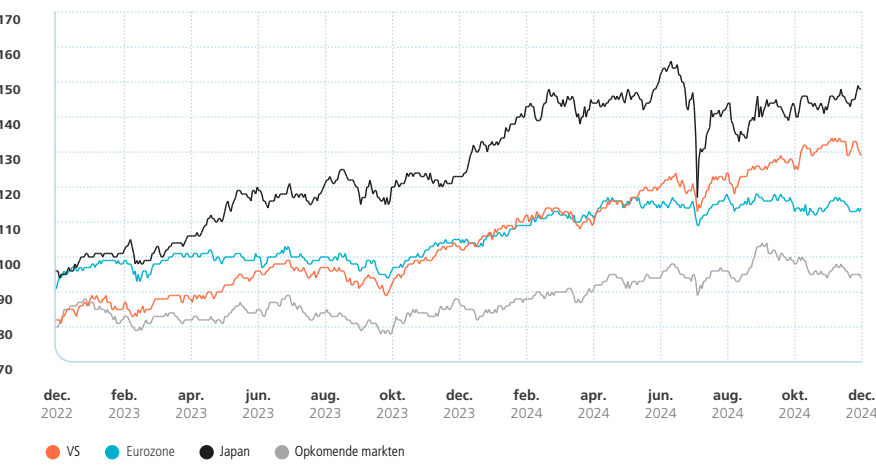
Grafiek 5 Schuldenberg centrale banken in mrd US\$

Grafiek 6 10 en 30 jaars swapcurve (%)

Grafiek 7 Aandelenrendementen in lokale valuta (01-01-2022 = 100)

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Allocatie, samenstelling balans en beleggingsportefeuille

Onze portefeuille is opgedeeld in een matching en een return portefeuille. De matching portefeuille heeft als kerntaak het voor een belangrijk deel afdekken van de pensioenverplichtingen van ons fonds (renterisico). Het afdekken van risico's is ook een gevolg van regelgeving. Hieronder valt het renterisico dat voortkomt uit het contant maken van verplichtingen. De portefeuille omvat vastrentende waarden. bijvoorbeeld langlopende staatsobligaties, renteswaps en een Nederlandse hypotheken portefeuille. Daarnaast kunnen repo's worden gebruikt in de matching portefeuille. Repo's of terugkoopovereenkomsten, zijn financiële transacties waarbij een partij een effect (zoals staatsobligaties) aan een andere partij verkoopt met de verplichting om het op een vooraf bepaalde datum en prijs terug te kopen.

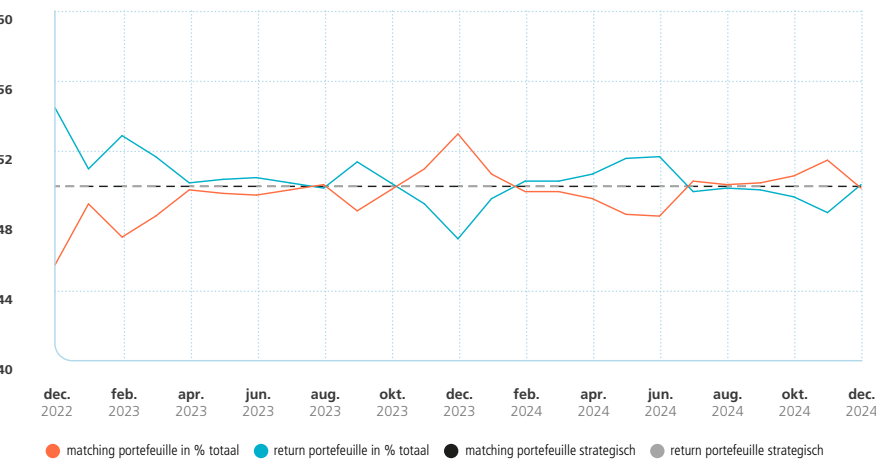
De return portefeuille is opgezet met als doel (op lange termijn) overrendement voor de realisatie van toeslagen te behalen. Dit gebeurt door middel van beleggingen in zakelijke waarden. Dat zijn aandelen, vastgoed en bedrijfsobligaties. Daarmee kunnen we in principe ook het inflatierisico (voor een deel) afdekken.

Voor 2024 hebben we volgens de strategische asset gewichten belegd, terwijl de actuele rentehedge (renterisico afdekking) in de eerste drie kwartalen van 2024 lager lag dan de strategische rentehedge van 60%. In september hebben we besloten om de actuele rentehedge richting het strategische gewicht terug te brengen. De actuele rentehedge zakte eind 2024 echter weer weg vanwege asset swap spreads die negatief uitpaktten (rentes op obligaties daalden minder hard dan de swaprentes).

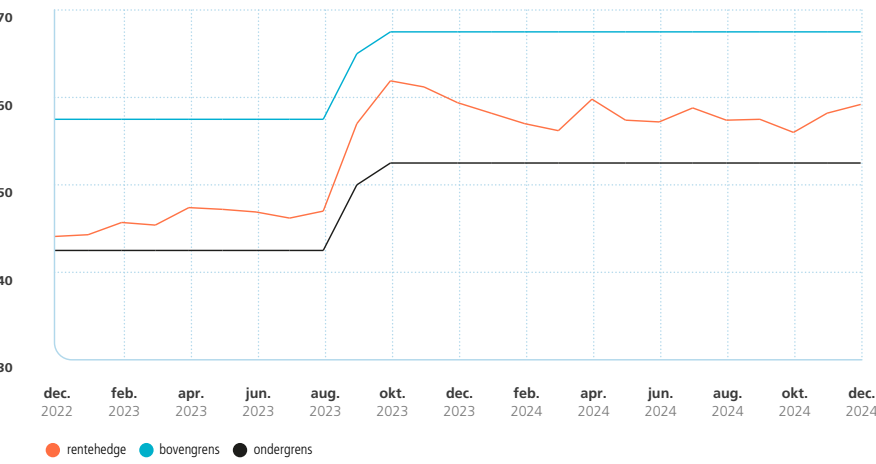
De verplichtingen namen per maand toe, de premies zijn per kwartaal ontvangen en grotendeels rond de stortingsdatum belegd. Overtollige liquiditeiten hebben we tijdelijk in korte staatsobligaties belegd binnen de matching portefeuille en/of als deposito weggezet bij ING Bank.

In 2024 en in lijn met het beleid zijn de zeven belangrijkste valuta's op de balans (gedeeltelijk) afgedekt. Ons fonds hanteert hiervoor een range van 50-110% en maakt gebruik van valutatermijncontracten. Het doel van de afdekking is de volatiliteit van de performance van de totale portefeuille en daarmee de dekkingsgraad te verminderen.

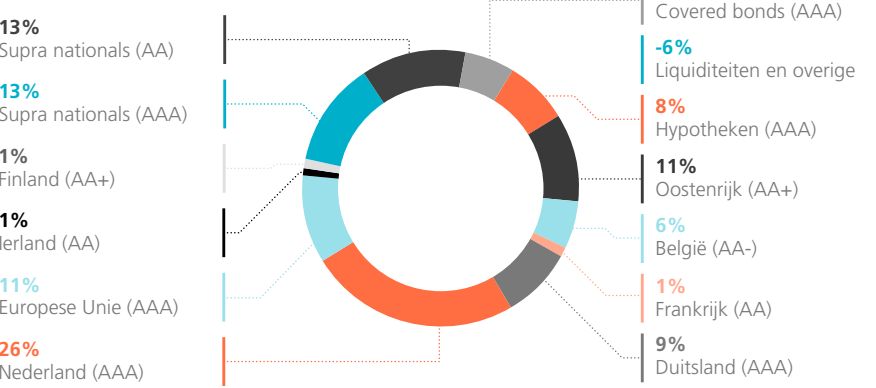
Grafiek 8 Verdeling matching en return portefeuille (%)

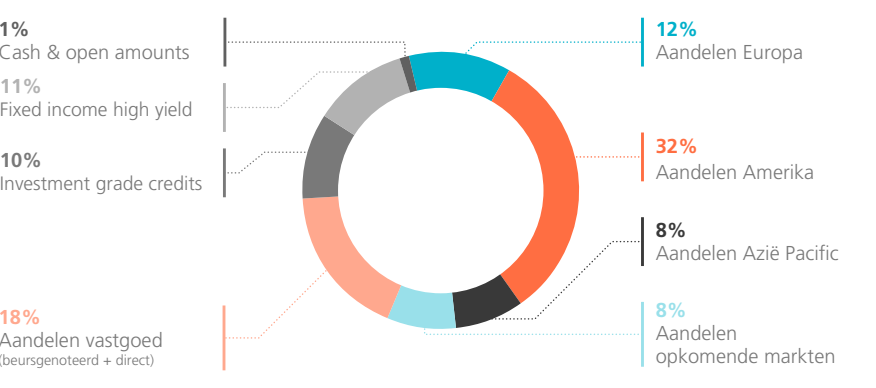
Grafiek 9 Rentehedge op basis van marktcurve (%)

Grafiek 10 Verdeling matching portefeuille

Grafiek 11 Verdeling return portefeuille

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Rendement

Over 2024 was het rendement van de gehele portefeuille 5,5%. De negatieve rendementen in de matching portefeuille deden de positieve rendementen in de return portefeuille deels teniet.

Matching portefeuille

De matching portefeuille liet een waardedaling zien van -1,8% en presteerde hiermee slechter dan de verplichtingenbenchmark (+7,1%).

Dit verschil werd veroorzaakt doordat de rente van obligaties in de portefeuille gemiddeld genomen steeg in het afgelopen jaar. Daarbij zagen we de risicovrije rentes waarmee de verplichtingen verdisconteren juist dalen. Daardoor nam de contante waarde van de verplichtingen toe. Obligatiebeleggers eisten een hogere risicovergoeding vanwege zorgen over de begrotingstekorten bij Europese overheden. Daarnaast was er meer aanbod van schuldpapier vanuit overheden. Dit kwam doordat de Europese Centrale Bank (ECB) is weggevallen als koper (monetaire verkrapping).

Hypotheken lieten een positief rendement zien van 5,1% en presteerden het hiermee vrijwel in lijn met de benchmark (5,2%).

De transactiekosten in 2024 waren € 180 (41%) lager dan in 2023.

Return portefeuille

Het grootste deel van de return portefeuille bestaat uit aandelen ontwikkelde markten in de vorm van een passief discretionair wereldwijd aandelenmandaat. Daarnaast is er exposure naar Europese en Japanse small caps bedrijven. Het beheer van aandelen small caps vindt plaats in een discretionair mandaat voor Europese small caps. En een participatie in een Japanse small caps aandelenfonds. Ook participeert het pensioenfonds in twee actief beheerde beleggingsfondsen in aandelen opkomende markten. ETFs voor aandelen (ontwikkelde en opkomende) markten kunnen we beperkt inzetten voor bijsturing of liquiditeitsdoeleinden.

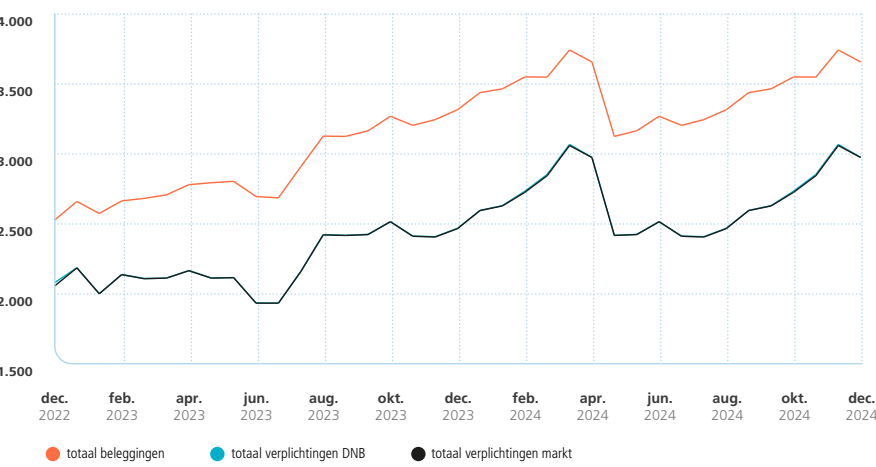
Voor aandelen was 2024 een goed jaar. Aandelen ontwikkelde markten stegen in 2024 met circa 26,8% en presteerden hiermee beter in vergelijking met de benchmark (+26,2%). De grootste stijgingen waren te zien in de Verenigde Staten. Dit kwam voornamelijk door de grote technologiebedrijven. Zij profiteerden dit jaar opnieuw van de ontwikkelingen rondom Artificial Intelligence (AI). Daarnaast ondersteunden de renteverlagingen van de Amerikaanse centrale bank de Amerikaanse economie. Deze bleef op volle toeren draaien waardoor bedrijfswinsten goed stand hielden. Amerikaanse aandelen kregen in november nog een extra stimulans door de verkiezingsoverwinning van Donald Trump. Japanse aandelen deden het ook goed voornamelijk gedreven door de zwakke valuta.

De opkomende markten aandelenfondsen stegen met 10,6%. Die markten bleven hiermee achter op de benchmark die een stijging van 14,7% noteerde. Chinese aandelen deden het dit jaar goed. Dit gebeurde nadat eind september de Chinese overheid besloot met een fors pakket aan maatregelen te komen om de economische groei aan te jagen en de aandelenmarkten te stimuleren.

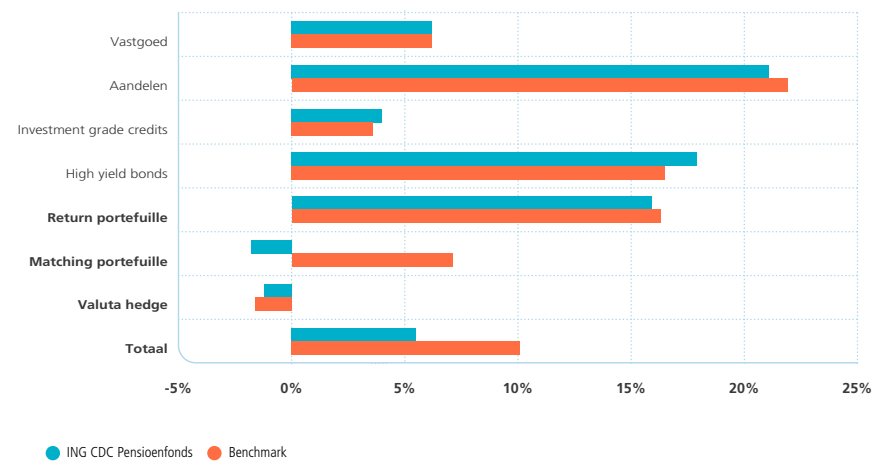
De small cap managers deden het met een rendement van 0,8% minder dan de benchmark (+5,8%) als gevolg van met name een afwijkende sectorallocatie wat niet goed uitpakte in Europa en de aandelenselectie teniet deed.

Ons pensioenfonds werkt met een fiduciair manager die de direct vastgoedportefeuille beheert. De portefeuille bestaat

Grafiek 12 Totaal beleggingen en verplichtingen in € mln

Grafiek 13 Rendement matching en return portefeuille

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

uit Nederlandse woningen, multi-sectorfondsen met exposure naar Amerikaans, Aziatisch en Europees vastgoed en een Paneuropees logistiek vastgoedfonds. Direct vastgoed steeg met circa 6,7%. Inmiddels lijkt het merendeel van de afwaarderingen van direct vastgoed achter de rug te liggen.

Een externe vermogensbeheerder in een fonds beheert de global high yield exposure in een separaat mandaat. Intern beheren we het Europese investment grade bedrijfsobligaties. High yield bedrijfsobligaties noteerden een positief rendement van 17,9%. De benchmark noteerde een stijging van 16,5%. Deze outperformance was voornamelijk het gevolg van een betere security selectie -en sectorallocatie effect dan de benchmark.

De investment grade credits portefeuille had een rendement van 4,0%. Dat deed het hiermee 37 basispunten beter dan de benchmark. De outperformance was voornamelijk het gevolg van een goede security/sector selectie. Met name de overweging van banken en de onderweging van autobedrijven en farmaceutische bedrijven hebben goed uitpakkt. Wat ook een positieve bijdrage heeft geleverd aan de outperformance is dat de portefeuille in het begin van het jaar een lagere duratie kende dan de benchmark. Hierdoor werd de portefeuille minder geraakt door de stijging van de rentes in de eerste helft van het jaar.

De transactiekosten in 2024 waren € 64 (11%) hoger dan in 2023.

ING CDC Pensioenfonds en duurzaamheid

In Europa gelden sinds 2021 regels voor informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels gelden ook voor ons pensioenfonds. De volgende onderwerpen leggen we hieronder aan u uit:

- ▲ Hoe gaan we om met duurzaamheidsrisico's.
- ▲ Waarom we geen rekening houden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheid.
- ▲ Beloningsbeleid en duurzaamheidsrisico's.

Hoe gaan wij om met duurzaamheidsrisico's

Aan beleggen zijn risico's verbonden. Zo kan de waarde van de beleggingen veranderen door koersschommelingen en gebeurtenissen op de markt. Ook duurzaamheidsrisico's kunnen van invloed zijn op de waarde van de beleggingen. Duurzaamheidsrisico's zijn risico's op ecologisch, sociaal en/of governance gebied, waardoor de waarde van een belegging kan dalen. Zo kan de waarde van vastgoed dalen als het in een gebied ligt waar de zeespiegel is gestegen en de kans op overstromingen is toegenomen.

De beoordeling, de controle en bewaking van risico's heeft ons fonds in haar besluitvormingsprocedures en risicobeheer opgenomen. We beoordelen bij onze beleggingsbeslissingen duurzaamheidsrisico's zoals we dat ook doen voor andere risico's. Als we hoge duurzaamheidsrisico's bij een belegging vaststellen, kunnen we besluiten om een belegging te vervangen door een andere belegging met lagere duurzaamheidsrisico's.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Dit is bijvoorbeeld het geval als we van oordeel zijn dat het risico op onverwachte of voortijdige afschrijvingen groot is. Dit als gevolg van nieuwe regelgeving op klimaat- en milieugebied (stranded assets).

Ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Ons pensioenfonds houdt geen rekening met de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in onze beleggingsbeslissingen. Dit betekent dat we geen onderzoek doen naar de negatieve gevolgen van onze beleggingen op mens, milieu, maatschappij en omgeving.

We beleggen de premies om rendement te behalen om een pensioen te kunnen uitkeren. Om de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te kunnen berekenen zijn veel data nodig. Deze data zijn kostbaar en de kwaliteit ervan is vaak nog onvoldoende. Ook zijn deze data niet voor alle beleggingen beschikbaar. Ons fonds weet niet of zij ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in de toekomst wel gaat meewegen in haar beleggingsbeslissingen. We beoordelen dit periodiek opnieuw.

Hoe ziet het ESG-beleid in de matching portefeuille eruit?

De matching portefeuille belegt alleen in Europese landen en semi-overheidsdebiteuren met een minimale rating van AA-. De portefeuille belegt (daarmee) niet in landen waarvan het bij wet is verboden om in te beleggen. De lijst van uitgesloten landen houdt ons pensioenfonds bij. Daarnaast wordt ook belegd in Nederlandse woninghypotheken in een beleggingsfonds. Daarbij past de vermogensbeheerder een eigen ESG-beleid toe. Wij hebben hierop geen directe invloed.

Hoe ziet het ESG-beleid voor de return portefeuille eruit?

De return portefeuille belegt in:

- 1) Aandelen ontwikkelde markten.
- 2) Aandelen small caps.
- 3) Aandelen opkomende markten.
- 4) Vastgoed.
- 5) Investment grade bedrijfsobligaties.
- 6) High yield bedrijfsobligaties.
- 7) Exchange-traded-funds (ETFs).

- 1) Het beheer van aandelen ontwikkelde markten wordt voor het overgrote deel gevoerd door middel van een discretionaire portefeuille. Die wordt aangehouden bij State Street Global Advisors. Deze discretionaire portefeuille belegt niet in bedrijven en landen waarvan het bij wet is verboden om in te beleggen. Zo belegt ons pensioenfonds niet in landen die zijn geplaatst op de sanctielijsten van de Verenigde Naties en/of de Europese Unie. Ook beleggen we niet in:
 - ▲ Partijen die betrokken zijn bij de handel en productie van (controversiële) wapens.
 - ▲ De lijst van uitgesloten landen voor beleggingen.
 - ▲ De lijst van uitgesloten bedrijven voor beleggingen.

Een beperkt deel van het beheer van aandelen ontwikkelde markten wordt momenteel nog gevoerd door middel van een of meerdere Exchange Traded Funds (ETF). De manager van een ETF bepaalt haar eigen ESG-beleid. Ons pensioenfonds heeft als participerende belegger dit fonds niet geselecteerd op het ESG-beleid.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

2) Het beheer van aandelen small caps vindt plaats in een discretionair mandaat voor Europese small caps en een participatie in een Japanse small caps aandelenfonds. De discretionaire portefeuille voor Europese small caps belegt niet in bedrijven en landen waarvan het bij wet is verboden om in te beleggen.

De manager van het Japanse small caps aandelenfonds bepaalt haar eigen ESG-beleid, waarbij het thema duurzaamheid integraal onderdeel kan uitmaken van het beleggingsbeleid.

3) Het beheer van aandelen in opkomende markten wordt gevoerd door twee beleggingsfondsen. Deze fondsen voeren onafhankelijk van ons pensioenfonds een eigen ESG-beleid, waarbij het thema duurzaamheid integraal onderdeel kan uitmaken van het beleggingsbeleid.

4) Voor het vastgoed wordt voornamelijk belegd in vastgoedfondsen. Ook hierbij wordt niet belegd in uitgesloten bedrijven.

5) Het beheer van investment grade bedrijfsobligaties wordt door middel van een discretionaire portefeuille intern beheerd. Deze discretionaire portefeuille belegt niet in uitgesloten bedrijven zoals hierboven genoemd. Ons pensioenfonds kan hier namelijk zelf de regie over voeren.

6) Het beheer van high yield bedrijfsobligaties wordt gevoerd door middel van een discretionaire portefeuille waarbij het hierboven beschreven beleid wordt gehanteerd.

7) Exchange Traded Funds (ETFs) (kunnen) worden belegd in aandelen ontwikkelde landen, aandelen opkomende landen, beursgenoteerd vastgoedaandelen en high yield bedrijfsobligaties. De manager van een ETF bepaalt haar eigen ESG-beleid. Daarbij heeft het fonds als participerende belegger de ETFs niet geselecteerd op het ESG-beleid. Dit betekent dat niet uit te sluiten is dat door een ETF in een bedrijf wordt belegd dat op de lijst staat van uitgesloten bedrijven. Momenteel heeft ons fonds geen exposure naar dergelijke ETFs.

4.3 Financieel beleid / actuariële paragraaf

In een CDC-pensioenregeling staat de jaarlijkse pensioenpremie vooraf vast. Daardoor weten we vooraf hoeveel premie er binnen zal komen. Over het boekjaar 2024 hebben we € 364 miljoen aan premie ontvangen. Deze premie beleggen we. De beleggingsresultaten en de rente bepalen de actuele financiële positie van ons pensioenfonds. Die drukken we uit in de dekkingsgraad. Deze geeft aan in hoeverre we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Hoe hoger de dekkingsgraad, des te beter onze financiële positie. In 2024 is onze dekkingsgraad gedaald. Dit kwam vooral door de gedaalde rente. Dit werd enigszins gecompenseerd door goede rendementen op de zakelijke waarden.

x € 1 mln	2024	2023	2022	2021	2020
Voorziening per 1 januari	2.423,4	2.057,1	2.812,7	2.745,6	2.075,2
Inkoop nieuwe aanspraken	287,6	259,7	277,9	284,5	259,3
Wijziging rentecurve					
- wijziging UFR methodiek	0,0	-16,6	8,0	55,3	
- wijziging rentetermijnstructuur	108,0	56,3	-1.189,2	-267,2	480,5
Benodigde interesttoevoeging	92,1	74,5	-14,9	-16,0	-7,5
Binnenkomende waardeoverdracht	8,1	9,4	13,0	3,6	4,9
Uitgaande waardeoverdracht	-4,4	-5,5	-5,8	-2,6	-1,1
Toename voorziening toekomstige kosten	6,0	5,5	5,8	5,3	4,8
Vrijval excassokosten	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
Uitkeringen	-12,0	-9,3	-7,0	-5,3	-3,6
Actuarieel resultaat op sterfte	0,8	-2,2	-1,6	-0,7	-4,9
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0,0	-5,4	-3,3	4,2	2,4
Actuarieel resultaat op mutaties	-0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Toeslagverlening	51,6	0,0	137,0	0,0	0,0
Wijziging actuariële grondslagen/methoden	14,6	0,0	24,6	7,4	-63,5
Overige mutaties technische voorzieningen	0,2	-0,1	-0,1	-1,4	-1,1
Voorziening per 31 december	2.975,6	2.423,4	2.057,1	2.812,7	2.745,6

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Ontwikkeling voorziening pensioenverplichtingen

De toename van de voorziening pensioenverplichtingen in 2024 bedraagt € 552.227. De toename van de voorziening pensioenverplichtingen door nieuwe opbouw bedroeg € 287.618. Verder heeft de wijziging van de rentecurve per saldo voor een toename van € 107.962 gezorgd.

Het saldo van de binnenkomende waardeoverdrachten ten opzichte van de uitgaande waardeoverdrachten zorgde voor een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 3.697. Het jonge karakter van ons fonds speelt hierbij nog steeds een rol. Binnenkomende waardeoverdrachten vertegenwoordigen in het algemeen een waarde van vele jaren opbouw in een ander pensioenfonds. Uitgaande waardeoverdrachten omvatten de opbouw in ons fonds vanaf 1 januari 2014.

De voorziening toekomstige kosten is voor het dekken van toekomstige administratiekosten. Bij elke pensioenuitkering valt een stukje van deze voorziening vrij. In 2024 was de toevoeging aan deze voorziening € 65.047, terwijl er € 269 van deze voorziening vrijviel bij de uitkeringen.

Het actuariel resultaat op sterfte laat een verlies van € 30 zien op langlevensrisico. Daarnaast laat het een winst zien van € 336 op kortlevensrisico. Een verlies op langlevensrisico betekent dat de deelnemers langer leven dan we op grond van de sterftegrondslagen van ons fonds verwachten. Een winst op het kortlevensrisico betekent dat minder vaak een partnerpensioen is toegekend dan we op grond van onze grondslagen verwachten.

Het actuariel resultaat op arbeidsongeschiktheid komt grotendeels door een negatief resultaat voor de inloopgroep arbeidsongeschiktheid. Dit wordt veroorzaakt door de gewijzigde arbeidsongeschiktheidsstatus van één deelnemer (mutatie van WGA naar IVA). Deze deelnemer heeft daardoor recht op premievrije voortzetting.

Daarnaast is er een positief resultaat op arbeidsongeschiktheid voor de reguliere deelnemers. Hiervoor geldt dat in 2022 een risicopremie is betaald, bedoeld om de schades voor arbeidsongeschiktheid in 2024 te dekken (na 104 weken wachttijd). De risicopremie 2022 die vrijvalt uit de voorziening voor uitlooprisico arbeidsongeschiktheid is meer dan voldoende om de schades in boekjaar 2024 mee te dekken.

Wel is de schadelast fors hoger dan vorig jaar. Dat komt omdat er in 2024 meer invalideringen waren dan in 2023 en doordat de gemiddelde schadelast fors hoger ligt, onder andere door een lagere gemiddelde leeftijd (waardoor het aantal toekomstige opbouwjaren waarvoor vrijstelling van premiebetaling wordt verleend hoger is).

In 2024 zijn de sterftegrondslagen gewijzigd. Per eind september 2024 hanteert het ons fonds AG2024 als sterftetafel. Het effect hiervan op de voorziening pensioenverplichtingen is -0,1%. Tevens is in 2024 de toegepaste ervaringssterfte gewijzigd. Het effect hiervan op de voorziening pensioenverplichtingen is +0,6%.

Systematiek gedempte kostendekkende premie

De Pensioenwet stelt dat de ontvangen premie de kosten van de pensioenopbouw moet dekken. Concreet schrijft de Pensioenwet voor dat de feitelijke premie die pensioenfondsen moeten ontvangen tenminste gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie, zoals wij die hanteren, is de premie gebaseerd op het verwacht rendement van ons fonds. We sluiten hierbij aan op onze strategische beleggingsmix. Ook hanteren we de maximale parameters volgens het advies van de Commissie Parameters van 2015.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De jaarlijkse feitelijke premie die we ontvangen, is gelijk aan 30,5% van de pensioengrondslag. Daarbovenop betaalt ING de actuariële premie voor het tijdelijk partnerpensioen.

In de jaarrekening ([vanaf pagina 64](#)) zetten we de opbouw van de verschillende premies nader uiteen.

Ontvangen premie dekt de kosten

Over het boekjaar 2024 hebben we € 364 miljoen (inclusief kostenvergoeding) premie ontvangen. De gedempte kostendekkende premie op basis van de Pensioenwet bedraagt € 310 miljoen (inclusief kostenvergoeding). De ontvangen premie voldoet hiermee aan de eis van de Pensioenwet dat de ontvangen premie de kosten van de pensioenopbouw moet dekken.

Herverzekeringsbeleid

Ons beleid is om de staartrisico's voor wat betreft arbeidsongeschiktheid en overlijden af te dekken. We hebben hiervoor een proportionele herverzekering afgesloten bij Elips Life. Een proportionele herverzekering is een herverzekering met een eigen risico per deelnemer. Voor de deelnemer heeft dit geen gevolgen. Als een deelnemer overlijdt of arbeidsongeschikt wordt, vergoedt de herverzekeraar de schade voor zover deze boven het eigen risico is van ons fonds.

Resultaat op de premie

x € 1 mln	2024	2023	2022	2021	2020
Ontvangen premie	363,8	335,6	310,9	319,8	308,5
Benodigd voor pensioenopbouw	-268,8	-242,2	-258,9	-266,1	-239,4
Beschikbaar voor kosten	-10,7	-9,6	-9,6	-8,8	-8,4
Risicopremie overlijdensrisico	-7,1	-6,5	-8,1	-8,6	-10,2
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	-13,6	-12,5	-11,1	-10,1	-9,8
Totale benodigde premie	300,2	270,8	287,7	293,6	267,8
Resultaat op premie	63,6	64,8	23,2	26,2	40,7

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Resultaat op waardeoverdrachten

Op de waardeoverdrachten die in het boekjaar 2024 zijn afgerond, ontstaat een resultaat. Dat resultaat komt omdat de overdrachtswaarde berekend is op de wettelijke waarderingsgrondslagen op het moment van overdracht. Aan de andere kant is de mutatie in de technische voorziening gebaseerd op de grondslagen van ons fonds. Daardoor hebben we in 2024 een verlies van € 1.844 op waardeoverdrachten geboekt. Dit resultaat bestaat uit een verlies op inkomende waardeoverdrachten van € 3.113 en een winst op uitgaande waardeoverdrachten van € 1.269.

Ontwikkeling dekkingsgraad

Onze actuele financiële positie drukken we uit met onze dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad geeft dus aan in hoeverre we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter de financiële positie van het fonds. Dit bepaalt ook of we de pensioenen onder voorwaarden kunnen verhogen met toeslagen. Dit moet zorgen voor een goed pensioen.

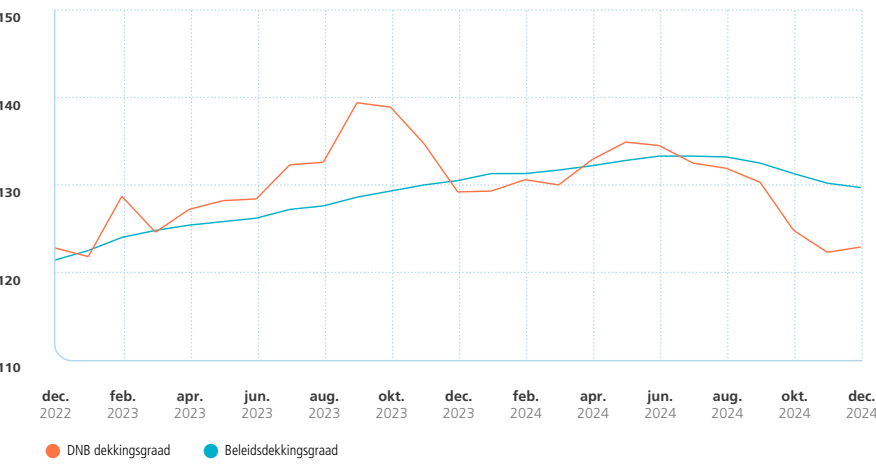
De balans bepaalt in belangrijke mate de dekkingsgraad van een ‘rijp’ pensioenfonds. De premie heeft nauwelijks invloed. Bij ons is dat niet het geval, omdat ons pensioenfonds nog maar 12 jaar bestaat. De balans is in opbouw met nog te ontvangen premies. De premie levert daardoor een belangrijke bijdrage aan onze dekkingsgraad. Aan het einde van het jaar stond de dekkingsgraad die wordt berekend met de door DNB voorgeschreven rentecurve op 122,9%. De beleidsdekkingsgraad kwam eind 2024 uit op 129,7%.

De dekkingsgraad van ons fonds daalde gedurende 2024. Dat kwam met name door de gedaalde rente. Goede rendementen op zakelijke waarden hebben het effect van de gedaalde rentes enigszins verzacht. De ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende 2024 is te zien in grafiek 15. Grafiek 16 toont de ontwikkeling van de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.

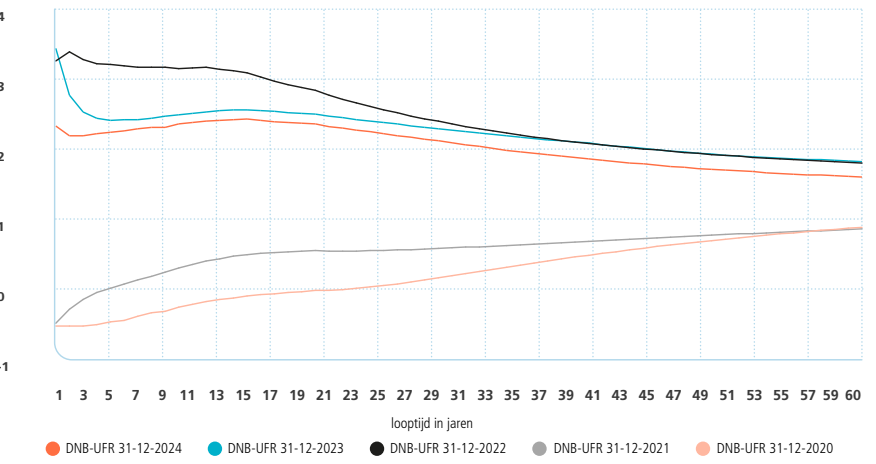
De premie voor het komende jaar is een vast percentage van de pensioengrondslag. Gedurende 2024 nam de buffer in de premie door de dalende rente licht af.

Per eind 2024 hebben we onze reële dekkingsgraad gepubliceerd. Bij de berekening van de reële dekkingsgraad houden we rekening met een verwacht prijsindexcijfer van 2%. Met andere woorden: als de reële dekkingsgraad gelijk is aan 100%, dan is de beleidsdekkingsgraad voldoende om toekomstbestendig een indexatie van 2% per jaar toe te kennen.

Grafiek 14 Dekkingsgraad o.b.v. DNB rentestructuur (%)

Grafiek 15 Rentetermijnstructuur (DNB-UFR%)

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Haalbaarheidstoets

In het eerste kwartaal van 2024 hebben we de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze haalbaarheidstoets analyseren we of:

- ▲ Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau voldoende aansluit bij de door ons gekozen ondergrens.
- ▲ Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet te veel afwijkt van het gemiddeld verwachte pensioenresultaat.

De wettelijk voorgeschreven berekeningshorizon is 60 jaar. De doorrekening voeren we uit op basis van een uniforme scenario set die DNB ieder kwartaal ter beschikking stelt. Verder wordt verondersteld dat zowel de pensioenregeling als de premiestelling gedurende de berekeningshorizon niet wijzigen. Ons bestuur heeft in overleg met de sociale partners de volgende grenzen vastgesteld voor het pensioenresultaat:

- ▲ Het gemiddeld verwachte pensioenresultaat op fondsniveau: minstens 80%.
- ▲ De spreiding tussen het gemiddeld verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweersscenario: maximaal 40%.

Het gemiddeld verwachte pensioenresultaat op fondsniveau is in deze toets 97%. Dat is ruim boven de ondergrens van 80%. De spreiding tussen het gemiddeld verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweersscenario is 26%. Dat is ruim onder de bovengrens van 40%.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

4.4 Communicatiebeleid

In 2024 waren de activiteiten gericht op het uitvoeren van een waardevol pensioen en de voorbereiding op de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Via de nieuwsflitsen en de websitepagina ‘nieuw pensioenstelsel’ informeerden we de belanghebbenden over de rolverdeling tussen ons pensioenfonds en de sociale partners (ING als werkgever en vakbonden namens de werknemers). Ook informeerden we over het tijdspad, om verwachtingen te managen.

Beleid

In 2024 hebben we ons communicatiebeleid uitgevoerd, gebaseerd op onze missie, visie en strategie. Onze kernboodschappen en middelen zijn daarop afgestemd, evenals de doelgroepen waarop we ons richtten.

Missie

Ons fonds streeft naar het zorgvuldig uitvoeren van de CDC-pensioenregeling die door sociale partners is overeengekomen. Dit houdt in:

- ▲ Uitvoeren van de pensioenadministratie (verplichtingen/opgebouwde aanspraken) van deelnemers.
- ▲ De optimalisatie van het pensioenresultaat binnen aanvaardbare risico’s en kosten.
- ▲ Tijdige, duidelijke en transparante communicatie.

Visie

Ons fonds is transparant over al zijn activiteiten. Daaronder vallen:

- ▲ Het gevoerde beleid.
- ▲ De bereikte resultaten.
- ▲ De gevolgen van het beleid voor onze deelnemers.
- ▲ Deelnemers bewust maken van hun pensioensituatie.
- ▲ Deelnemers helpen bij het maken van keuzes.

Thema’s

Naast aandacht voor de dagelijkse pensioenuitvoering, communiceerden we over:

- ▲ Life events zoals nabestaandenpensioen.
- ▲ De dekkingsgraad, rente en beleggingsresultaten.
- ▲ Ontwikkelingen op financiële markten.
- ▲ Keuzemogelijkheden.
- ▲ Indexatie en opbouw.
- ▲ De nieuwe regels voor pensioen.

Deelnemers zijn door ons uitgenodigd om zich te verdiepen in hun pensioen en om in actie te komen als dat nodig was.

Overige activiteiten zijn geweest:

- ▲ Voortzetting van correcte, evenwichtige, duidelijke en tijdige pensioencommunicatie. De deelnemer en zijn of haar behoefte aan een realistisch pensioenbeeld met inzicht in koopkracht, risico’s en handelingsperspectief stonden en staan centraal.
- ▲ Inspannen om pensioen relevant te maken door middel van op leeftijdsgroepen gerichte communicatie, online tools, webinars en workshops.
- ▲ (Uit)bouwen van duurzame relaties met in- en externe stakeholders.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Doelgroepen

In 2024 hebben we een gewogen mix van pensioencommunicatie en corporate communicatie ingezet die is afgestemd op de behoeften van de gesegmenteerde doelgroepen:

- ▲ Ruim 15.500 medewerkers die door hun arbeidsrelatie met ING sinds 1 januari 2014 pensioen opbouwen in de CDC-pensioenregeling. We maken onderscheid op basis van:
 - ▲ Leeftijd (20-34 jarigen, 35-44 jarigen, 45-57 jarigen en 58-67 jarigen).
 - ▲ Medewerkers die belangrijke veranderingen meemaken in hun leefsituatie, zoals ontslag, huwelijk, scheiding en arbeidsongeschiktheid.
 - ▲ Engelstalige medewerkers.
- ▲ Ruim 11.000 oud-deelnemers en een relatief kleine groep pensioengerechtigden (ruim 2.000) die aanspraken bij ons fonds hebben opgebouwd en periodiek informatie ontvangen over hun pensioen.
- ▲ Interne stakeholders (verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, werkgever, HR, ondernemingsraad, platform pensioencommunicatie).
- ▲ Externe stakeholders (De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de vakorganisaties).

Online tools

We stimuleren onze deelnemers hun pensioen actief te bewaken en controleren. Dat maakt hen pensioenbewust. Daardoor krijgen ze ook inzicht in wat hun pensioenregeling inhoudt, of hun pensioen voldoende is en wat hun handelingsperspectief is. Daarbij hebben ze de keuze uit de volgende online tools:

- ▲ De [Pensioenplanner](#) die inzicht geeft in hun pensioensituatie (wat krijg ik straks en is het voldoende), de mogelijke acties en de gevolgen van (en combinatie van) pensioenkeuzes op hun pensioen.
- ▲ De [Mijn Omgeving](#) ('Mijn Pensioen') die inzicht geeft in het pensioen bij ons pensioenfonds (bedragen, toeslagen, UPO en nieuwe pensioenregeling) en toegang tot het zelf online regelen van pensioenzaken.
- ▲ [Pensioen 1-2-3](#) dat een gelaagd overzicht geeft van wat onze deelnemers in de CDC-pensioenregeling krijgen.
- ▲ [Mijn Pensioenoverzicht](#) dat inzicht geeft in AOW, opgebouwd en te bereiken werkgeverspensioen, pensioen voor nabestaanden en life events.

Resultaten

In 2024 zijn vier onderzoeksmethoden ingezet om de realisatie van de communicatiedoelstellingen te bewaken en controleren.

Webstatistieken

In 2024 is op kwartaalbasis het bezoek aan de website gevolgd door middel van Google Analytics. Op grond hiervan is meer inzicht gekregen in de mate waarin de website voldoet aan informatiebehoeften van deelnemers. Waar nodig zijn verbeteringen aangebracht.

Digitale nieuwsflitsen

In 2024 zijn zes nieuwsflitsen verstuurd naar (oud) deelnemers, pensioengerechtigden en abonnees. Deze nieuwsflitsen bevatten actueel nieuws over ons fonds. Deze informatie hebben we voor een deel gerelateerd aan life events. Doel is het pensioenbewustzijn te stimuleren en de lezers aan te zetten tot actie (handelingsperspectief). De response statistieken van de nieuwsflitsen laten zien dat ze goed gelezen worden en voor veel websitebezoek zorgen. De statistieken geven inzicht in bezoek- en leesgedrag. Ook zien we in de statistieken het aantal keer dat lezers doorklikken naar de achterliggende artikelen op de website.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Pensioenplanner

Elk kwartaal analyseren we ook de statistieken van het bezoek aan de planner. We zien het percentage bezoekers oplopen naarmate men ouder wordt. Dit heeft ook te maken met de online webinars die we organiseren voor de oudere groep deelnemers.

Onderzoek klanttevredenheid

In het vierde kwartaal van 2024 hebben we onder (oud) deelnemers en pensioengerechtigden een online onderzoek uitgevoerd naar de klanttevredenheid. Doel was inzicht te krijgen in het vertrouwen in het fonds en het pensioen- en risicobewustzijn. Verder onderzochten we de waardering voor de communicatie en informatiemiddelen, de kwaliteit van de dienstverlening en de bereidheid om zelf in actie te komen. Nieuw waren vragen over het vertrouwen in en kennis van de nieuwe regels voor pensioen.

Het onderzoek resulteerde in een responsepercentage van 6%. Het vertrouwen in ons fonds en het beleggingsbeleid is (licht) gestegen bij (oud) deelnemers ten opzichte van 2022. De tevredenheid over de informatiemiddelen is (licht) toegenomen bij oud deelnemers en pensioengerechtigden. De tevredenheid over ons fonds als uitvoerder van de regeling is licht gestegen bij de deelnemers en (licht) gedaald bij oud deelnemers en gepensioneerden. Tijdige en begrijpelijke communicatie zijn van invloed om het vertrouwen en de tevredenheid vast te houden of te verbeteren.

Ongeveer 8 van de 10 deelnemers weten dat ze zelf de risico's dragen en kennen hun toekomstige inkomen. Als ze in actie komen om iets te doen aan pensioen, dan is dat vooral extra geld opzij zetten en praten met familie, vrienden en/of collega's.

Ruim 8 van de 10 pensioengerechtigden kijkt tevreden terug op de gemaakte keuzes bij pensioeningang. Daarbij speelde de (gedeeltelijke) hulp van ons fonds bij het maken van keuzes die passen bij hun situatie een belangrijke rol.

De 0-meting van de nieuwe regels voor pensioen laat zien, dat pensioengerechtigden en oud deelnemers goed op de hoogte zijn en vertrouwen hebben in ons fonds bij het omzetten van de pensioenen. Dat geldt in iets mindere mate voor deelnemers. Ongeveer 1 op de 3 (oud) deelnemers en 1 op de 4 pensioengerechtigden wil op de hoogte blijven van de ontwikkelingen. Alle doelgroepen geven de voorkeur aan digitale post.

De resultaten van de meting van vertrouwen en klanttevredenheid per doelgroep zijn weergegeven het overzicht op de volgende pagina.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Deelnemers	Resultaat 2024	Resultaat 2022	Resultaat 2021
Heeft vertrouwen in ons fonds	75%	73%	77%
Is tevreden over ons fonds als uitvoerder van de regeling	63%	60%	66%
Heeft vertrouwen in ons fonds als belegger	71%	69%	73%
Weet dat men zelf risico's draagt	78%	77%	78%
Weet dat het de eigen verantwoordelijkheid is om te zorgen voor voldoende pensioeninkomen	90%	90%	94%
Weet wat het eigen pensioeninkomen zal zijn	82%	78%	78%
Is tevreden over de informatiemiddelen	81%	83%	73%
Weet dat er een nieuw pensioenstelsel komt en wat dit inhoudt	73%	Niet gemeten	Niet gemeten
Heeft (in enige mate) vertrouwen in het nieuwe stelsel	62%	Niet gemeten	Niet gemeten
Is (in enige mate) geïnteresseerd in het nieuwe stelsel	35%	Niet gemeten	Niet gemeten
Denkt dat ons fonds zorgvuldig is bij het omzetten van pensioenen	75%	Niet gemeten	Niet gemeten

Oud deelnemers	Resultaat 2024	Resultaat 2022	Resultaat 2021
Heeft vertrouwen in ons fonds	77%	76%	77%
Is tevreden over ons fonds als uitvoerder van de regeling	66%	68%	67%
Heeft vertrouwen in ons fonds als belegger	72%	72%	72%
Is tevreden over de informatiemiddelen	90%	89%	84%
Weet dat er een nieuw pensioenstelsel komt en wat dit inhoudt	83%	Niet gemeten	Niet gemeten
Heeft (in enige mate) vertrouwen in het nieuwe stelsel	74%	Niet gemeten	Niet gemeten
Is (in enige) mate geïnteresseerd in het nieuwe stelsel	28%	Niet gemeten	Niet gemeten
Denkt dat ons fonds zorgvuldig is bij het omzetten van pensioenen	83%	Niet gemeten	Niet gemeten

Pensioengerechtigden	Resultaat 2024	Resultaat 2022	Resultaat 2021
Heeft vertrouwen in ons fonds	80%	81%	83%
Is tevreden over ons fonds als uitvoerder van de regeling	80%	84%	85%
Heeft vertrouwen in ons fonds als belegger	76%	77%	79%
Is tevreden over de informatiemiddelen	92%	92%	93%
Is tevreden over de gemaakte pensioenkeuzes	84%	88%	Niet gemeten
Weet dat er een nieuw pensioenstelsel komt en wat dit inhoudt	92%	Niet gemeten	Niet gemeten
Heeft (in enige mate) vertrouwen in het nieuwe stelsel	76%	Niet gemeten	Niet gemeten
Is (in enige) mate geïnteresseerd in het nieuwe stelsel	40%	Niet gemeten	Niet gemeten
Denkt dat ons fonds zorgvuldig is bij het omzetten van pensioenen	84%	Niet gemeten	Niet gemeten

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

4.5 Integraal risicomanagement

Pensioenuitvoering brengt risico’s met zich mee: financiële en niet-financiële. Integraal risicomanagement is een kerntaak van ons pensioenfondsbestuur. Het omvat de vaststelling van strategisch risicobeleid, de handhaving van dit beleid en het inrichten van risicomanagementprocessen om de feitelijk gelopen risico’s te monitoren en om in te spelen op toe- en afname van risico’s.

Risicomanagement maakt deel uit van de besluitvormingsprocessen van ons bestuur. Het behoort ook tot het dagelijks werk van ons bestuursbureau. Het is onderdeel van de aan derden uitbestede processen, waar we scherp toezicht op houden. De sleutelhouderfunctie risk van ons fonds wordt vervuld door een externe. Een onafhankelijke riskmanager binnen ons bestuursbureau is de vervuller van de risk functie.

Risico’s op de bestuursagenda

Ons bestuur heeft ongeveer 80 risico’s vastgesteld om te bewaken. Ook is er aandacht voor ontwikkelingen die mogelijk buiten deze vastgestelde risico’s vallen. Dit doen we onder meer door het nauwgezet volgen van de financiële markten, van bestandsontwikkelingen en van demografische ontwikkelingen. De vastgestelde risico’s beoordelen we ieder jaar opnieuw. Dan stellen we vast of een risico nog van toepassing is. Of dat we andere risico’s moeten bewaken. Ook bepalen we of de maatregelen om de risico’s te beheersen nog voldoende en aanvaardbaar zijn.

Daarnaast bespreken we ieder kwartaal het integrale risicobeleid en de risico-ontwikkeling op basis van daarvoor opgestelde rapportages. Iedere bestuursvergadering informeert de integraal risicomanager ons over de laatste ontwikkelingen en meldt zij eventuele incidenten. In 2024 is veel aandacht besteed aan:

- ▲ **De processen bij AZL en bij State Street:** in 2024 zijn er meerdere issues geweest in de uitvoering bij deze uitbestedingspartners. Ons bestuursbureau heeft nauw contact met beide partijen om de dienstverlening te controleren, bewaken en bij te sturen.
- ▲ **De vernieuwing van het IT-landschap van AZL:** die vernieuwing is bedoeld om de overstap naar een nieuwe pensioenregeling onder de Wet Toekomst Pensioenen te kunnen faciliteren. De vernieuwing van het IT-landschap is een omvangrijk programma. We volgen dat nauwgezet.

Risicohouding ING CDC Pensioenfonds

Onze risicohouding voldoet aan de ‘prudent person regel’ (= goed huisvaderschap). Onze risicohouding komt voor de lange termijn tot uitdrukking in twee grenzen, die voortvloeien uit de periodieke haalbaarheidstoets. De eerste grens is een ondergrens van de mediaan van het pensioenresultaat. De tweede grens is een bovengrens voor het verschil tussen de mediaan van het pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slecht weer scenario (de 5% slechtste scenario’s).

In 2024 heeft ons fonds de twee grenzen in overleg met sociale partners als volgt vastgesteld.

- 1) Ondergrens van de mediaan van het pensioenresultaat: 80%
- 2) Bovengrens voor het verschil tussen de mediaan van het pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slecht weer scenario (de 5% slechtste scenario’s): 40%

Voor de korte termijn is de risicohouding terug te zien in de hoogte van het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen is een door DNB voorgeschreven noodzakelijke buffer op basis van het risico dat het pensioenfonds loopt. Hiervoor geldt een bandbreedte van 117% tot 123%.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Ons fonds onderkent twee soorten risico's:

- ▲ **Financiële risico's:** voorbeelden hiervan zijn matching risico, marktrisico, krediet- en tegenpartijrisico en verzekeringstechnisch risico.
- ▲ **Niet-financiële risico's:** voorbeelden hiervan zijn uitbestedingsrisico, IT risico, juridisch risico, operationeel risico, integriteitsrisico, reputatierisico en omgevingsrisico.

Financiële risico's

De financiële risico's komen in belangrijke mate tot uiting in het totale solvabiliteitsrisico van ons fonds. Anders gezegd: het risico dat we nu of in de toekomst onvoldoende financiële middelen hebben om onze pensioendoelstellingen waar te maken. Onze doelstellingen zijn een combinatie van de nominale opbouwambitie en het streven om ieder jaar toeslagen te verlenen op basis van prijsinflatie. Deze pensioendoelstellingen zijn vastgelegd in het pensioenreglement en in de overige fondsdocumenten.

Als maatstaven om de ontwikkeling van het solvabiliteitsrisico te bewaken, gebruiken we het vereist eigen vermogen. Deze maatstaf geeft ons een indicatie van het risico op korte termijn (1 jaar). De bereidheid tot het nemen van beleggingsrisico's is in overeenstemming met de afspraken in de pensioenovereenkomst, de CDC-premiefinanciering en de pensioenambities. De risicohouding stemmen we periodiek af met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan (VO).

De bereidheid om financiële risico's te lopen komt concreet tot uitdrukking in het beleid voor:

- ▲ Het (deels) afdekken van renterisico en valutarisico en
- ▲ Het beleggen in obligaties, aandelen en vastgoed.

Voor ieder van deze risico's zijn richtlijnen vastgelegd in het beleggingsplan. De optelsom van deze financiële risico's komt tot uitdrukking in het vereist eigen vermogen van 17 tot 23%.

De belangrijkste financiële risico's die ons fonds loopt zijn:

- ▲ **Renterisico:** Door rentedalingen neemt de dekkingsgraad af (indien niet 100% afgedekt). Dit renterisico wordt op basis van de marktrente voor 59% afgedekt per eind december 2024.
- ▲ **Aandelenrisico en vastgoedrisico:** Koersverliezen op aandelen en vastgoedbeleggingen kunnen leiden tot een afname van de dekkingsgraad. Per eind december 2024 was ongeveer 50% van het vermogen in deze categorieën belegd.
- ▲ **Kredietrisico:** De dekkingsgraad kan dalen vanwege uitlopende credit-spreads op obligatiebeleggingen of door wanbetaling en/of faillissement van uitgevende ondernemingen (van bedrijfsobligaties).
- ▲ **Valutarisico:** We beleggen wereldwijd in aandelen en vastgoed. Het hieraan verbonden valutarisico wordt voor de zes belangrijkste valuta voor 50% tot 110% afgedekt.
- ▲ **Concentratierisico:** Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de beleggingsportefeuille in regio's, economische sectoren of bij tegenpartijen. Ons fonds heeft geen posities in eenzelfde uitgevende instelling in vastgoed en aandelen groter dan 2% van de totale beleggingen.
- ▲ **Actuariële risico's:** Als deelnemers gemiddeld langer leven dan is verondersteld bij de premiestelling. Of is er sprake van een grotere toename van arbeidsongeschiktheid dan verondersteld? Dan kan de dekkingsgraad van ons fonds dalen. Dit risico beheersen we door bij het vaststellen van de voorzieningen met prudente grondslagen te rekenen. Daarnaast is ons fonds herverzekerd. Dit is voor het geval dat zich grote verliezen voordoen bij arbeidsongeschiktheid of sterfte.
- ▲ **Premierisico:** De CDC-premie is een vast percentage van de pensioengrondslag. Elk jaar toetst ons fonds of de premiedekningsgraad per eind september minstens gelijk is aan 105%. Als dit niet het geval is, passen we een opbouwkorting toe. Daarmee is de premiedekningsgraad eind september vooraf op 105% gesteld. Als gedurende het jaar de rente daalt, leidt dit tot een lagere of negatieve bijdrage van de premie aan de solvabiliteit van het fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Om de feitelijke ontwikkeling van de financiële risico's te controleren en bewaken maakt ons fonds gebruik van een op dagelijkse basis bijgewerkte beleggingenadministratie, maandrapportages en periodieke scenario-analyses. Ook gebruiken we per deelrisico vastgestelde limieten, richtlijnen en restricties. Deze liggen vast in het beleggingsplan en in de overeenkomsten met externe uitvoerders. Ons bestuursbureau ziet toe op de naleving ervan en de risicomanager rapporteert hierover aan ons bestuur.

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's komen voor in de interne processen van ons fonds. Ook komen deze risico's voor in de uitbestede processen. Bijvoorbeeld in rapportages, administratie, betalingen, vermogensbeheer, bewaarneming van effecten en communicatie. Hieronder gaan we specifiek in op uitbestedingsrisico, IT risico en integriteitsrisico. Dit zijn de belangrijkste niet-financiële risico's.

- ▲ **Uitbestedingsrisico:** Om dit risico te beheersen heeft ons fonds een uitbestedingsbeleid opgesteld. Daarnaast zijn er richtlijnen voor de selectie en monitoring van externe managers vastgelegd. Operationeel risicomanagement is daarin een cruciale factor. Het beleid van ons fonds voor de niet-financiële risico's is, om deze waar mogelijk te vermijden. Of door effectieve controle- en beheersingsmaatregelen deze risico's zoveel mogelijk te verminderen. Ons bestuursbureau is zo ingericht dat er continu toezicht is op de externe uitvoerders.
- ▲ **IT-risico:** Ons fonds heeft in 2024 voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de eisen van DORA. Daarnaast monitort ons fonds nauwlettend het programma IT-vernieuwing bij AZL.
- ▲ **Integriteitsrisico:** Ons fonds vindt het van groot belang om te voorkomen dat het betrokken raakt bij handelingen die tegen de wet ingaan en/of die maatschappelijk onbetamelijk zijn. Ons fonds beheerst het integriteitsrisico door het treffen van adequate beheersmaatregelen. Mocht zich een kans op een integriteitsrisico voordoen, nemen we zo snel mogelijk adequate maatregelen.

Verantwoord risico

Ons fonds voert een CDC-pensioenregeling uit met een vaste premie. Daarin zoek we steeds de balans tussen bescherming van de nominale pensioenen en het nastreven van rendement. Dat doen we om pensioenen te kunnen verhogen met toekomstige toeslagen. Zo proberen we de koopkracht bij inflatie te behouden.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

4.6 Governance

Bij de oprichting van ons fonds hebben we voor een paritair bestuursmodel gekozen. Dit hebben we gedaan op basis van een weging van de voor- en nadelen van de verschillende bestuursmodellen is. Onze stakeholders hebben hier ook hun voorkeuren voor uitgesproken.

Werkgever ING heeft belang bij een bestuurlijke inrichting die rekening houdt met zijn belangen en reputatie. ING hecht daarom aan vertegenwoordiging in ons bestuur. Dit ondanks dat de financiële gevolgen voor de werkgever beperkt zijn tot de hoogte van de jaarlijks te betalen pensioenpremie. In de CDC-pensioenregeling liggen alle financiële risico’s namelijk bij de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Vertegenwoordiging in ons bestuur door ING heeft nog een andere dimensie. ING is bereid om in zijn rol als werkgever deskundigheid en beschikbaarheid van bestuursleden uit de eigen organisatie te waarborgen.

Ook de vakorganisaties hechten sterk aan blijvende betrokkenheid bij de uitvoering. Zij zien zichzelf als belangenbehartiger van zowel medewerkers (actieve deelnemers), oud-deelnemers (slapers) en gepensioneerden. De vakorganisaties vinden dat zij met hun eigen deskundige medewerk(st)ers kunnen bijdragen aan een professionele uitvoering in het belang van hun achterban. De ondernemingsraad heeft ook aangegeven het van belang te vinden om betrokken te blijven bij de uitvoering.

Deze betrokkenheid van werkgever, vakbonden en ondernemingsraad wordt weerspiegeld in de samenstelling van ons bestuur. Deze betrokkenheid is zonder last of ruggespraak. Dat is in het belang van en bevorderlijk voor het draagvlak voor beslissingen en afstemming met alle belanghebbenden.

Bestuur van het pensioenfonds

Per 1 juli 2024 is André Hollenkamp teruggetreden als voorzitter en heeft het bestuur vanaf deze datum Willem Steenhoven als voorzitter benoemd. Voorts is Dick Ravesteijn tot vicevoorzitter benoemd. André Hollenkamp was voorzitter van ons fonds sinds de oprichting en het bestuur dankt hem voor zijn enthousiaste en betrokken inzet.

De volgende bestuursleden zijn in 2024 teruggetreden:

- ▲ Lau Veldink
- ▲ Jorg Sauren
- ▲ Ilse van der Weiden
- ▲ André Hollenkamp

Het bestuur dankt hen voor hun inzet en zal hun kennis en kunde missen.

De volgende bestuursleden zijn in 2024 herbenoemd dan wel toegetreden:

- ▲ Ivo Slikkerveer (herbenoemd)
- ▲ Karin Berns (herbenoemd)
- ▲ Willem Steenhoven (herbenoemd)
- ▲ David de Boer (toegetreden)

Begin 2025 is Bob Homan tot het bestuur toegetreden. Verder doorloopt een kandidaat-bestuurslid naar de stand per april 2025 de benoemingsprocedure. Tot slot zal de Centrale Ondernemingsraad van ING naar verwachting in het eerste halfjaar van 2025 een kandidaat-bestuurslid voordragen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bestuursvergaderingen

In principe vergadert ons bestuur twaalf keer regulier per jaar. Daarnaast vinden er aanvullende vergaderingen en besluitvorming per e-mail plaats. De reguliere bestuursvergaderingen werden, waar nodig, afgesloten met een apart overleg tussen het bestuur en de integraal risicomanager. Eén of twee weken voor de reguliere bestuursvergaderingen kwamen de commissies en het bestuursbureau bijeen. Dit gebeurde ter voorbereiding van de bestuursvergaderingen.

In 2024 is onder andere over de volgende onderwerpen vergaderd:

- ▲ De Wtp, waaronder het overleg met de sociale hierover en het transitieplan.
- ▲ De ontwikkeling van de dekkingsgraad van ons fonds tegen de achtergrond van de financiële markten (terugkerend onderwerp in elke vergadering).
- ▲ Het beleggingsbeleid en het renteafdekkingsbeleid, inclusief het te voeren beleggingsplan voor 2025 en ESG.
- ▲ De ABTN.
- ▲ Het ICT-beleid.
- ▲ De pensioenuitvoering.
- ▲ De klachtenbehandeling.
- ▲ Het communicatiebeleid en de implementatie en uitvoering van de communicatiemiddelen.
- ▲ De toeslagverlening per 1 januari 2025.
- ▲ Uitbestedingsbeleid.
- ▲ Uitbestedingspartijen.
- ▲ Uitkomsten uitgevoerde audits.
- ▲ De contacten met de toezichthouders.

Commissies

De commissies balansbeheer, finance & risk en pensioen, communicatie & governance vergaderden in 2024 bijna elke maand. Daarnaast vond enkele malen kort aanvullend overleg plaats. Aan elke commissie namen medewerkers van ons bestuursbureau deel. Daardoor konden we intensief en direct, zowel in de breedte als in de diepte, overleggen met deskundigen. Tijdens deze vergaderingen zijn de rapportages, dossiers en stukken voorbereid, zodat ons voltallige bestuur daarover kon besluiten.

Geschiktheid bestuursleden

Als bestuur beschikken we over een geschiktheidsplan. Daarmee kunnen we inventariseren welke kwaliteiten ons bestuur nodig heeft om goed te kunnen besturen. Dit plan helpt ons ook erop toe te zien dat de vereiste kwaliteiten in ons bestuur aanwezig zijn. Verder zijn we met het geschiktheidsplan in staat deze kwaliteiten te onderhouden én verder te ontwikkelen. Het geschiktheidsplan is mede gebaseerd op de betreffende servicedocumenten van de Pensioenfederatie en de Beleidsregel geschiktheid 2012.

In het geschiktheidsplan staan de eisen die we aan de individuele bestuursleden en aan ons bestuur als geheel stellen. Ook geven we er de competenties in aan die binnen ons bestuur aanwezig moeten zijn. Verder geven we erin aan op welke wijze we de deskundigheid en competenties bevorderen en waarborgen. Bij vacatures gebruiken we daarom een competentiematrix. Zo borgen we de deskundigheid en competenties van nieuwe bestuurders.

De kennis van onze bestuursleden werd in 2024 onder meer op peil gehouden door deelname aan diverse online seminars, themadagen en bijeenkomsten. Verder boden de vergaderingen van de commissies en sessies met externe deskundigen en adviseurs ruimte om dieper in te gaan op inhoudelijke vraagstukken.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Naleving Code Pensioenfondsen (Code)

De Code Pensioenfondsen (Code) is opgesteld door de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid. Het is een gedragscode voor de pensioensector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. Uitgangspunt daarbij is dat het effectief functioneren van de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording essentieel is voor ‘goed pensioenfondsbestuur. De Code is wettelijk verankerd en is een aanvulling op wet- en regelgeving. Pensioenfondsen moeten de Code via zelfregulering naleven. Dit gebeurt volgens het ‘pas-toe-of-leg-uit’-beginsel.

Ons fonds heeft getoetst of we de Code naleven. We hebben geconstateerd dat we voldoen aan de opgestelde normen. We voldoen als bestuur aan norm 35 (In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten in het bestuur zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in). In het VO zitten geen mensen van onder de 40 jaar. De [checklist Code Pensioenfondsen](#) is als bijlage bij het jaarverslag gevoegd.

Sleutelfuncties

Ons fonds heeft sleutelfunctiehouders en -vervullers actuarieel, risicobeheer en interne audit. De sleutelfunctiehouders zijn verantwoordelijk voor hun aandachtsgebied en de rapportage van bevindingen aan het bestuur en de raad van toezicht (RvT). De sleutelfunctiehouder escaleert naar DNB als na escalatie naar de raad van toezicht ons bestuur naar de mening van de sleutelfunctiehouder niet adequaat reageert.

Overleg met sociale partners

Ons bestuur heeft in 2024 periodiek overlegd met de sociale partners, onder andere in het zogeheten tripartietoverleg. Tijdens deze overleggen is onder andere het volgende besproken:

- ▲ De Wtp, waaronder het transitieplan.
- ▲ De stand van zaken van ons fonds in algemene zin.
- ▲ De financiële markten en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.
- ▲ Het beleggingsbeleid.
- ▲ Het toeslagbeleid.
- ▲ De ontwikkeling van de uitvoeringskosten ten opzichte van het budget.
- ▲ De communicatie met de deelnemers.

Overleg voorzitters bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

De voorzitter van ons bestuur had maandelijks telefonisch contact met de voorzitter van de RvT en met de voorzitter van het VO. Ook de directeur van ons bestuursbureau nam hier aan deel. Het gaat hier om een informeel overleg, dat staat ingepland buiten de formele vergaderingen om. Daarnaast kan het contact tussen de verschillende fondsorganen zorgen voor verbinding. Dit kan zonder dat het de vrijheid van die organen inperkt en waarbij partijen zich bij hun natuurlijke rol kunnen houden. Wel vindt vastlegging plaats, zodat ook andere bestuursleden en leden van de RvT en het VO kennis kunnen nemen van wat besproken is.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Overleg met raad van toezicht

Op 31 december 2024 is de laatste zittingstermijn van de voorzitter van de RvT, Irene Vermeeren, geëindigd. Het bestuur dankt haar voor de goede samenwerking en haar kennis, kunde en inzet.

Ons bestuur overlegt in principe vier keer formeel met de RvT. Verder wonen leden van de raad van toezicht enkele bestuurs- en commissievergaderingen als toehoorder bij. Monique van der Poel volgt Irene op als voorzitter van de RvT. Onderwerpen aan de orde kwamen waren:

- ▲ De Wtp, waaronder het transitieplan, de risicohouding en het evenwichtigheidskader.
- ▲ De algehele (financiële) positie van ons fonds.
- ▲ Het beleggingsbeleid, renteafdeckingsbeleid, risicohouding en ESG.
- ▲ Uitbestedingspartners.
- ▲ Communicatie.
- ▲ De governance van ons fonds.

Aan de RvT zijn ter goedkeuring in 2024 voorgelegd:

- ▲ Jaarverslag 2023.
- ▲ Diverse profielschetsen nieuwe bestuurders.

Een samenvatting van de bevindingen en verleende goedkeuringen van de raad van toezicht en de reactie van ons bestuur hierop staat op [pagina 56](#) en [pagina 63](#).

Overleg met verantwoordingsorgaan

Het VO bestaat uit twee werknemersleden en twee werkgeversleden.

Ons bestuur overlegt in principe vier maal per jaar met het VO. Onderwerpen die met het VO zijn besproken waren onder andere:

- ▲ De Wtp.
- ▲ De risicohouding.
- ▲ Uitbestedingspartners.
- ▲ De financiële markten en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.
- ▲ Het beleggingsbeleid.
- ▲ Uitbestedingspartners.
- ▲ De governance van ons fonds.

Het VO heeft daarnaast een opvolger geselecteerd voor het RvT-lid Irene Vermeeren.

Een samenvatting van de uitgebrachte adviezen, bevindingen en het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur hierop is te vinden op [pagina 50](#) en [pagina 54](#).

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Overleg met ondernemingsraad

Er is in 2024 twee keer gezamenlijk overleg geweest tussen een delegatie van het bestuur en een delegatie van de ondernemingsraad van ING. Onderwerpen daarbij waren onder andere:

- ▲ De ontwikkeling van de financiële positie van ons fonds.
- ▲ De status inzake uitvoering Wet toekomst pensioenen en de nieuwe pensioenregeling.
- ▲ De werkdruk voor bestuurders en de organisatie.
- ▲ De opvolging van André Hollenkamp en het gewenste profiel hiervoor.

Samenwerking met andere pensioenfondsen

De directeuren van ING CDC Pensioenfondsen en Pensioenfondsen ING hadden periodiek overleg over onderwerpen met raakvlakken voor de beide fondsen.

Controle

Compliance officer

De compliance officer rapporteerde elk kwartaal de bevindingen op de naleving van de gedragscode en de controle op het naleven van de wet- en regelgeving op het gebied van compliance aan het bestuur. Daaruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Accountant en actuaris

De verklaring van de controlerend accountant staat op [pagina 98](#). De actuariële verklaring is te lezen op [pagina 96](#).

Extern toezicht

In 2024 is er diverse malen contact/overleg geweest met de toezichthouders.

4.7 Kosten

Het fonds maakt verschillende kosten om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren. Deze kunnen worden onderscheiden in uitvoeringskosten van de pensioenregeling en vermogensbeheerkosten die gemaakt worden om het beheerde vermogen te beleggen. De werkgever betaalt de uitvoeringskosten, deze gaan dus niet ten laste van het vermogen van het fonds. De vermogensbeheerkosten gaan grotendeels wel ten laste van het rendement van de beleggingen.

Uitvoeringskosten

Het fonds streeft naar een optimale, prudente en kostenefficiënte uitvoering van de ondergebrachte pensioenregeling. De kosten van het fonds, exclusief die voor vermogensbeheer, waren in 2024 totaal € 4,9 mln, dat is € 282,03 (2023: € 260,28) per deelnemer (exclusief inactieven). In het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) is in 2024 ongeveer € 0,1 mln aan projectkosten gemaakt. Zonder de Wtp-kosten zouden de uitvoeringskosten per deelnemer (exclusief inactieven) € 276,40 geweest zijn. Voor 2025 wordt een forse toename van de Wtp kosten verwacht. Volgens de kostenvergelijker van Sprenkels was over 2023 de mediaan van alle onderzochte ondernemingspensioenfondsen € 387,- en het gewogen gemiddelde € 271,-.

De uitvoeringskosten van het fonds liggen daarmee in de lijn met de markt. Dit is in lijn met de strategie van het fonds om de pensioenregeling en -uitvoering niet onnodig complex te maken.

	2024	2023	2022	2021	2020
Uitvoeringskosten totaal	4.948	4.355	3.902	3.593	3.673
Aantal deelnemers totaal	28.719	27.583	26.461	25.200	24.111
Inactieve deelnemers	11.175	10.851	10.357	9.143	8.021
Uitvoeringskosten / deelnemers in €	172	158	147	143	152
Uitvoeringskosten / deelnemers excl. inactieve deelnemers in €	282	260	242	224	228

De werkgever heeft de uitvoeringskosten volledig vergoed, naast het werkgeversdeel in de pensioenpremie. De werkgever vergoedt de vermogensbeheerkosten gedeeltelijk, zie ook wat over vermogensbeheerkosten is vermeld op [pagina 79](#).

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Uitgesplitst naar de verschillende functies in het fonds zijn deze:

	2024	2023	2022	2021	2020
Administratie	2.378	2.125	1.990	1.936	1.825
Kosten bestuursbureau*	998	931	826	767	823
Kosten bestuur	164	148	145	67	164
Overige governance kosten	228	186	179	135	162
Communicatie	258	285	244	241	322
Accountantscontrole	88	60	61	39	67
Certificering actuaris	28	27	24	24	18
Actuarieel advies	35	37	47	35	64
Juridisch en fiscaal advies	64	22	13	6	13
Contributies en bijdragen	300	308	213	184	160
Overige kosten	407	226	160	159	55
Totaal	4.948	4.355	3.902	3.593	3.673

Vermogensbeheerkosten

Voor de presentatie van en toelichting op de integrale kosten van het vermogensbeheer volgt het fonds de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Ten aanzien van de (fictieve) transactiekosten van obligaties is een nadere interpretatie gegeven van deze aanbevelingen. In overeenstemming met deze aanbevelingen worden de vermogensbeheerkosten onderverdeeld in (vaste) beheer- kosten, bewaarloon en overige kosten. In totaal bedroegen deze kosten in 2024 € 8.071 (= 0,24% van het gemiddeld belegd vermogen).

In de jaarrekening zijn, conform de daarvoor geldende richtlijnen, alleen de direct in rekening gebrachte kosten van beheer en het bewaarloon als vermogensbeheerkosten verantwoord. De direct op het rendement in mindering gebrachte vermogensbeheerkosten zijn in de jaarrekening niet apart zichtbaar en worden waar nodig zo nauwkeurig mogelijk geschat, in overeenstemming met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Deze kosten betreffen in hoofdzaak de kosten van ‘spreads’ (verschil tussen aan- en verkoopkoersen bij obligaties en valutatransacties) en de transactiekosten die worden gemaakt door vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen in de returnportefeuille.

Als vermogensbeheerkosten niet direct toewijsbaar zijn aan de matching portefeuille of de return portefeuille, worden ze verdeeld op basis van de strategische mix. De direct in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten worden nagenoeg geheel door de werkgever betaald, evenals de kosten van het bestuursbureau.

*Van de totale kosten bestuursbureau ad € 1.541 (2023: € 1.406) heeft € 543 (2023: € 475) betrekking op vermogensbeheer en € 998 (2023: € 931) op de uitvoeringskosten.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Kostensoort	2024 Totaal	Return	Matching	2023 Totaal	2022 Totaal	2021 Totaal	2020 Totaal
Vermogensbeheerkosten	8.071	6.590	1.481	7.734	7.260	4.946	4.320
Transactiekosten	891	629	262	1.007	1.188	988	1.435
Beheerkosten	7.181	5.961	1.219	6.727	6.072	3.958	2.885
Vermogensbeheerkosten	8.071			7.734	7.260	4.946	4.320
Direct in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten	1.149			1.032	1.052	940	857
Op rendement in mindering gebrachte vermogensbeheerkosten	6.922			6.702	6.208	4.006	3.463
Gemiddeld belegd vermogen	3.413.164	1.702.808	1.710.357	2.788.478	2.968.804	2.999.453	2.491.592
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,24%	0,39%	0,09%	0,28%	0,24%	0,16%	0,17%
Transactiekosten	0,03%	0,04%	0,02%	0,04%	0,04%	0,03%	0,06%
Beheerkosten	0,21%	0,35%	0,07%	0,24%	0,20%	0,13%	0,11%
Verdeling kosten matching/ return portefeuille	8.071			7.734	7.260	4.946	4.320
Matching portefeuille	1.481			1.535	1.181	851	1.379
Return portefeuille	6.590			6.199	6.079	4.095	2.941

Kostensoort	2024 Totaal	Return	Matching	2023 Totaal	2022 Totaal	2021 Totaal	2020 Totaal
Vermogensbeheerkosten	8.071	6.590	1.481	8.071	7.260	4.946	4.320
Vastrentende waarden	2.233	765	1.467	2.233	1.866	1.452	1.379
Aandelen	2.566	2.566		2.566	1.653	1.724	1.621
Derivaten (valuta)	201	201		201	258	351	224
Beursgenoteerd vastgoed	-	-		-	107	324	247
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3.058	3.058		3.058	3.347	1.072	833
Liquiditeiten en overige	14		14	14	29	23	16

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Een substantieel gedeelte (70-75%) van het uiteindelijke pensioen wordt gerealiseerd door beleggingen. Deze beleggingen brengen kosten met zich mee. Deze kosten, en de ontwikkeling daarvan, worden ieder kwartaal door ons bestuur in onze bestuursvergadering beoordeeld.

Dit gebeurt op basis van een door het bestuursbureau vervaardigd gedetailleerd overzicht. De kosten vallen uiteen in 2 categorieën, te weten de zogenaamde transactiekosten en niet- transactiekosten. De kosten worden, zowel individueel als gezamenlijk, uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen over de relevante periode en onder andere getoetst aan de kosten van (qua omvang) vergelijkbare pensioenfondsen.

De totale beleggingskosten over 2024, uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen, bedroegen 0,24% (2023: 0,28%). Dat betekent dat de kosten in 2024 gedaald zijn ten opzichte van 2023. Dit komt met name doordat het gemiddeld belegd vermogen is gestegen ten opzichte van vorig jaar, door beleggen van premie-inleg en het positieve rendement. Een hoger gemiddeld belegd vermogen doet de kosten als percentage van dit gemiddeld belegd vermogen dalen.

In euro's zijn de vermogensbeheerkosten gestegen, onder andere door de toename van de beleggingen en doordat de aanstelling van meer externe beheerders gedurende 2023 voor een deel van de beleggingen het gehele jaar 2024 in de kosten meewoog.

Op het moment van schrijven is er voor 2024 nog geen informatie beschikbaar waarmee de beleggingskosten van het fonds getoetst kunnen worden aan de beleggingskosten van vergelijkbare fondsen. De uitkomsten van deze vergelijking over 2023, toen het niveau van de beleggingskosten van vergelijkbare fondsen volgens de kostenvergelijker van Sprenkels 0,39% was, geeft evenwel het vertrouwen aan ons bestuur dat deze toets over 2024 wederom positief voor ons fonds zal uitvallen. Hierbij wordt opgemerkt dat de beleggingsportefeuille van ons fonds nog relatief eenvoudig is, hetgeen deels de lagere kosten verklaart.

Ons bestuur heeft wel de verwachting dat het verschil met vergelijkbare fondsen in de toekomst kleiner zal blijven worden. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat de beleggingsportefeuille van ons fonds verder zal worden gediversifieerd. Dat zal leiden tot toenemende inhuur en aanstelling van externe managers.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

4.8 Vooruitblik

De grilligheid van de Amerikaanse politiek leidt tot veel korte termijn schommelingen in rente en beleggingen. Uiteraard volgen we die nauwgezet. Het kan zijn dat deze schommelingen nog even aanhouden.

Verder bereiden we ons zo goed mogelijk voor op de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen. Helaas loopt de toetsing van het transitieplan vertraging op. Dit komt door externe factoren en het oplossen van ingewikkeldheden in het plan. We werken aan oplossingen samen met sociale partners en Pensioenfonds ING. Wij hebben sociale partners laten weten dat we pas op zijn vroegst op 1 juli 2027 over kunnen gaan naar de nieuwe regels voor pensioen; invaren dus. We blijven met hen in gesprek over de inhoud van het transitieplan.

We zijn blij dat het wetvoorstel tot uitstel van de invaardatum en indiening van het transitieplan is aangenomen. Dat geeft de gehele pensioensector meer lucht. Daarnaast vinden wij het terecht dat het amendement Joseph niet is aangenomen. Dat regelt het individuele goedkeuringsrecht voor deelnemers bij interne waardeoverdracht van pensioenen naar de nieuwe regels voor pensioen. Deelnemersgoedkeuring is bij ING collectief geregeld in de cao. Daarin hebben vakbonden en werkgever afspraken over gemaakt over invaren. We vinden deelnemersgoedkeuring op zich geen slecht idee. Alleen hadden we dat dan graag aan de voorkant goed geregeld willen zien. Niet halverwege of aan het einde van het traject.

Tot slot onderzoeken we de situatie van de pensioenuitvoering. Dat gaat om het uitvoeringscontract bij AZL en de contracten voor de pensioenplanner en de website. We verwachten daar in de zomer een besluit over te kunnen nemen.

Amsterdam, 18 juni 2025

Namens het bestuur en de raad van toezicht ING CDC Pensioenfonds

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Jaarverslag 2024

05. Verslag verantwoordingsorgaan

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Oordeel verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) vertegenwoordigt de belangen van pensioengerechtigden, actieve deelnemers en gewezen deelnemers in het fonds. Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording aan ons af over het beleid en de uitvoering daarvan. In dit hoofdstuk leest u ons oordeel over het door het bestuur gevoerde beleid. Ook doen we verslag van onze werkzaamheden in het afgelopen jaar.

Werkwijze en samenstelling VO

In 2024 waren er de volgende reguliere overleggen: vier VO-vergaderingen, drie VO-vergaderingen met het bestuur en vier VO-vergaderingen met de RvT. Daarnaast was er een maandelijks voorzittersoverleg, waarbij de voorzitter van het bestuur en de directeur van het bestuursbureau, de voorzitters van het VO en de RvT informeerden over de (actuele) ontwikkelingen. Een vast agendapunt bij de reguliere VO-vergaderingen en de overleggen met het bestuur en de RvT is de voorbereiding op de Wet Toekomst Pensioen (WTP) en het Transitie-FTK.

Verder heeft het VO vergaderd ter voorbereiding op het Verantwoordingsverslag 2024 en is het bijeengekomen tijdens een kennis- en evaluatiemiddag. Tijdens deze middag is de werkwijze en de effectiviteit van het VO geëvalueerd. Ook heeft het VO regelmatig stil gestaan bij haar samenstelling en de noodzaak om over de juiste mix van kennis, competenties en ervaring binnen haar gelederen te bezitten en daar naar gehandeld. Aanvullend op de reguliere vergaderingen is een afvaardiging van het VO meerdere malen bijeengekomen voor de selectie van een nieuw lid van de RvT. Hierover leest u later meer.

In het licht van de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, merkt het VO op dat het constateert dat het bestuur zich voorbereidt op het flexibele contract. In dit kader zijn 3 werkgroepen geformeerd met de aandachtsgebieden vermogensbeheer, communicatie en regeling. Per werkgroep is een afgevaardigde van het VO uitgenodigd om als toehoorder deel te nemen. Hiermee wordt het VO vroegtijdig meegenomen in de keuzes van nieuw te formuleren beleid onder de WTP.

In 2024 werden twee adviesaanvragen behandeld. Het VO heeft positief geadviseerd over de adviesaanvragen inzake de aanpassing van het klachtenreglement- en beleid en de profielschets voor de nieuwe voorzitter van de RvT.

Het VO bestaat uit vier leden, twee uit de geleding namens de werknemers en twee namens de werkgever. In 2024 hebben er geen wijzigingen in de samenstelling van het VO plaatsgevonden.

Algemeen oordeel

Het oordeel van het VO over het door het bestuur gevoerde beleid en de implementatie daarvan is gebaseerd op de informatie en documentatie die door het bestuur aan het VO ter beschikking is gesteld. Deze informatie is verkregen door middel van overleg met het bestuur en/of bestuursleden (veelal in de reguliere periodieke vergaderingen), als ook met (vertegenwoordigers van) het bestuursbureau en de RvT.

Voor het fonds is sprake van een grote afhankelijkheid van zowel de besluitvorming door de sociale partners als van de keuzes en beschikbare capaciteit die de beoogde pensioenuitvoerder kan bieden gedurende deze periode. De invoering van de WTP en de transitie zijn bijzonder spannende trajecten die het VO ook in 2025 nauwlettend zal blijven volgen. In het licht van de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, merkt het VO op dat het constateert dat het bestuur zich voorbereidt op het flexibele contract. Voor het VO blijft het belangrijk tijdig te worden meegenomen in de fasen van het transitieproces, om te volgen of een goede afweging van de belangen van alle deelnemers wordt gemaakt.

Het VO is van oordeel dat het bestuur in 2024 op een zorgvuldige wijze zijn taak heeft uitgevoerd.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Algemene zaken en governance

Ondanks de geopolitieke spanningen presteerde het fonds goed.

De vele geopolitieke spanningen in de wereld hadden geen negatief effect op de aandelenbeurzen. Sterk gestegen aandelenmarkten en licht gedaalde kapitaalmarktrentes zorgden er per saldo voor dat het fonds zijn beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 rond 130% wist te houden. Het bestuur heeft het VO regelmatig op de hoogte gehouden van de actuele ontwikkelingen en de impact daarvan op het fonds.

Het VO heeft een beoordelingskader opgesteld.

In 2024 heeft het VO een beoordelingskader opgesteld ten behoeve van het uitbrengen van wettelijk geregelde adviezen en het leveren van input bij het invoeren van het nieuwe pensioenstelsel aan het bestuur van het pensioenfonds. Het VO heeft het beoordelingskader ter informatie aan bestuur en raad van toezicht verstrekt.

Notitie Risicohouding

Het bestuur overlegt conform artikel 102a van de Pensioenwet met het VO en de Raad van Toezicht over de risicohouding. Het VO heeft als onderdeel hiervan, onder begeleiding van zijn extern adviseur een notitie opgesteld met betrekking tot de risicohouding van het fonds en deze aangeboden aan het bestuur.

Wisselingen in het bestuur

In 2024 hebben verschillende wisselingen in het bestuur plaatsgevonden.

- ▲ Teruggetreden uit het bestuur zijn: mevrouw I. van der Weiden, de heer L. Veldink, de heer J. Sauren en de heer A. Hollenkamp.
Het VO dankt hen voor hun inzet en zal hun kennis en kunde missen.
- ▲ In 2024 zijn herbenoemd tot lid van het bestuur: mevrouw K. Berns, de heer I. Slikkerveer en de heer W.J. Steenhoven.
- ▲ In 2024 is toegetreden tot het bestuur: de heer D. de Boer.

In 2024 heeft de selectie van een nieuwe voorzitter RvT plaats gevonden

De zittingstermijn van de RvT-lid met aandachtsgebied Pensioenbeheer, communicatie en compliance en tevens voorzitter van de raad eindigde per 1 januari 2025. De leden van de RvT worden na bindende voordracht van het VO door het bestuur benoemd.

De selectiecommissie heeft als doel het uitbrengen van een advies aan het VO over het voor te dragen nieuwe RvT lid. De besluitvorming over de bindende voordracht aan het bestuur vindt plaats in het VO. De selectiecommissie heeft een extern searchbureau in de arm genomen voor het opstellen van een longlist. De selectiecommissie stelt op basis van de longlist een shortlist samen en voert vervolgens gesprekken met de kandidaten op de shortlist. Evaluatie van de gesprekken vindt plaats in de selectiecommissie en onder begeleiding van het searchbureau. De selectiecommissie selecteert de beoogde kandidaat. De selectiecommissie heeft mevrouw Van der Poel geadviseerd aan het VO. Het VO heeft dit advies overgenomen en een bindende voordracht tot benoeming uitgebracht. Het Bestuur heeft deze voordracht overgenomen en mevrouw Van der Poel benoemd als lid en voorzitter van de RvT.

Het VO dankt de mevrouw Vermeeren voor haar jarenlange inzet en betrokkenheid als toezichthouder en voorzitter bij het fonds en wil mevrouw Van der Poel van harte welkom heten bij het fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Wet Toekomst Pensioenen

Transitieplan

Sociale partners hebben een plan gemaakt voor de overgang naar de WTP, die afspraken liggen vast in het transitieplan. Het transitieplan is eind december 2024 ingediend bij het pensioenfonds. Met ingang van het nieuwe jaar beoordeelt het Bestuur het plan.

Het VO beoordeelt het transitieplan en bekijkt of het plan voldoende is onderbouwd en of het evenwichtig en goed uitlegbaar is voor alle deelnemers. Op de onderdelen: uitvoeringsovereenkomst, communicatiebeleid en invaren, geldt voor het VO een verzwaard adviesrecht. Het interne toezichttraject van het VO kan van start, nadat het Bestuur zijn besluitvorming over het transitieplan heeft afgerond.

Proactieve informatievoorziening en constructieve contacten met het bestuur zijn voor het VO van belang om haar rol goed te kunnen uitvoeren. Wij blijven het transitieproces zeer aandachtig volgen en zullen daarbij ook de uitvoering van de lopende regeling in het vizier houden.

Pensioen-, financieel en actuarieel beleid

Verhoging pensioenen per 1 januari 2025

Het VO heeft kennisgenomen van het besluit van het bestuur om per 1 januari 2025 een toeslag van 1,89% toe te kennen over de pensioenaanspraken en -rechten. Deze toeslag is gebaseerd op de CPI oktober 2024 van 2,58% en een beleidsdekkingsgraad van 132,4% per eind september 2024. Het VO onderschrijft het uitgangspunt van het bestuur om, binnen de wettelijke kaders, zo goed mogelijk bij te dragen aan het koopkrachtbehoud van de deelnemers. Het feit dat het bestuur de maximale toeslag heeft toegekend die wettelijk mogelijk is bij de huidige dekkingsgraad, wordt positief gewaardeerd. Hiermee wordt invulling gegeven aan het streven naar evenwicht tussen nominale zekerheid en toeslagambitie, zoals vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het VO merkt op dat het fonds zich met dit besluit houdt aan de regels van het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK), waarin is bepaald dat volledige toeslagen pas mogelijk zijn bij een beleidsdekkingsgraad van circa 143%. De toepassing van de toeslaggraadmeter en het hanteren van de CPI als maatstaf zijn conform het vastgestelde beleid. Het VO is van mening dat het bestuur met dit besluit op verantwoorde wijze invulling geeft aan het indexatiebeleid en de belangen van de deelnemers en pensioengerechtigden zorgvuldig afweegt.

Uitvoeringskosten

Met de invoering van de wet toekomst pensioenen per 1 juli 2023 is tevens in de Pensioenwet opgenomen dat het VO, over beleidskeuzes die van invloed zijn op de uitvoeringskosten en over de gemaakte uitvoeringskosten over het verslagjaar een oordeel geeft. Vorig jaar heeft het VO het Bestuur aangemoedigd om in het verslag van 2024 hier specifiek op in te gaan. Hoewel er een uitsplitsing van de WTP-kosten wordt gegeven, inclusief de impact op de kosten per deelnemer, wordt nog niet ingegaan op de afwegingen voor beleidskeuzes omdat deze nog niet zijn gemaakt. Het VO vraagt het Bestuur om zodra dit mogelijk is meer inzicht te geven in deze keuzes en de impact op de kosten.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Beleggingsbeleid

Het VO heeft het beleggingsbeleid van het ING CDC Pensioenfonds over het jaar 2024 beoordeeld. Het VO constateert dat het fonds een lange termijn beleggingsbeleid voert dat is afgestemd op de relatief jonge deelnemerspopulatie en de daarmee samenhangende lange looptijd van de verplichtingen.

Het strategisch beleggingsbeleid is gebaseerd op een evenwichtige verdeling tussen bescherming van nominale rechten en het realiseren van een rendementsstreven. De strategische asset allocatie is in 2024 gehandhaafd op 50% matching portefeuille en 50% return portefeuille, met een strategische rente-afdekking van 60%. De negatieve rendementen op de matching portefeuille als gevolg van rentestijgingen en de asset swap spread van de obligaties zijn in 2024 deels gecompenseerd door positieve rendementen op de return portefeuille. Hoewel de rendementen in 2024 lager zijn dan de benchmarkrendementen kijkt het VO positief naar het beleggingsbeleid. Het VO heeft daarnaast ook met genoeg kunnen constateren dat het fonds gedurende 2024 verdere stappen heeft gemaakt bij de integratie van de ESG-risico's in het risicoraamwerk van het fonds.

Het VO waardeert dat het fonds binnen de kaders van het prudent-person beginsel opereert, zoals ook bevestigd in het certificeringsrapport van de actuaris. Het fonds handelt daarmee als een “goed huisvader” en houdt rekening met de risico's die gepaard gaan met de gekozen beleggingsmix.

In het licht van de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, merkt het VO op dat het constateert dat het bestuur zich voorbereidt op het flexibele contract. Er zijn werkgroepen geformeerd waarvoor het VO als toehoorder is uitgenodigd. Hiermee wordt het VO vroegtijdig meegenomen in de keuzes van onder andere het te formuleren beleggingsbeleid onder de WTP.

Het VO is van mening dat het beleggingsbeleid van het ING CDC Pensioenfonds in 2024 prudent, evenwichtig en toekomstgericht is uitgevoerd. De risico's zijn beheerst, het rendement is in lijn met de doelstellingen, en het fonds toont zich voorbereid op de komende stelselwijziging. Het VO zal de verdere uitwerking van het beleggingsbeleid in het kader van de WTP nauwlettend blijven volgen.

Bevindingen van de RvT

Op 9 mei 2025 heeft de Raad van Toezicht (RvT) verantwoording afgelegd aan het VO over zijn taakuitoefening en bevindingen. Wij hebben de bevindingen zoals geformuleerd door de RvT met de raad besproken. Wij kunnen ons vinden in de bevindingen. Daarnaast is de RvT een belangrijk klankbord voor het bestuur. Het VO constateert dat de RvT haar toezichhoudende rol op doelmatige wijze heeft vervuld en het VO waardeert de onafhankelijke observaties en aanbevelingen van de Raad.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Vooruitblik 2025

Het VO zal in 2025 zijn toezicht richten op een aantal strategische thema’s die voortkomen uit de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de bredere toezichtvisie van DNB:

- ▲ Transitie naar het nieuwe pensioenstelsel (WTP): Het VO blijft nauw betrokken bij de voorbereiding en beoordeling van het transitie- en implementatieplan. In 2024 is het WTP-beoordelingskader van het VO vastgesteld, inclusief een set reflectieve vragen en informatiebehoeften die richting geven aan de advisering.
- ▲ Governance en gedrag: In lijn met de toezichtvisie van DNB voor 2025–2028 zal het VO aandacht besteden aan de kwaliteit van besluitvorming, belangenafweging en transparantie binnen het fonds.
- ▲ Cyberweerbaarheid en technologische wendbaarheid: Hoewel primair een taak van het bestuur, zal het VO in 2025 ook signalerend toezicht houden op de mate waarin het fonds voorbereid is op digitale risico’s, mede gezien de afhankelijkheid van uitbestedingspartners.

Het VO staat in 2025 voor een intensief toezichtjaar, waarin de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel centraal staat. Het VO heeft in 2025 expliciet aandacht voor de invulling van het verzwaard adviesrecht in het kader van de WTP. Hiermee zal de rol van het VO ontwikkelen van reactief naar proactief en strategisch, met nadruk op governance, communicatie en risicobeheersing.

In 2025 zal de zittingstermijn van een lid van het VO, na eerdere verleningen, erop zitten. Begin 2026 zal ook de termijn van een ander VO lid eindigen. Er wordt met belangstelling uitgekeken naar nieuwe leden zodat continuïteit en kwaliteit van het VO niet in gevaar komen.

Het VO kijkt er naar uit om de aankomende jaren het WTP proces samen met het Bestuur en de RvT tot een goed einde te brengen.

Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur wil het verantwoordingsorgaan (VO) bedanken voor het uitgebrachte oordeel en adviezen over 2024. Wij zijn verheugd te horen dat het VO van mening is dat het bestuur over 2024 op een zorgvuldige wijze invulling heeft gegeven aan de uitoefening van zijn taak en aan de uitvoering van een consistent beleid.

Het bestuur dankt het VO voor de aangename en constructieve samenwerking in 2024. We kijken uit naar de samenwerking in 2025.

Amsterdam, juni 2025

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Jaarverslag 2024

06. Rapport raad van toezicht

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

1. Inleiding

De raad van toezicht (hierna: “de Raad”) geeft met dit verslag inzicht in zijn werkzaamheden, observaties en aanbevelingen over 2024. De Raad legt hiermee tevens verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden. De indeling van dit verslag is als volgt:

- 1) Inleiding
- 2) Samenstelling van de Raad
- 3) Uitoefening goedkeuringsrechten
- 4) Specifieke toezichtthema’s
- 5) Bevindingen en aanbevelingen
- 6) Tot slot

Taken van de Raad

De primaire taak van een pensioenfonds is om voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden de afgesproken pensioenregeling uit te voeren. De Raad verricht zijn werkzaamheden vanuit dat perspectief.

De Raad houdt op grond van de Pensioenwet intern toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen het fonds. De Raad ziet ten minste toe op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt over de uitoefening van de taken en bevoegdheden verantwoording af. Daarbij heeft de Raad aandacht voor de vraag of het fonds effectief wordt bestuurd en of de beleidsoverwegingen van het bestuur voldoende kenbaar zijn. Ook staat de Raad het bestuur met raad terzijde. Daarnaast heeft de Raad een aantal wettelijke goedkeuringsrechten bij specifieke (voorgenomen) bestuursbesluiten.

In de toezichtvisie van de Raad staat waarom de Raad is ingesteld en op welke wijze de Raad concreet toezicht houdt en waar de accenten worden gelegd. De visie is in die zin een legitimatie en leidraad voor het handelen van de Raad. Bij de uitoefening van zijn taken neemt de Raad de statuten, reglementen en Code Pensioenfondsen in acht.

Verantwoording

De raad vergadert periodiek en sluit aan bij de jaarcyclus van het fonds. In dat verband heeft de Raad ook met het bestuur en het verantwoordingsorgaan vergaderd – individueel en in gezamenlijkheid – en hebben leden van de Raad commissievergaderingen bijgewoond. Ook voerde de Raad in kleiner gezelschap gesprekken om bepaalde onderwerpen verder uit te diepen. Tussen de voorzitters van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de Raad vond iedere twee weken overleg plaats. Er heeft ten slotte ook overleg plaatsgevonden met de sleutelfunctie vervullers en -houders van het fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

2. Samenstelling van de Raad

In 2024 was de samenstelling van de Raad als volgt: Irene Vermeeren (voorzitter), André de Kraa (lid) en Jessica Matelski (lid). Mevrouw Matelski is per 1 januari 2024 benoemd. Mevrouw Vermeeren is per 31 december 2024 afgetreden vanwege het aflopen van haar tweede benoemingstermijn. De Raad is haar veel dank verschuldigd voor haar bijdrage en voorzitterschap. Met ingang van 1 januari 2025 is Monique van der Poel benoemd als voorzitter van de Raad van ING CDC Pensioenfonds. De leden van de Raad worden voor de duur van 4 jaar benoemd en kunnen één keer worden herbenoemd. De Raad borgt de continuïteit mede middels een aan- en aftreedschema.

De Raad is collectief verantwoordelijk voor de uitoefening van de toezichttaken en werkt daarbinnen met aandachtsgebieden. Die waren als volgt verdeeld in 2024.

Raad van toezicht	Aandachtsgebieden
Irene Vermeeren - voorzitter	Pensioenbeheer, communicatie en compliance
Jessica Matelski - lid	Balans- en vermogensbeheer en actuariaat
André de Kraa - lid	Finance & Risk

De samenstelling van de Raad is in lijn met de statuten, de reglementen en het diversiteitsbeleid van het fonds. Ten aanzien van de verschillende benodigde expertises, aandachtsgebieden, persoonlijkheden en regionale spreiding acht de Raad de samenstelling divers en complementair. Hierna volgt een verantwoording over de werkwijze van de Raad. Daarna volgen de bevindingen en aanbevelingen over het verslagjaar 2024.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

3. Uitoefening goedkeuringsrechten

In 2024 heeft het bestuur goedkeuring verzocht aan de Raad over de volgende besluiten, welke in alle gevallen is verleend:

- ▲ Het besluit tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2023;
- ▲ het besluit tot vaststelling van het functieprofiel voor de vice voorzitter van het bestuur;
- ▲ het besluit tot vaststelling van het functieprofiel voor een bestuurder met het aandachtsgebied balansbeheer en pensioen.

De Raad heeft ook vastgesteld dat de twee voorgedragen kandidaten voor het bestuur voldeden aan de verschillende functieprofielen en dat er geen bezwaren waren tegen de benoeming van de kandidaten. Zij zijn vervolgens beide benoemd door het bestuur.

4. Specifieke toezichtthema’s

Naast de bovengenoemde reguliere taken zoals vastgelegd in de Pensioenwet, code en het gekozen normenkader heeft de Raad zich gericht op de volgende specifieke thema’s:

- ▲ Adequate invulling van de governance;
- ▲ risicomanagement: de opzet, het bestaan en de werking van het risicomanagement in het totale besluitvormingsproces;
- ▲ voortgang Wet toekomst pensioenen;
- ▲ duurzaamheidsbeleid en de verantwoording ten aanzien van ESG.

5. Bevindingen en aanbevelingen

In zijn algemeenheid is de Raad van oordeel dat het bestuur goede stappen voorwaarts heeft gezet in 2024 met de realisatie van de strategische doelstellingen. De belangen van de verschillende belanghebbenden zijn hierbij in ogenschouw genomen. Het bestuur heeft in 2024 met name veel aandacht gehad voor de voorbereiding van de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel (de Wet toekomst pensioenen: “Wtp”), de implementatie van de vereisten uit de Digital Operational Resilience Act (“DORA”), het risicomanagement, de eigen risicobeoordeling, strategieën voor risicoafdekking, het duurzaamheidsbeleid en de verantwoording ten aanzien van ESG.

Overkoepelend heeft de raad een positief beeld over de gesprekken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan en de ontwikkelingen binnen het fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Wet toekomst pensioenen (Wtp)

De voorbereidingen voor de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel en de opdrachtaanvaarding van de nieuwe pensioenregeling is in 2024 met de nodige uitdagingen verlopen. In het proces waarin sociale partners in december 2024 tot een transitieplan zijn gekomen, heeft het bestuur naar het oordeel van de Raad in 2024 weinig ruimte gekregen van sociale partners om een sterke bijdrage te kunnen leveren aan een voldragen transitieplan. Dit plan dient onder meer volledig uitvoerbaar te zijn door het fonds, actuarieel gevalideerd te zijn en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving. Hierdoor acht het bestuur nog aanpassingen van het transitieplan nodig. Het fonds beoogt in 2025 het benodigde implementatieplan tijdig op te stellen. Onderdeel daarvan is ook het nieuwe Target Operating Model (TOM) dat nodig is voor operationalisering van de beoogde nieuwe Flexibele Premiereregeling.

De Raad zal ook in 2025 met grote interesse kijken naar de inrichting van het proces door het bestuur om samen met sociale partners en de fondsorganen op zorgvuldige wijze te kunnen komen tot een implementatieplan. Dit zal naar verwachting van de Raad extra druk leggen op en tijdsbesteding vragen van de bestuursleden en het bestuursbureau. Evenwel spreekt de Raad gezien de aanwezige kennis en ervaring haar vertrouwen uit in een adequaat vervolgproces.

Het bestuur heeft ultimo 2024 aangekondigd binnen het fonds de versnelling en inhoudelijke verdieping te gaan zoeken middels drie verschillende werkstromen (en heeft dat ook ingezet in 2025). Doel is om te kunnen vaststellen of de opdracht van sociale partners uitvoerbaar en acceptabel is, zodat deze kunnen worden omgezet naar een implementatieplan, inclusief communicatieplan. De Raad, het verantwoordingsorgaan en de sleutelfunctiehouders zullen hierbij worden betrokken, zodat zij hun rol effectief kunnen invullen. De Raad vindt dit een positieve ontwikkeling.

Aanbeveling 2024

Blijf zorgdragen voor het ontwikkelen en monitoren van scenario’s ingeval kritieke mijlpalen niet (tijdig) kunnen worden gehaald, naast het bewaken van het proces en bijbehorend tijdspad, welke zijn gericht op de beoogde aanvaarding van de opdracht van sociale partners en het opstellen van het implementatieplan.

Governance: splitsing, capaciteit en belasting bestuursbureau

De Raad heeft met genoegen geconstateerd dat de divergentie tussen de pensioenfondsen Stichting ING Pensioenfonds (ICP) en Stichting NN CDC Pensioenfonds (NCP) na enkele jaren inzet in 2024 is afgerond. De besturen opereren nu zelfstandig en onafhankelijk van elkaar. Dit geldt ook voor de raden van toezicht van beide pensioenfondsen, met ingang van 1 januari 2025. Daarnaast is de rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer opnieuw ingevuld.

De capaciteit van het bestuursbureau om het bestuur adequaat te kunnen ondersteunen in zowel de beleidsfase als de uitvoeringsfase heeft de nodige aandacht van het bestuur. In 2024 is de druk op het bestuursbureau gestegen, mede door de volle agenda’s rondom de voorbereiding op de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel en de ontvlechting tussen de besturen van ICP en NCP en samenhangende verdeling van activiteiten binnen het bestuursbureau.

De voorgenomen splitsing van het bestuursbureau van ICP en NCP in 2025, zal naar verwachting bijdragen aan de effectiviteit van het bestuur en het bestuursbureau. De Raad spreekt waardering uit voor de sterke inspanning van het bestuur om hier tot resultaat te kunnen komen. Mede met het oog op het verlagen van de belasting voor het bestuursbureau. De Raad zal de benodigde voortgang van de splitsing met aandacht blijven volgen.

Missie, visie en strategie

De Raad beveelt aan om de langetermijnstrategie te herijken met een doorkijk naar de toekomst, ook na de overgang naar de Wtp. De vervolgstap is om dit vast te leggen in relatie tot de missie en visie. Dit is ook relevant voor de toekomstige inrichting van het pensioenbeheer, de klantbediening en communicatie.

Aanbeveling 2024

Bezie wanneer er in de (meerjaren)planning ruimte is voor de herijking en/of vastlegging van de strategie in relatie tot de missie en visie van het fonds.

Het proces van informatievoorziening

De tijdige en kenbare inrichting van de jaarcyclus door het bestuur en de daaraan gekoppelde informatievoorziening aan de Raad en het verantwoordingsorgaan, is de afgelopen jaren een aandachtspunt geweest voor de Raad. In 2024 is dit een aandachtspunt gebleven. Het bestuur heeft aangegeven in overleg met de Raad de cyclus en informatievoorziening te willen versterken in 2025. De Raad juicht dit toe, ook met het oog op de aantoonbaarheid van het proces rondom de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel en de verantwoording die de Raad aflegt aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever.

Aanbeveling 2024

Het bestuur kan de eigen effectiviteit en die van de fondsorganen verder verhogen door de jaarcyclus en informatievoorziening als volgt verder te stroomlijnen:

- ▲ Richt de jaarcyclus tijdig in en verbind deze sterker aan de vergaderplanning en het proces rondom informatievoorziening en stem de informatievoorziening op de verschillende fondsorganen af.
- ▲ Richt het proces voor informatievoorziening inclusief de jaarcyclus meer gestructureerd in, mede met het oog op de aantoonbaarheid van besluitvorming en onderbouwing, verantwoording en bewaarplicht.

Balans- en vermogensbeheer

De Raad heeft met interesse het balans- en vermogensbeheer door het bestuur gevolgd, mede in relatie tot de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel en de geopolitieke ontwikkelingen. Ook het duurzaamheidsbeleid had de aandacht van het bestuur en de Raad. In zijn algemeenheid heeft de Raad geconstateerd dat er sprake was van een solide dekkingsgraad in 2024. De beleidsdekkingsgraad eindigde per ultimo 2024 met een stand van 129,7% nagenoeg op hetzelfde niveau als per primo 2024 (130,5%) als resultante van de licht gedaalde kapitaalmarktrentes en relatief sterk gestegen aandelen markten. Ondanks de lichte rentedaling noteerde de matchingportefeuille een klein negatief absoluut alsook relatief resultaat over 2024, als gevolg van het oplopen van de zogenaamde asset swap spread van de obligaties. Daarnaast was de feitelijke renteafdekking gedurende het jaar lager dan de strategische renteafdekking van 60% waardoor de matchingportefeuille minder profiteerde van de daling van de rentes. In de returnportefeuille lieten de wereldwijde aandelenportefeuille alsook de high yield portefeuille zowel absoluut als relatief sterke rendementen noteren van respectievelijk 27,0% en 17,9%.

In 2024 is een wijziging doorgevoerd in de governance ten aanzien van de mandatering tussen het bestuur en de commissie balansbeheer. De eindverantwoordelijkheid voor het beleid is bij het bestuur belegd en de uitvoering bij de commissie balansbeheer. Op basis hiervan is het manager selectieproces nu belegd bij de commissie. De Raad vindt dit positief, indien dit leidt tot het bekorten van de doorlooptijd van het externe managerselectieproces in de toekomst. Dat geldt ook voor de te hanteren scoringsmethodiek voor de aanstelling en/of beoordeling van externe managers. Met name voor wat betreft de wegingsfactoren team en organisatie.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Ten slotte constateert de Raad dat het bestuur aandacht heeft gehad voor de mogelijkheden om de dekkingsgraadvolatiliteit te beperken. Mede met het oog op de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel. Hierbij is door het bestuur met name gediscussieerd over de afdekking van het rente- en/of aandelenrisico. De strategische renteafdekking is in 2023 reeds opgehoogd naar 60%. Van afdekking van het aandelenrisico heeft het fonds tot op heden afgezien, mede tegen de achtergrond van de daaraan gerelateerde kosten. De Raad zal vervolgdiscussies over een mogelijke verdere ophoging van de renteafdekking, mede tegen de achtergrond van het huidige economisch-politieke klimaat, met interesse blijven volgen.

Aanbeveling 2024

- ▲ *Review het selectietraject voor de aanstelling en/of beoordeling van externe managers. Dit, mede tegen de achtergrond van de performance van de opkomende markten en Europese smallcap aandelen mandaten.*
- ▲ *Blijf de complexiteit van het afdekkingsinstrumentarium uitdrukkelijk betrekken in de besluitvorming en vastlegging rondom de (eventuele verdere) beperking van de volatiliteit van de dekkingsgraad.*

Adequate risicobeheersing

Het risicobeheer binnen het fonds is op een adequate wijze ingevuld en daarmee is de basis voor een goed werkende tweede lijn gewaarborgd. Dit blijkt onder meer uit de wijze waarop het risicomanagement is ingericht en ook uit de wijze waarop de risicobeheersing bij de uitvoeringsorganisatie wordt bewaakt.

Daarmee zijn de financiële en niet-financiële risico's in 2024 voldoende beheerst: de beheersmaatregelen zijn getest op opzet, bestaan en werking. Hieruit zijn geen materiele bevindingen naar voren gekomen. De reguliere bedrijfsvoering (de “run”) is daarmee geborgd in 2024. Het fonds heeft in 2024 een externe sleutelfunctiehouder risicobeheer aangesteld. Hiermee heeft het fonds op een structurele wijze invulling gegeven aan de benodigde governance op dit punt. De Raad juicht dit toe.

De kwaliteit en slagkracht van de uitvoeringsorganisatie hebben onverminderd de aandacht van het bestuur: in 2024 heeft het fonds in samenwerking met een externe partij een risicoanalyse uitgevoerd met betrekking tot de evaluatie van de huidige uitbestedingspartner. Hieruit is naar voren gekomen dat het verkennen van alternatieven kan bijdragen aan de effectiviteit van deze evaluatie, de kostenbeheersing en kostenefficiëntie. De Raad onderschrijft het belang van een periodieke evaluatie van de uitbestedingspartij en het belang van een fallback scenario. Daarnaast heeft de Raad ook het belang benadrukt van een beheerste en integere overstap naar het nieuwe pensioenstelsel, waarvoor de benodigde capaciteit, kennis en ervaring nodig is.

Per 17 januari 2025 dient het fonds de Digital Operational Resilience Act te hebben geïmplementeerd. Het fonds is om die reden vroegtijdig gestart met een GAP-analyse en een verbeterplan. Op basis van procesmatige vervolgstappen heeft het fonds gedurende 2024 invulling gegeven aan de benodigde inbedding van de regelgeving. Met behulp van de gepubliceerde AFM-checklist heeft het fonds in januari 2025 tijdig vastgesteld dat voldaan wordt aan de vereisten rondom opzet en het bestaan van beheersingsmaatregelen. In de eerste helft van 2025 zal verdere invulling gegeven worden aan de werking van de beheersingsmaatregelen. De Raad is verheugd over de gemaakte stappen op het gebied van DORA vanuit het perspectief van de opzet en het bestaan van het beheersingskader. Wel vraagt de Raad aandacht voor de verdere borging van de werking van de gedefinieerde beheersmaatregelen in 2025.

De verdere integratie van de klimaat- en milieurisico's in het integraal risicomanagementkader van het fonds heeft de aandacht: op basis van de voorbereidende werkzaamheden in 2024 integreert het bestuur in 2025 de ESG-risico's in het risicomanagement raamwerk. Hiermee wordt voldaan aan de wet- en regelgeving. Deze verdere integratie zal de Raad aandachtig blijven volgen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Gelijksoortig aan het knelpunt in het jaarwerk 2022, is er ook in het jaarwerk 2023 (in mindere mate) een knelpunt geweest met betrekking tot de aanlevering van benodigde externe gegevens. De sleutelfunctiehouder interne audit heeft in 2024 hieromtrent een audit uitgevoerd met de conclusie dat dit proces van gegevensaanlevering verder verstevigd dient te worden. Het fonds heeft deze conclusie onderschreven. De Raad kijkt uit naar deze realisatie van de benodigde versteviging.

Zelfevaluatie Raad

De Raad heeft aanvang 2024 een zelfevaluatie uitgevoerd. De Raad is van mening dat het de intern toezichtrol naar behoren heeft kunnen uitoefenen. De tijdige en heldere informatievoorziening vanuit het bestuur was een blijvend aandachtspunt in 2024. De Raad zal in 2025 hiervoor ook zelf extra inzet gaan plegen. De Raad ziet de beoogde verbeteringen met vertrouwen tegemoet. De aanstelling van een secretaris voor de Raad ultimo 2024 zal hieraan naar verwachting ook bijdragen.

De Raad heeft tijdens de zelfevaluatie niet alleen aandacht gehad voor de goede relatie met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Verandering wordt beoogd in het beperkt aantal fysieke contactmomenten met het bestuur in relatie tot de fase waarin het fonds zich bevindt. De Raad zal voor het komend jaar in de nieuwe samenstelling inzetten op meer (fysieke) contactmomenten met het bestuur en versterking van de korte lijnen met het bestuur en verantwoordingsorgaan.

Opvolging aanbevelingen 2023

De aanbeveling van de Raad om aandacht te geven aan het vervullen van een proactieve rol bij de verdere ontwikkeling en vormgeving van de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel met een evenwichtigheidskader en kritiek pad, is in 2024 blijvend door de Raad onder de aandacht gebracht van het bestuur en bestuursbureau. Hierbij is herhaaldelijk gewezen op nut en noodzaak van diverse scenario's, waaronder een fall-back scenario, indien het bestuur het transitieplan niet (tijdig) kan omarmen.

De Raad beval ook aan bij het bestuur om aandacht te schenken aan de verdere integratie van de ESG-risico's in het risicoraamwerk van het fonds, op basis van een evaluatie van de gemaakte keuzes met betrekking tot het ESG-beleid, mede gezien de relevantie van dit onderwerp. De Raad constateert met genoegen dat het fonds uitvoerig aandacht heeft besteed aan duurzaamheidsrisico's. Een negental duurzaamheidsrisico's zijn vastgesteld met bijbehorende risico-indicatoren die gemeten zullen worden. De vastgestelde duurzaamheidsrisico's sluiten veelal aan bij de SDG's van de werkgever. Voor wat betreft het meten van de duurzaamheidsrisico's is Van Lanschot Kempen in de arm genomen. De monitoring vindt via door de commissie balansbeheer vastgestelde Key Risk Indicators (KRI's) plaats.

De door de Raad aanbevolen aandacht voor de verdere bestuurlijke verankering rondom het IT-domein was mede ingegeven door de nieuwe DNB Good Practice informatiebeveiliging 2023 en de aankomende Europese wetgeving DORA vanaf 17 januari 2025. Ook deze aanbeveling is opgevolgd. Het fonds heeft een gap analyse uitgevoerd, een verbeterplan opgesteld en hieraan opvolging gegeven in 2024. In 2025 dient de werking van beheersingsmaatregelen afgerond te worden. Voorts beval de Raad aan om een goede inventarisatie te maken van de verschillende (financiële) risico's voor de verschillende groepen deelnemers en gemotiveerd aan te geven welke maatregelen in het belang zijn van de deelnemers. Dit onderwerp is voortschrijdend nog actueel voor het bestuur.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

6. Tot slot

De Raad bedankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de samenwerking en kijkt uit naar een constructieve en prettige voortzetting van de samenwerking in 2025.

Amsterdam, 18 april 2025

De raad van toezicht van Stichting ING CDC Pensioenfonds

Irene Vermeeren, voorzitter tot 1 januari 2025

Monique van der Poel, voorzitter vanaf 1 januari 2025

Jessica Matelski

André de Kraa

Reactie van het bestuur op het oordeel van de raad van toezicht

Het bestuur heeft met belangstelling het toezichtrapport van de raad van toezicht (RvT) over 2024 gelezen. Het bestuur is verheugd dat de RvT een positief beeld heeft van de kwaliteit van beleids- en besluitvorming. Het bestuur onderschrijft de aanbevelingen van de RvT.

Het bestuur dankt de RvT voor de constructieve samenwerking en de verstrekte waardevolle input en adviezen gedurende 2024. Het bestuur vindt het belangrijk om de inhoudelijke overleggen, naast de reguliere overleggen, te continueren. Daarnaast wil het bestuur de RvT in een open dialoog proactief blijven informeren over voorkomende zaken. Wij zien uit naar de samenwerking in 2025.

Amsterdam, juni 2025

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

07. Jaarrekening

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

7. Jaarrekening

Alle bedragen in deze jaarrekening zijn in duizenden euro, tenzij anders vermeld.

Balans

(na bestemming saldo)

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Beleggingen voor risico pensioenfonds	[1]	
Vastgoed	347.691	328.035
Aandelen	1.132.318	837.775
Vastrentende waarden	2.306.694	1.920.530
Derivaten	4.389	29.580
	3.791.092	3.115.920
Vorderingen en overlopende activa	[2]	9.620
Liquide middelen	[3]	24.616
Totaal activa	3.796.307	3.150.156

Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Reserves		
Fondsvermogen	[4]	703.047
	680.523	703.047
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds		
Technische voorziening pensioenverplichtingen	[5]	2.422.722
Technische voorziening AO	[6]	642
	2.975.591	2.423.364
Kortlopende schulden en overlopende passiva	[7]	23.745
Totaal passiva	3.796.307	3.150.156

[*] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Staat van baten en lasten

		2024	2023
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	[8]		
Directe beleggingsopbrengsten		54.714	45.242
Indirecte beleggingsopbrengsten		129.220	231.863
Kosten van vermogensbeheer		-3.712	-3.011
		180.222	274.094
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	[9]	364.917	336.591
Saldo van overdrachten van rechten	[10]	1.853	3.713
Pensioenuitkeringen	[11]	-11.686	-9.144
Mutatie overige voorzieningen	[12]		
Pensioenopbouw		-287.618	-259.702
Indexering en overige toeslagen		-51.598	0
Kanssystemen		-627	7.288
Rentetoevoeging		-92.038	-74.457
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		11.998	9.359
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten		-5.774	-5.239
Wijzigen markttrente		-107.928	-39.641
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-3.697	-3.911
Wijziging actuariële uitgangspunten		-14.614	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-46	-171
		-551.942	-366.474
Mutatie technische voorziening AO	[13]	-285	260
Herverzekering	[14]	-722	-1.270
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	[15]	-4.948	-4.355
Overige baten en lasten	[16]	67	-5
Saldo van baten en lasten		-22.524	233.410
Bestemming van het saldo			
Fondsvermogen		-22.524	233.410
		-22.524	233.410

[*] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Kasstroomoverzicht

Pensioenactiviteiten	2024	2023
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	370.164	330.770
Uitkeringen uit herverzekering	1.076	201
Overgenomen pensioenverplichtingen	4.957	8.884
Overige	66	-4
	376.263	339.851
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-11.620	-9.082
Premies herverzekering	-3.174	-1.499
Overgedragen pensioenverplichtingen	-2.200	-5.157
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-4.976	-3.936
	-21.970	-19.674
Totaal Pensioenactiviteiten	354.293	320.177

Beleggingsactiviteiten	2024	2023
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen beleggingen	54.714	1.684.927
Directe beleggingsopbrengsten	872.372	44.477
	927.086	1.729.404
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-1.388.768	-2.101.697
Kosten van vermogensbeheer	-3.753	-2.955
	-1.392.521	-2.104.652
Totaal beleggingsactiviteiten	-465.435	-375.248
Mutatie liquide middelen	-111.142	-55.071
Saldo liquide middelen 1 januari	24.616	79.687
Saldo liquide middelen 31 december*	-86.526	24.616

[*] Saldo ultimo 2025 is inclusief € 86.766 aan schulden aan depotbanken, welke onder de kortlopende schulden in de balans zijn opgenomen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

ING CDC Pensioenfonds heeft bij de samenstelling van het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving toegepast, in het bijzonder RJ610 ‘Pensioenfonds’.

Waardering

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien. De financiële gevolgen van een herziening worden verwerkt in de periode(n) waarop de herziening betrekking heeft.

Presentatiefout

In de presentatie van de derivatenpositie tussen de Beleggingen voor risico pensioenfonds [1] en de Kortlopende schulden en overlopende passiva [7] is een niet-materiële aanpassing gemaakt. De positie aan beide kanten van de balans is in de vergelijkende cijfers 2023 met 36.410 verlaagd. De aanpassing betreft dus alleen een verschuiving op de balans. De aanpassing heeft geen invloed op het resultaat en het fondsvermogen.

Schattingswijzigingen

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap heeft in 2024 de prognosetafel AG2024 gepubliceerd. Het fonds heeft besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Daarnaast heeft het fonds een onderzoek uitgevoerd naar de fondsspecifieke ervaringssterfte. In dit onderzoek is een nieuwe ervaringssterfte voorgesteld, die het bestuur heeft overgenomen. Dit is in 2024 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2024 is de voorziening pensioenverplichtingen verhoogd met € 14.619. Dit is uit te splitsen in de volgende componenten:

- ▲ Aanpassing prognosetafel € -2.516
- ▲ Aanpassing ervaringssterfte € 17.135

Het effect van deze schattingswijzigingen op de technische voorziening ad € 14.619 is in 2024 in het resultaat verwerkt.

Criteria voor opname

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post nog af te wikkelen transacties. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Algemene grondslagen

De activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna een andere grondslag wordt vermeld. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de middenkoers per balansdatum. Alle baten en lasten worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht, rekening houdend met de overlopende posten per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiend uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koersen op transactiedatum. Waar nodig vindt waardevermindering plaats voor het risico van onvolwaardigheid van het actief.

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Alle beleggingen zijn voor risico van ons fonds. De beleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Vaststelling van deze reële waarde vindt plaats op basis van de onderstaande uitgangspunten. De uit de waarderingsgrondslagen voortvloeiende gerealiseerde en ongerealiseerde waarderingsverschillen op beleggingen en op derivaten worden als indirecte beleggingsopbrengsten ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Vastgoed

Beursgenoteerd indirect vastgoed

Participaties in vastgoedbeleggingsfondsen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende beurskoers.

Niet-beursgenoteerd indirect vastgoed

Participaties in vastgoedbeleggingsfondsen die geen beursnotering kennen, worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente taxaties op kwartaalbasis. Ons fonds toetst de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen, schattingen en veronderstellingen die gehanteerd worden bij de taxaties.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Vastrentende waarden

- ▲ [Obligaties](#)
Beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de einde verslagperiode laatst bekende beurskoers.

Aandelen

- ▲ [Beursgenoteerde aandelen](#)
Beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de einde verslagperiode laatst bekende beurskoers.
- ▲ [Beleggingsinstellingen in aandelen](#)
Participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de einde verslagperiode laatst bekende koers.

Derivaten

Derivaten, die zijn afgesloten voor risicoafdekking en die deel uitmaken van de beleggingsportefeuille, zijn separaat gerubriceerd onder de categorie Derivaten. De derivatenposities met een negatieve waardering zijn opgenomen onder de post kortlopende schulden en overlopende passiva.

- ▲ [Valutaderivaten](#)
De reële waarde van valutatermijntransacties wordt bepaald op basis van de verslagperiode geldende marktnotering voor de resterende looptijd. Indien geen marktnotering beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van in de markt gangbare waarderingsmodellen.
- ▲ [Aandelenderivaten](#)
In 2024 heeft ons fonds geen andere aandelenderivaten dan beursgenoteerde futures, die onderdeel uitmaken van de portefeuille die middels mandaat door State Street Global Asset Advisors wordt beheerd. Deze derivaten worden op beurskoers gewaardeerd.
- ▲ [Rentederivaten](#)
De reële waarde van renteswaps wordt bepaald op basis van de ultimo verslagperiode geldende marktnotering voor de resterende looptijd. Indien geen marktnotering beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van in de markt gangbare waarderingsmodellen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde, indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Reserves

- ▲ [Algemene reserve](#)
Aan de algemene reserves wordt het resultaat over het kalenderjaar toegevoegd dan wel onttrokken.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen worden actuariael bepaald als de contante waarde van de opgebouwde pensioenrechten van de verzekerden met inachtneming van onder meer de volgende verzekeringstechnische grondslagen:

- ▲ [Interest](#): de DNB-rentecurve eind 2024, die is gepubliceerd door DNB.
- ▲ [Sterfte](#): meest recente prognosetafel (Prognosetafel AG2024), met een fonds specifieke leeftijdsafhankelijke correctiefactor op de sterftekansen (ervaringssterfte)¹. Voor ingegaan wezenpensioen wordt de sterftekans verwaarloosd.

[1] Op de overlevingstavel van het Actuarieel Genootschap wordt een correctie toegepast voor wat betreft het verschil in sterftepatroon tussen de gehele Nederlandse bevolking en de populatie van het fonds.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

- ▲ **Partnerfrequentie:** de voorziening voor het latente partnerpensioen voor niet-gepensioneerden is vastgesteld volgens het onbepaalde partnersysteem. De partnerfrequenties zijn gebaseerd op fondsspecifieke waarnemingen. Op pensioenleeftijd wordt de partner- frequentie 100% verondersteld in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Na pensionering wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.
- ▲ **Niet ingegaan wezenpensioen:** een voorziening wordt gevormd ter grootte van 3% van de voorziening voor het latent partnerpensioen voor deelnemers en gewezen deelnemers.
- ▲ **Uitkeringen:** de uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- ▲ **Leeftijden:** de leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de pensioengerechtigde, de nabestaande of de wees wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.
- ▲ **Leeftijdsverschil:** het leeftijdsverschil tussen de mannelijke hoofdverzekerde en vrouwelijke partner is op 2,5 jaar gesteld (man ouder dan vrouw). Het leeftijdsverschil tussen de vrouwelijke hoofdverzekerde en mannelijke partner is op 2 jaar gesteld (vrouw jonger dan man).
- ▲ **Kosten:** in de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 2,25% van de netto voorziening.
- ▲ **Arbeidsongeschiktheid:** de technische voorziening voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is vastgesteld als de contante waarde van de bereikbare pensioenaanspraken. Daarbij wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen (dus 100% reservering voor de toekomstige premievrijgestelde opbouw).

De voorziening pensioenverplichtingen omvat tevens de voorziening ‘uitlooprisico arbeidsongeschiktheid’. Deze voorziening dient ter dekking van toekomstige arbeidsongeschiktheidsschades. De voorziening is gelijk aan de som van de opslag voor premievrijstelling in de feitelijke premie over de laatste twee verstreken jaren.

Overige technische voorzieningen

- ▲ Inlooprisico arbeidsongeschiktheid. Bij de start van ING CDC Pensioenfonds was een groep deelnemers reeds ziek of gedeeltelijk arbeidsongeschikt. Indien één van deze deelnemers ontslagen wordt vanwege een toekenning van een IVA-uitkering, wordt de pensioen- opbouw van deze deelnemer premievrij voortgezet binnen ING CDC Pensioenfonds. De voorziening inlooprisico arbeidsongeschiktheid is gevormd voor premievrije voorzetting van pensioenopbouw van deze groep.

Herverzekeringen

- ▲ Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.
- ▲ 2 jaar na afloop van de contractperiode wordt door de verzekeraar bepaald aan de hand van de overlijdenskapitalen en arbeidsongeschiktheidskapitalen of er uitkering plaatsvindt uit hoofde van overlijdensrisico/arbeidsongeschiktheidsrisico.
- ▲ Op het herverzekeringscontract is geen winstdeling van toepassing.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Die is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Resultaatbepaling

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden mede begrepen de verdiende interest en de dividenden op aandelen. De dividenden worden als opbrengst verantwoord op het tijdstip dat de koers van het desbetreffende aandeel ex-dividend noteert. Tot de indirecte beleggingsopbrengsten behoren zowel de gerealiseerde als de niet-gerealiseerde koers- en valutakoersresultaten van beleggingen. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de per balansdatum geldende middenkoersen. De daarbij optredende waarderingsverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Alle transacties in vreemde valuta worden verantwoord tegen de op de transactiedatum laatst bekende middenkoers.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

De CDC-premie is door de sociale partners voor 2024 vastgesteld op 30,5%. De werkgever betaalt de totale premie aan het fonds. Van deze totale premie krijgt de werkgever een deel terug doordat de werknemers een eigen bijdrage aan de werkgever betalen waarvan de hoogte vast ligt in de cao. De uitvoeringskosten en de directe beleggingskosten worden apart van de hierboven vermelde premie door de werkgever vergoed.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Onder de toelichting onder technische voorzieningen zijn de grondslagen voor de mutatie voorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

Grondslagen voor de opstelling van de risico-informatie (RJ610)

Het fonds belegt onder meer via beleggingsfondsen. De nadere risico-informatie die uit hoofde van de regelgeving (RJ610) wordt gerepresenteerd, is mede ontleend aan de onderliggende gegevens van die beleggingsfondsen. De beleggingen in die beleggingsfondsen zijn betrokken in de rubriceringen.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst en aanwending van kasmiddelen. De kasstromen zijn gerubriceerd naar kasstroom uit pensioenactiviteiten, kasstroom uit beleggingsactiviteiten en overige mutaties. Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Toelichting op de balans

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand eind 2023	Aankopen/ Verstrekingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde beleggings- resultaten	Niet- gereaiseerde beleggings- resultaten	Stand eind 2024
Vastgoed						
Indirecte vastgoedbeleggingen	328.035	9.942	-925	79	10.560	347.691
	328.035	9.942	-925	79	10.560	347.691
Aandelen						
Aandelen (rechtstreeks en via beleggingsfondsen)	837.775	306.302	-191.126	17.442	161.925	1.132.318
	837.775	306.302	-191.126	17.442	161.925	1.132.318
Vastrentende waarden						
Obligaties	1.920.530	1.072.523	-655.455	2.472	-33.376	2.306.694
	1.920.530	1.072.523	-655.455	2.472	-33.376	2.306.694
Derivaten						
Valutaderivaten	17.804	0	-23.560	23.560	-56.556	-38.752
Rentederivaten	-10.440	0	-1.447	1.254	1.860	-8.773
	7.364	0	-25.007	24.814	-54.696	-47.525
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	3.093.704	1.388.767	-872.513	44.807	84.413	3.739.178
Derivaten opgenomen onder kortlopende schulden en overige passiva	22.216					51.914
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	3.115.920					3.791.092

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Eind 2024	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Overige waarderings- methoden	Totaal
Vastgoed	3.434	0	344.257	347.691
Aandelen	1.132.318	0	0	1.132.318
Vastrentende waarden	2.306.694	0	0	2.306.694
Derivaten	0	-47.525	0	-47.525
	3.442.446	-47.525	344.257	3.739.178

Eind 2023	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Overige waarderings- methoden	Totaal
Vastgoed	2.316	0	325.719	328.035
Aandelen	837.775	0	0	837.775
Vastrentende waarden	1.920.530	0	0	1.920.530
Derivaten	0	7.364	0	7.364
	2.760.621	7.364	325.719	3.093.704

In de opstelling zijn de posities in overlopende posten inzake beleggingen meegenomen. In de bovenstaande opstelling zijn de beleggingen ingedeeld naar waarderingsmethode. Die lichten we hieronder kort toe.

- ▲ **Directe marktnotering:** De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- ▲ **Afgeleide marktnotering:** Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderings- modellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- ▲ **Overige waarderingsmethoden:** De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Ons fonds bezit ook niet-beursgenoteerd indirect vastgoed. Dit is verantwoord onder de overige waarderingsmethoden. De waardering hiervan geschiedt op basis van taxaties per kwartaal.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Verpanding

Ons fonds heeft eind 2024, evenals in 2023, geen securities lending toegepast. Bij het afsluiten van derivaten contracten wordt onderpand gevraagd of gegeven. Van de totale obligatieportefeuille is per 31 december 2024 € 158,7 mln uitgezet (2023: € 3,9 mln ontvangen) als onderpand.

2 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	1.600	6.762
Vorderingen inzake overlopende intrest en dividend	2.892	2.750
Verzekeringsmaatschappijen	462	59
Overige	21	49
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.975	9.620

De vorderingen op de aangesloten ondernemingen blijven onder de wettelijke maxima. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

3 Liquide middelen

	31-12-2024	31-12-2023
Depotbanken	0	23.767
ING Bank N.V.	240	849
	240	24.616

De liquide middelen zijn ter vrije beschikking van ons fonds.

4 Fondsvermogen

	31-12-2024		31-12-2023	
Stand 1 januari	703.047		469.637	
Saldobestemming boekjaar	-22.524		233.410	
Stand 31 december	680.523		703.047	
Het minimaal vereist vermogen bedraagt	3.122.992	105,0%	2.530.896	105,1%
Het feitelijk vereist vermogen bedraagt	3.584.447	120,5%	2.878.106	119,0%
Het strategisch vereist vermogen bedraagt	3.561.078	119,7%	2.905.030	119,9%
De dekkingsgraad is	122,9%		129,0%	
De beleidsdekkingsgraad is	129,7%		130,5%	
De reële dekkingsgraad is	92,5%		90,2%	

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen gedeeld door de totale technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad.

5 Technische voorziening pensioenverplichtingen	31-12-2024	31-12-2023
Stand 1 januari	2.422.722	2.056.248
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Pensioenopbouw	287.618	259.702
Indexering en overige toeslagen	51.598	0
Kanssystemen	627	-7.288
Rentetoevoeging	92.038	74.457
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-11.998	-9.359
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten	5.774	5.239
Wijzigen marktrente	107.928	39.641
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.697	3.911
Wijziging actuariële uitgangspunten	14.614	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	46	171
Stand 31 december	2.974.664	2.422.722

De duratie (modified duration) van de voorziening bedraagt 27,9 (2023: 27,7).

De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaarsrente voor de voorziening pensioenverplichtingen. Voor 2024 is deze gelijk aan 3,44% (2023: 3,26%).

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

6 Overige technische voorziening

	31-12-2024	31-12-2023
Technische voorziening AO		
Stand 1 januari	642	902
Mutatie	285	-260
Stand 31 december	927	642
Totaal technische voorzieningen	2.975.591	2.423.364
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
Actieve deelnemers	1.963.807	1.582.316
Gewezen deelnemers	762.373	652.608
Pensioengerechtigden	223.621	164.817
Overige	25.790	23.623
	2.975.591	2.423.364

7 Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2024	31-12-2023
Derivaten	51.914	22.216
Depotbanken	86.766	0
Schulden inzake beleggingen	127	169
Belastingen en sociale premies	323	257
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	208	178
Te verrekenen (vooruitontvangen) voorschot uitvoeringskosten	332	218
Overige schulden	523	707
	140.193	23.745

Ons fonds brengt de werkelijke uitvoeringskosten in rekening bij de werkgever. Van het 2024 voorschot is € 332 (2023: € 218) niet aangewend en wordt gerestitueerd.

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Door ons fonds zijn geen beleggingsverplichtingen aangegaan met betrekking tot de periode na 31 december 2024.

Er is een meerjarige overeenkomst gesloten met een service organisatie tot en met 2025 voor het verlenen van administratiediensten voor een bedrag van € 1,8 mln per jaar.

Bij ING beschikt ons fonds over een kredietfaciliteit van € 600.000.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Toelichting op de staat van baten en lasten

8 Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond

	2024	2023
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoed	9.859	8.965
Aandelen	15.733	13.623
Vastrentende waarden	35.453	28.246
Derivaten	-1.021	-697
Overige beleggingen	-5.356	-4.936
Banken	33	32
Aangesloten ondernemingen	0	0
Waardeoverdrachten	13	9
Overig	0	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	54.714	45.242
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Vastgoed	10.639	-49.105
Aandelen	179.367	102.078
Vastrentende waarden	-30.904	155.061
Derivaten	-29.882	23.829
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	129.220	231.863
Kosten van vermogensbeheer		
Directe vermogensbeheerkosten	-3.169	-2.536
Personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer	-543	-475
Totaal geboekte kosten vermogensbeheer	-3.712	-3.011
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond	180.222	274.094

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De totale kosten van het vermogensbeheer bedragen € 8.071 (2023: € 7.734), deels geschat volgens de richtlijnen van de Pensioenfederatie. Deze bestaan uit de direct in rekening gebrachte kosten vermogensbeheer en de kosten van het bestuursbureau die toe te wijzen zijn aan vermogensbeheer, zoals hierboven vermeld. Daarbij komen de overige op het rendement in mindering gebrachte kosten vermogensbeheer van € 4.359 (2023: € 4.723). De vermogensbeheerkosten zijn als volgt toe te rekenen aan de verschillende categorieën:

Vermogensbeheerkosten naar categorie:	2024	2023
Vastrentende waarden	2.233	2.068
Aandelen	2.566	1.827
Derivaten (valuta)	201	221
Beursgenoteerd vastgoed	0	6
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3.058	3.581
Liquiditeiten en overige	14	31
Totaal vermogensbeheerkosten	8.071	7.734

Een deel van de vermogensbeheerkosten (€ 603, 2023: € 555) wordt door de werkgever vergoed. Verder worden de personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer volledig door de werkgever vergoed. Deze vergoeding is verantwoord onder de premies.

9 Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

	2024	2023
Pensioenpremie werkgevers	359.092	331.412
Kostenvergoeding	5.825	5.174
Inkoopsommen	0	5
	364.917	336.591

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De kostenvergoeding bevat een vergoeding voor de pensioenuitvoerings- en administratiekosten (na vrijval excassokostenvoorziening ad € 269, 2023: € 210) van € 4.769 (2023: € 4.144), de personeelskosten met betrekking tot de vermogensbeheerkosten € 453 (2023: € 475) en het grootste deel van de directe kosten vermogensbeheer € 603 (2023: € 555).

	2024	2023
Feitelijke premie	363.771	335.557
Kostendeekkende premie	358.939	327.026
Gedempte kostendeekkende premie	309.605	296.332

De voor 2024 te betalen premie is vastgesteld op basis van een vast (doorsnee) premiepercentage in boekjaar 2024 van 30,8% (2023: 30,8%) van de pensioen grondslagsom exclusief uitvoeringskosten. De feitelijke premie ad € 363.771 (2023: € 335.557) is gebaseerd op dit premiepercentage. De samenstelling is vrijwel gelijk aan de componenten van de kostendeekkende premie.

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:	2024	2023
Actuarieel benodigd	163.509	170.222
Opslag in stand houden vereist vermogen	32.539	35.917
Opslag voor uitvoeringskosten	4.679	4.145
Voorwaardelijke componenten	108.878	86.048
Premiemarge	54.166	39.225
	363.771	335.557

De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:	2024	2023
Actuarieel benodigd	295.463	266.623
Opslag in stand houden vereist vermogen	58.797	56.258
Opslag voor uitvoeringskosten	4.679	4.145
	358.939	327.026

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:	2024	2023
Actuarieel benodigd	163.509	170.222
Opslag in stand houden vereist vermogen	32.539	35.917
Opslag voor uitvoeringskosten	4.679	4.145
Voorwaardelijke componenten	108.878	86.048
	309.605	296.332

10 Saldo van overdrachten van rechten

	2024	2023
Overgenomen pensioenverplichtingen	5.022	8.854
Overgedragen pensioenverplichtingen	-3.169	-5.141
	1.853	3.713

11 Pensioenuitkeringen

Pensioenen	2024	2023
Ouderdomspensioen	-8.775	-6.632
Partnerpensioen	-2.560	-2.193
Wezenpensioen	-295	-297
Invaliditeitspensioen	0	0
Subtotaal	-11.630	-9.122
Andere uitkeringen	2024	2023
Afkoopsommen	-56	-22
Subtotaal	-56	-22
Totaal pensioenuitkeringen	-11.686	-9.144

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

12 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2024	2023
Pensioenopbouw	-287.618	-259.702
Indexering en overige toeslagen	-51.598	0
Kanssystemen	-627	7.288
Rentetoevoeging	-92.038	-74.457
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	11.998	9.359
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten	-5.774	-5.239
Wijzigen marktrente	-107.928	-39.641
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-3.697	-3.911
Wijziging actuariële uitgangspunten	-14.614	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-46	-171
	-551.942	-366.474

13 Mutatie Technische voorziening AO

	2024	2023
Kanssystemen	-216	290
Rentetoevoeging	-26	-25
Wijzigen marktrente	-34	-8
Wijziging actuariële uitgangspunten	-5	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-4	3
	-285	260

14 Herverzekering

	2024	2023
Premies herverzekering	-1.798	-1.472
Uitkeringen uit herverzekering	1.076	202
	-722	-1.270

01

Kerncijfers

02

Voorwoord

03

Profiel

04

Bestuursverslag

05

Verslag verantwoordingsorgaan

06

Rapport raad van toezicht

07

Jaarrekening

08

Overig

15 Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

	2024	2023
Administratie	-2.378	-2.125
Personeelskosten	-1.541	-1.406
Kosten bestuur	-164	-148
Overige governance kosten	-228	-186
Communicatie	-258	-285
Accountantscontrole van de jaarrekening	-88	-60
Actuaris certificering	-28	-27
Actuarieel advies	-35	-37
Juridisch en fiscaal advies	-64	-22
Contributies en bijdragen	-300	-308
Projecten	-407	-226
	-5.491	-4.830
Personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer	543	475
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-4.948	-4.355

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden volledig vergoed door de werkgever. Deze vergoeding is verantwoord onder de premies. De kosten van het bestuursbureau van € 1.541 (2023: € 1.406) hebben voor € 543 (2023: € 475) betrekking op vermogensbeheer.

De kosten van accountantscontrole en certificering actuaris zijn de kosten die betrekking hebben op het boekjaar 2024, ongeacht of deze kosten daadwerkelijk in 2024 gemaakt zijn.

16 Overige baten en lasten

	2024	2023
Overige	67	-5
Totaal Overige baten en lasten	67	-5
Saldo van baten en lasten	-22.524	233.410

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van ING CDC Pensioenfonds hebben in 2024 tezamen vergoedingen ontvangen van € 109 (2023: € 132). De leden van de RvT hebben in 2024 tezamen vergoedingen ontvangen van € 65 (2023: € 60).

	2024	2023
Betaalde vergoedingen bestuur, RvT en/of VO		
Bestuursvergoedingen	109	132
Vergoedingen RvT	65	60
Vergoedingen VO	24	23
Totaal	198	215

Personeel

Gedurende het boekjaar 2024 had ING CDC Pensioenfonds geen personeelsleden in dienst. ING CDC Pensioenfonds en NN CDC Pensioenfonds hebben een gezamenlijk bestuursbureau. De werknemers van het bestuursbureau zijn in dienst bij ING Bank Personeel B.V. Het bestuursbureau wordt aangestuurd door en rapporteert rechtstreeks aan het bestuur van ons fonds.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen ons fonds, de werkgever, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn door ons fonds geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn (of na 2013 zijn geweest) bij de onderneming, nemen deel aan de pensioenregeling van ons fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf in het bestuursverslag is het beleid rond de integrale risicobeheersing toegelicht. Hierna worden een aantal specifieke financiële risico’s nader toegelicht en gekwantificeerd in overeenstemming met de solvabiliteitsvoorschriften die gelden voor pensioenfondsen. Deze solvabiliteitsvoorschriften komen tot uitdrukking in het vereist eigen vermogen. Dit vereist eigen vermogen wordt berekend op basis van een door DNB voorgeschreven standaardmodel, waarbij rekening wordt gehouden met alle beleggingsrisico’s en actuariële risico’s van het pensioenfonds. Voor het pensioenfonds is het vereist eigen vermogen een belangrijke maatstaf in de monitoring van risico’s en de eventuele bijstellingen van het beleggingsbeleid. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn daarnaast onder meer van belang voor de (beoordeling van de) premiestelling, het herstelplan bij een reservetekort en voor de haalbaarheidstoets. Het vereist eigen vermogen wordt berekend op basis van het strategische beleggingsbeleid en ook op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille op balansdatum.

In dit DNB standaardmodel worden de risicofactoren aangeduid als S1 tot en met S10. Per risicofactor wordt uitgerekend welke buffer het pensioenfonds nodig heeft. Omdat niet ieder risico zich gelijktijdig zal voordoen, wordt in het model rekening gehouden met het zogenaamde diversificatie-effect. Het totaal van de afzonderlijke risicofactoren en het diversificatie-effect is het wettelijk voorgeschreven vereist eigen vermogen, waarbij de berekening die wordt uitgevoerd op basis van het strategisch beleggingsbeleid wettelijk leidend is. Indien het aanwezige eigen vermogen, zoals uitgedrukt in de beleidsdekkingsgraad, lager is dan het vereist eigen vermogen, is sprake van een reservetekort. Bij ING CDC Pensioenfonds was eind 2024 het aanwezige eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen, waardoor er geen sprake is van een reservetekort.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Saldo van overdrachten van rechten

	VEV 31-12-2024		VEV 31-12-2023	
Renterisico (S1)	153.001	3,3%	140.800	3,8%
Zakelijke waarden risico (S2)	373.786	11,2%	304.788	11,2%
Valutarisico (S3)	50.162	0,1%	42.692	0,2%
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5)	175.239	4,3%	134.033	3,9%
Verzekeringstechnisch risico (S6)	115.243	0,8%	94.383	0,8%
Actief beheer risico (S10)	21.457	0,0%	17.505	0,0%
Diversificatie- en correlatie-effect	-303.401		-252.535	
Vereist eigen vermogen	585.487	19,7%	481.666	19,9%
Aanwezige dekkingsgraad		122,9%		129,0%
Beleidsdekkingsgraad		129,7%		130,5%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		105,0%		105,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad		119,7%		119,9%
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		120,5%		119,0%
Reële dekkingsgrad		92,5%		90,2%

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van ons pensioenfonds (minus de passiefposten kortlopende schulden en overlopende passiva) te delen door de voorziening pensioenverplichtingen (plus overige technische voorzieningen). De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdende gemiddelde dekkingsgraad.

De beleidsdekkingsgraad van ons pensioenfonds is per 31 december 2024 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor ons pensioenfonds niet in een tekort verkeert.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Toelichting op de afzonderlijke risicofactoren

Renterisico (S1)

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Ons pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. De gemiddelde looptijd komt tot uitdrukking in de zogenaamde duratie. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief renteswaps) 21,0 (2023: 21,3).
Duratie van de pensioenverplichtingen 27,9 (2023: 27,7).

Voor de vaststelling van het renterisico worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB voorgeschreven renteschokken. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de pensioenverplichtingen en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een renterisico-afdeckingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de allocatie van de beleggingsportefeuille.

Ons fonds dekt strategisch 60% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt af van hoe ons fonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60% op basis van de swapcurve is eind 2024 equivalent met een renteafdekking van 64,6% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 61,2% eind 2024.

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de voorgeschreven buffer voor het feitelijk renterisico € 167.837 (3,6%) en voor het strategisch renterisico € 153.001 (3,3%) eind 2024.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Aandelen en vastgoed risico (S2)

Ons pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en in vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar regio's en markten.

De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer.

	31-12-2024		31-12-2023	
Verdeling aandelen en vastgoed per categorie				
Beursgenoteerd vastgoed	3.434	0,2%	2.316	0,2%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	344.257	23,3%	325.719	27,9%
Ontwikkelde markten (Mature markets)	1.005.942	68,0%	696.920	59,8%
Opkomende markten (Emerging markets)	126.376	8,5%	140.855	12,1%
	1.480.009	100,0%	1.165.810	100,0%

De berekening van het vereist eigen vermogen voor aandelen- en vastgoedrisico's wordt uitgevoerd op basis van de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Voor beleggingen in ontwikkelde markten worden lagere buffers voorgeschreven dan voor beleggingen in opkomende markten. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico eind 2024 bedraagt € 381.934 (11,5%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico € 373.786 (11,2%).

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Valutarisico (S3)

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van ons pensioenfonds in euro's luiden terwijl een deel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Ons pensioenfonds loopt het risico dat onze buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. We kiezen er daarom voor om een gedeelte van onze buitenlandse valuta's af te dekken. Het valutarisico wordt berekend over het risico dat wordt gelopen na afdekking en met gebruikmaking van de door DNB voorgeschreven schokken. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

	31-12-2024		31-12-2023	
Totaal beleggingen naar valuta voor afdekking met derivaten				
Euro	2.313.155	61,9%	2.137.565	69,1%
Amerikaanse dollar	851.798	22,8%	604.322	19,5%
Britse pound sterling	59.459	1,6%	46.406	1,5%
Japanse yen	138.117	3,7%	69.727	2,3%
Zwitserse frank	32.042	0,9%	32.963	1,1%
Overige valuta	383.359	10,3%	184.917	6,0%
Marktwaaarde valutaderivaten	-38.752	-1,2%	17.804	0,7%
	3.739.178	100,0%	3.093.704	100,0%
Totaal beleggingen naar valuta na afdekking met derivaten				
Euro	3.091.622	82,6%	2.772.651	89,6%
Amerikaanse dollar	290.933	7,8%	139.780	4,5%
Britse pound sterling	7.111	0,2%	4.628	0,1%
Japanse yen	66.114	1,8%	24.809	0,8%
Zwitserse frank	5.611	0,2%	10.367	0,3%
Overige valuta	277.787	7,4%	141.469	4,6%
	3.739.178	100,0%	3.093.704	100,0%

Strategisch dekt ons fonds 100%, met een range van 50% en 110%, van haar beleggingen in Amerikaanse dollar, Canadese dollar, Australische dollar, Britse pound sterling, Zwitserse franc, Zweedse Kroon en Japanse yen af. Beleggingen in overige valuta worden niet afgedekt.

Feitelijk heeft ons fonds 58,1% van onze totale beleggingen in vreemde valuta afgedekt. Het feitelijk afdekkingspercentage is binnen de strategische range ondanks dat er naast de zes hierboven genoemde valuta, ook beleggingen zijn in andere valuta.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt eind 2024 € 89.156 (0,4%) en voor het strategisch valuta risico € 50.162 (0,1%).

Kredietrisico (S5)

Ons pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de afgesproken betalingen kan voldoen met als gevolg een afboeking op een (obligatie-) belegging. Hiervoor moet een buffer worden aangehouden waarvan de hoogte voornamelijk afhangt van de kredietwaardigheid van de partijen waarin belegd wordt. Deze kredietwaardigheid komt tot uitdrukking in de ‘rating’ van een obligatie of tegenpartij. Een AAA rating impliceert dat aan de vastrentende waarden belegging het laagst mogelijke kredietrisico is verbonden. Kredietrisico dat is verbonden aan transacties in valutaderivaten wordt beheerst door het afsluiten van standaardcontracten met zorgvuldig geselecteerde tegenpartijen, het individueel beoordelen van de kredietwaardigheid van die tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

	31-12-2024		31-12-2023	
Rating vastrentende waarden:				
AAA	1.137.717	49,3%	981.019	51,1%
AA	877.423	38,0%	729.102	38,0%
A	90.238	3,9%	93.725	4,9%
BBB	8.463	0,4%	7.117	0,4%
Lager dan BBB	181.963	7,9%	109.441	5,7%
Overige	10.890	0,5%	126	0,0%
	2.306.694	100,0%	1.920.530	100,1%
Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:				
Resterende looptijd < 1 jaar	27.963	1,2%	59.289	3,1%
Resterende looptijd >= 1 en < 5 jaar	171.505	7,4%	140.550	7,3%
Resterende looptijd >= 5 jaar	2.107.226	91,4%	1.720.691	89,6%
	2.306.694	100,0%	1.920.530	100,0%

Hoogte buffer

Op basis van de ratingverdeling van de beleggingen in vastrentende waarden is de voorgeschreven buffer voor het feitelijk kredietrisico eind 2024 € 178.396 (4,3%) en voor het strategisch krediet- risico € 175.239 (4,3%).

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico’s meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico’s als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langleven risico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico’s bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat.

De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Ons pensioenfonds hanteert bij de bepaling van de technische voorzieningen de meest recente overlevingstafel: de Prognosetafel AG2024. Deze overlevingstafel houdt rekening met de verwachte toekomstige stijging van de levensverwachting. Daarnaast corrigeert ons fonds de sterftekansen die volgen uit de Prognosetafel AG2024 door rekening te houden met fonds-specifieke ervaringssterfte.

Ons pensioenfonds heeft een excess-of-loss herverzekering afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Deze herverzekering dekt de risico’s van sterfte en arbeidsongeschiktheid af, voor zover deze boven het afgesproken eigen risico uitkomen. Twee jaar na afloop van de contractperiode wordt door de verzekeraar bepaald aan de hand van de overlijdenskapitalen en arbeidsongeschiktheidskapitalen of er uitkering plaatsvindt uit hoofde van overlijdensrisico en/of arbeidsongeschiktheidsrisico. Op het herverzekeringscontract is geen winstdeling van toepassing.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt € 115.243 (0,7%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 115.243 (0,8%).

01

Kerncijfers

02

Voorwoord

03

Profiel

04

Bestuursverslag

05

Verslag verantwoordingsorgaan

06

Rapport raad van toezicht

07

Jaarrekening

08

Overig

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de beleggingsportefeuille in regio's, economische sectoren of bij tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht.

Vastgoed en aandelen	31-12-2024		31-12-2023	
Verdeling vastgoed en aandelen per regio:				
Europa	435.391	29,4%	396.110	34,0%
Noord-Amerika	696.461	47,1%	518.211	44,5%
Azië Pacific	201.987	13,6%	130.079	11,2%
Overige ontwikkelde markten	61.185	4,1%	64.462	5,5%
Overige opkomende markten	83.411	5,6%	67.786	5,8%
Overige	1.574	0,2%	-10.838	-0,9%
	1.480.009	100,0%	1.165.810	100,0%
Vastrentende waarden				
Verdeling vastrentende waarden per regio:				
Europa	2.044.196	88,6%	1.740.438	90,6%
Noord-Amerika	169.504	7,3%	105.411	5,5%
Azië Pacific	28.938	1,3%	21.870	1,1%
Overige ontwikkelde markten	33.362	1,4%	25.142	1,3%
Overige opkomende markten	17.721	0,8%	17.356	0,9%
Overige	12.973	0,6%	10.313	0,5%
	2.306.694	100,0%	1.920.530	99,9%
Grote posten: vastrentende waarden (inclusief opgelopen rente) van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen				
Staatsobligaties Nederland	477.601	12,8%	463.524	15,0%
Staatsobligaties Oostenrijk	198.313	5,3%	161.737	5,2%
Europese Unie	192.472	5,1%	189.977	6,1%
Staatsobligaties Duitsland	158.870	4,2%	146.780	4,7%
Obligaties Vlaamse overheid	124.745	3,3%	120.213	3,9%
Nederlandse Waterschapsbank	122.284	3,3%	30.963	1,0%
Staatsobligaties België	112.360	3,0%	206.684	6,7%
Obligaties Nordrhein Westfalen	83.661	2,2%	23.395	0,8%

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Ons fonds heeft geen posities in eenzelfde uitgevende instelling in vastgoed en aandelen groter dan 2% van de totale beleggingen.

Er is geen sprake van een zodanige concentratie van beleggingen bij risicovolle debiteuren, fondsen, regio's of markten dat hiervoor een extra buffer nodig is bovenop de reeds berekende (standaard-)schokken.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de toegestane afwijking, uitgedrukt in een statistische maatstaf, de ‘tracking error’. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark kan afwijken. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk actief beheer risico bedraagt eind 2024 € 15.422 (0,0%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 21.457 (0,0%).

Er worden geen beleggingen uitgeleend. Beleggingen in de aan ons fonds verbonden ondernemingen vinden uitsluitend plaats als onderdeel van de aandelenbeleggingen in fondsen en mandaten die overeenkomstig een vaste index worden beheerd door externe vermogensbeheerders, indien en voor zover de verbonden ondernemingen in die vaste index zijn opgenomen.

Diversificatie-effect

Het DNB standaardmodel schrijft per risico een buffer voor. Omdat niet alle risico's zich gelijktijdig (in volle omvang) voordoen, wordt rekening gehouden met een risico-verlagend effect van spreiding. Bij ons pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2024 € -339.856 en voor de strategische beleggingsportefeuille € -303.401.

Bestemming saldo van baten en lasten

	2024	2023
Fondsvermogen	-22.524	233.410
	-22.524	233.410

Het saldo van baten en lasten wordt, conform de statuten en de ABTN, als volgt verdeeld:

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Namens het bestuur en de RvT van ING CDC Pensioenfonds

Amsterdam, 18 juni 2025

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

08. Overig

Overig

8.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting ING CDC Pensioenfonds te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmederkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting ING CDC Pensioenfonds zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op €18.280.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 548.000 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- ▲ toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- ▲ het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- ▲ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- ▲ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting ING CDC Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 18 juni 2025

drs. R. van der Meer AAG
Verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

8.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting ING CDC Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting ING CDC Pensioenfonds te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting ING CDC Pensioenfonds op 31 december 2024 en van de staat van baten en lasten over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▲ de balans per 31 december 2024;
- ▲ de staat van baten en lasten over 2024; en
- ▲ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 18,3 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 548.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico’s en niet-naleving van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico’s en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij constateren dat er sprake is van een risicobeheersingssysteem op basis van het concept ‘three lines of defence’. Dit betreft verschillende verdedigingslinies op basis van de interne processen en drie sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en de interne audit functie).

Het bestuur beschikt over een frauderisicoanalyse als onderdeel van de ‘SIRA’ (Systematische Integriteitsrisico Analyse). Het bestuur heeft in deze analyse integriteitsrisico’s in kaart gebracht in verschillende deelgebieden waaronder fraude en corruptie. De SIRA wordt periodiek geëvalueerd en aangepast om te waarborgen dat deze actueel en effectief is.

De SIRA wordt door het bestuur besproken met en beoordeeld door de Raad van Toezicht. We verwijzen naar [pagina 38](#) van het bestuursverslag waarin het bestuur het integriteitsrisico van het pensioenfonds adresseert.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden is van de waardering van de beleggingen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico’s van het doorbreken van interne beheersing door management. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor de frauderisico’s

Aanvullend hebben wij werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van andere risico’s op management override, zoals het toetsen van in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Daarnaast hebben wij ook aandacht besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering. Daarbij hebben wij vastgesteld dat er geen significante transacties hebben plaatsgevonden buiten de normale bedrijfsvoering.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en Raad van Toezicht.

Onze specifieke controle-aanpak voor risico’s op niet-naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben inzicht verworven in de relevante wet- en regelgeving voor het pensioenfonds en achten de volgende wet- en regelgeving relevant voor het pensioenfonds:

- ▲ Pensioenwet;
- ▲ Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp).

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en de Raad van Toezicht om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie gelezen met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM). Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van (vermoede) niet-naleving aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en het niet nodig is een herstelplan in te dienen bij De Nederlandsche Bank. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Onze observaties

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekening-controle als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 1 van de toelichting op de balans per 31 december 2024 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van de beleggingen is significant voor onze controle.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie belast met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de rapportages met betrekking tot de interne beheersing binnen de uitvoeringsorganisatie (SOC 1-rapportages); • voor beleggingen in beursgenoteerde effecten: het toetsen van de waardering door middel van “re-pricing”; • voor beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens deze jaarrekeningen overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingsmethoden en technieken geschikt zijn om binnen de geldende verslaggevingsregels te komen tot de marktwaarde van deze beleggingen. Verder het beoordelen van de uitkomsten van de waarderingsmodellen waarbij wij tevens een eigen waarderingsspecialist hebben ingeschakeld; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In het onderdeel ‘risicobeheer’ (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en hebben wij de bevindingen met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling door de uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico’s; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.
Volledigheid (premie)bijdragen werkgever Premiebijdragen zijn een belangrijke component van de opbrengsten van het pensioenfonds.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • nagaan of de door het bestuur vastgestelde premie is berekend en in rekening is gebracht bij de werkgever; • nagaan of de premie volledig in rekening is gebracht; • voor zover relevant beoordelen wij de juiste werking van de processen binnen de uitvoeringsorganisatie, mede op basis van het ontvangen ISAE 3402 Type II rapport.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▲ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▲ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▲ het identificeren en inschatten van de risico’s dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico’s bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▲ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ▲ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▲ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▲ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▲ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 18 juni 2025

Forvis Mazars Accountants N.V.

drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

8.3 Personalia (per 31 december 2024)

Bestuur

Benoemd namens de deelnemers

André Hollenkamp (60) Relevante nevenfunctie	Bestuurslid Bestuurslid NN CDC Pensioenfonds
Dick Ravesteijn (61) Relevante nevenfunctie	Vice voorzitter -
David de Boer (51) Relevante nevenfunctie	Bestuurslid Bestuurslid pensioenfonds Werk en re-integratie
Ivo Slikkerveer (61) Relevante nevenfunctie	Bestuurslid Bestuurslid pensioenfonds voor de architectenbureaus Lid werkgroep pensioenen van de vakcentrale VCP

Benoemd namens de werkgever

Willem Steenhoven (63) Relevante nevenfunctie	Voorzitter Commissaris BTE Holding B.V. Lid commissie van beroep Kifid
Karin Berns (39) Relevante nevenfunctie	Bestuurslid -

Verantwoordingsorgaan

Benoemd namens de deelnemers

Elena Kalthoff-Seferiadis (57)	Lid verantwoordingsorgaan
Ingrid Kassner (56)	Lid verantwoordingsorgaan

Benoemd namens de werkgever

Jippe Broekhuijsen (49)	Voorzitter verantwoordingsorgaan
René Lorrier (48)	Lid verantwoordingsorgaan

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Raad van toezicht

Irene Vermeeren-Keijzers (54)

Relevante nevenfuncties

André de Kraa (53)

Relevante nevenfuncties

Jessica Matelski (40)

Relevante nevenfuncties

Voorzitter

- Voorzitter raad van toezicht (RvT) NN CDC Pensioenfonds
- Lid RvT Stichting Shell Pensioenfonds
- Lid Adviescommissie Pensioenrecht Nederlandse Orde van Advocaten
- Advocaat-partner pensioenrecht Jones Day
- Vaste annotator tijdschrift Jurisprudentie Arbeidsrecht (JAR)

Lid raad van toezicht

- Uitvoerend bestuurder Stichting Pensioenfonds Essity
- Lid RvT Stichting CRH Pensioenfonds

Lid raad van toezicht

- Bestuurslid bedrijfspensioenfonds (Bpf) Foodservice
- Bestuurslid Bpf Bakkers
- Lid RvT Pensioenfonds Pon
- Lid RvT Pensioenfonds Gazelle
- Lid RvT Pensioenfonds Geveke
- Lid auditcommissie Oak Pensioenfonds
- Voorzitter Commissie Vermogensbeheer Pensioenfederatie
- Lid Klantenraad Syntrus Achmea Mortgages

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Inventarisatie code Pensioenfondsen 2024

Hoe werkt de naleving van de Code?

De code Pensioenfondsen 2024 (hierna: de code) is wettelijk verankerd. De normen in de code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Voor de code geldt het uitgangspunt ‘pas-toe-of-leg–uit’. Als een pensioenfonds de normen van de code niet (geheel) toepast, moet dit gemotiveerd worden. Hoe het pensioenfonds de normen toepast, hangt mede af van zijn activiteiten en overige specifieke kenmerken. De code geldt namelijk voor alle soorten pensioenfondsen. Het type pensioenfonds, de bestuursstructuur of het type regeling kan verschillen, maar ook bijvoorbeeld de omvang van het beheerde vermogen en/of de deelnemersaantallen.

Hierna wordt eerst op de norm 1, 4 en 34-35 in verhalende zin ingegaan.

Norm 1 - De missie, visie, strategie

De missie, visie en strategie van het pensioenfonds zijn in de ABTN beschreven. Kernelementen daarbij zijn:

- ▲ Het met behoud van het CDC-karakter op lange termijn optimaliseren van de pensioenresultaten, waarbij een gezonde afweging wordt gemaakt tussen risico en rendement.
- ▲ Voldoende inzicht en pensioenbewustzijn bij belanghebbenden creëren, zodat zij in staat zijn keuzes te maken en indien nodig aanvullende maatregelen kunnen treffen.

Het pensioenfonds betreft bij de invulling van de missie, visie en strategie ook nadrukkelijk de voorkeuren van belanghebbenden. Hiertoe heeft het fonds periodiek overleggen met de werkgever, sociale partners en voert het pensioenfonds deelnemersonderzoeken uit.

Norm 4 - Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden

Het kennen van de voorkeuren van belanghebbenden vindt het pensioenfonds belangrijk, dit zeker ook in het kader van een evenwichtige vertegenwoordiging van de belangen van betrokkenen. Hiervoor voert het pensioenfonds periodiek, in elk geval jaarlijks, klanttevredenheidsonderzoeken uit waarbij ook de voorkeuren van belanghebbenden worden betrokken. Daarnaast overlegt het pensioenfonds enkele malen per jaar met de sociale partners via het zogeheten tripartiet overleg en wordt minstens één maal per kwartaal overlegd met het VO.

Norm 34-35 - Diversiteits- en inclusiebeleid

Het bestuur hecht aan diversiteit en inclusie in alle organen van het fonds en zeker ook in het bestuur zelf. Daarbij gaat het niet alleen om geslacht en leeftijd, maar ook om verschillen in achtergrond en competenties van de diverse bestuursleden en volwaardige deelname zonder belemmeringen, om zo te kunnen bijdragen aan de benodigde verscheidenheid aan vaardigheden, culturen en zienswijzen in het bestuur en aan de representativiteit en herkenbaarheid van de belanghebbenden.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 1 - Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden			
Dit thema beschrijft de normen die betrekking hebben op de doelstelling van pensioenfondsen, namelijk goed zorgen voor pensioen van belanghebbenden			
Aandacht hebben voor de missie, visie, strategie			
1.	Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.	Ja en vastgelegd in de ABTN.	De missie, visie en strategie van het fonds zijn in de ABTN vastgelegd. In de inleiding bij deze checklist is hier nader op ingegaan.
Aandacht hebben voor duurzaamheid			
2.	Het pensioenfonds heeft, rekening houdend met de voorkeuren en belangen van belanghebbenden, een beleggingsbeleid waarvan milieu- en klimaat en sociale en governance factoren een uitdrukkelijk en kenbaar onderdeel zijn. Het pensioenfonds houdt op een proportionele wijze rekening met mogelijke langetermijneffecten van het beleggingsbeleid op mens, milieu en maatschappij en de effecten van duurzaamheidsrisico's op beleggingsbeslissingen.	Ja, vastgelegd in beleggings- en rente-afdeckingsbeleid.	Bij zijn besluitvorming over de pensioenuitvoering weegt het pensioenfonds de belangen van alle betrokkenen mee. De onderbouwing is vastgelegd in de verslagen van de bestuurs- en commissievergaderingen en, daar waar relevant, in diverse beleidsstukken en notities en wordt daar waar relevant ook meegenomen in de communicatie met betrokkenen.
Belangen evenwichtig afwegen			
3.	Het pensioenfonds voert de pensioenregeling naar beste vermogen uit op basis van een evenwichtige afweging van belangen en is transparant in hoe deze afweging plaatsvindt.	Ja, toegepast.	Bij zijn besluitvorming over de pensioenuitvoering weegt het pensioenfonds de belangen van alle betrokkenen mee. De onderbouwing is vastgelegd in de verslagen van de bestuurs- en commissievergaderingen en, daar waar relevant, in diverse beleidsstukken en notities en wordt daar waar relevant ook meegenomen in de communicatie met betrokkenen.
Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden			
4.	Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover jaarlijks in het bestuursverslag.	Ja, toegepast	Het pensioenfonds voert periodiek, in elk geval jaarlijks, klanttevredenheidsonderzoeken uit waarbij ook de voorkeuren van belanghebbenden worden betrokken. Daarnaast overlegt het pensioenfonds enkele malen per jaar met de sociale partners via het zogeheten tripartiet overleg en wordt minstens één maal per kwartaal overlegd met het VO. In het bestuursverslag wordt hierop ingegaan.
Keuzebegeleidingsbeleid vaststellen			
5.	Het pensioenfonds heeft een beleid over de wijze waarop het deelnemers keuzebegeleiding biedt bij keuzes binnen de pensioenregeling. Het pensioenfonds evalueert periodiek de uitvoering en de effectiviteit van dit beleid en stuurt waar nodig bij	Ja, toegepast	Het pensioenfonds heeft een beleid inzake keuzebegeleiding vastgesteld en evalueert dit periodiek.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 1 - Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden			
Dit thema beschrijft de normen die betrekking hebben op de doelstelling van pensioenfondsen, namelijk goed zorgen voor pensioen van belanghebbenden			
Visie hebben op kwaliteit, kosten en uitbesteding			
6.	Het pensioenfonds heeft een visie op de kwaliteit van de uitvoering van de pensioenregeling en het daarbij behorende kostenniveau. Het pensioenfonds monitort de kwaliteit en kosten van uitvoering en evalueert deze jaarlijks.	Ja	Het pensioenfonds streeft naar een eenvoudige pensioenregeling, omdat dit de inzichtelijkheid vergroot, risico's vermindert en de kosten verlaagt. De pensioenuitvoering en de kosten daarvan worden jaarlijks geëvalueerd.
7.	Het pensioenfonds legt in zijn uitbestedingsbeleid vast wanneer en onder welke voorwaarden het pensioenfonds besluit tot uitbesteding van taken of werkzaamheden. Bij uitbesteding van taken of werkzaamheden neemt het pensioenfonds adequate maatregelen in de overeenkomst op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft en/of schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	Ja	De overwegingen voor uitbesteding en de keuze voor de wijze van uitvoering zijn vastgelegd in het uitbestedingsbeleid en in de ABTN. Besluitvorming over uitbesteding vindt plaats in de bestuursvergadering.
Thema 2 - Goed besturen			
Onder dit thema vallen de normen die betrekking hebben op de organisatie van de bestuurlijke processen en die beschrijven hoe het bestuur waarde toevoegt aan de doelstellingen en het functioneren van het pensioenfonds.			
Besluiten motiveren en onderbouwen			
8.	Het bestuur legt duidelijk vast op grond van welke overwegingen een besluit is genomen, wat de relatie is met de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en op welke wijze het bestuur de overige organen van het pensioenfonds betreft of heeft betrokken.	Ja, toegepast	De overwegingen van het bestuur worden vastgelegd in het de notulen van de bestuursvergaderingen, waarbij indien van toepassing tevens wordt aangegeven welke fondsorganen daarbij betrokken zijn geweest en de wijze waarop.
9.	Het bestuur weegt de aanbevelingen van het intern toezicht en de adviezen van overige organen zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	Ja	Het bestuur weegt de aanbevelingen en adviezen in zijn besluitvorming mee. Indien hiervan wordt afgeweken wordt dit zorgvuldig onderbouwd en gemotiveerd richting de organen en vastgelegd in de notulen van de bestuursverslagen dan wel in ter vergadering behandelde notities.
10.	Het bestuur legt vast wanneer het bestuur het oordeel van de sleutelfunctiehouders in zijn besluiten betreft. Wanneer het bestuur het oordeel van de sleutelfunctiehouders in zijn besluiten betreft, legt het bestuur vast hoe het bestuur dit oordeel heeft gewogen en betrokken in zijn besluiten.	Ja	De werkwijze is in de ABTN vastgelegd. In de notulen van de bestuursvergaderingen is vastgelegd hoe het oordeel van de sleutelfunctiehouders is dan wel wordt meegewogen.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 2 - Goed besturen			
Onder dit thema vallen de normen die betrekking hebben op de organisatie van de bestuurlijke processen en die beschrijven hoe het bestuur waarde toevoegt aan de doelstellingen en het functioneren van het pensioenfonds.			
Beleidscyclus vastleggen			
11.	Het bestuur legt zijn beleid op strategische aandachtsgebieden schriftelijk vast en zorgt voor een gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt waar nodig bij.	Ja	Het bestuur heeft voor strategische aandachtsgebieden beleid vastgesteld en evalueert deze periodiek.
Bestuurlijke taken verdelen en stemrecht bepalen			
12.	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Daarbij betreft het bestuur de taak- en rolverdeling van bestuur, bestuurlijke commissies en sleutelfunctiehouders.	Ja, in de ABTN	In de ABTN wordt aandacht besteed aan deze taak- en rolverdeling.
13.	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is het eerste aanspreekpunt en is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures waarin ruimte en aandacht is voor de inbreng en diverse perspectieven van alle leden van het bestuur.	Ja, in de statuten en de ABTN	In de statuten is deze collectieve verantwoordelijkheid vastgelegd en in de ABTN worden de procedures beschreven. De voorzitter is het eerste aanspreekpunt voor zowel het bestuur als het bestuursbureau dat het pensioenfonds ondersteunt. Er is expliciete aandacht voor inbreng van alle bestuurders en dit wordt ook meegenomen in de jaarlijkse zelfevaluatie.
14.	Elk bestuurslid heeft stemrecht	Ja, dit is in de statuten vastgelegd.	Dit is in de statuten vastgelegd.
Open en transparant zijn			
15.	Het bestuur vervult zijn taken op een voor belanghebbenden transparante, open en toegankelijke wijze. Het bestuur rapporteert jaarlijks in zijn bestuursverslag in ieder geval over: - de missie, visie en strategie; - de naleving van deze code en de interne gedragscode; - de evaluatie van het functioneren van het bestuur; - de afhandeling van klachten en geschillen en de wijzigingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja, bestuursverslag	Op deze onderwerpen wordt in het bestuursverslag ingegaan.
Integraal risicomanagement bevorderen			
16.	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Het bestuur zorg ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is en dat er een noodprocedure beschikbaar is om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	Ja	Het fonds heeft een sleutelfunctiehouder en een sleutelfunctie vervuller risk die verantwoordelijk zijn voor het tweedelijnsrisicomanagement. Twee keer per jaar worden de strategische risico's door het bestuur beoordeeld; eenmaal per jaar worden de niet-strategische risico's door het bestuur beoordeeld. Bij deze beoordelingen wordt bezien of de risico's nog steeds goed gewogen zijn en of er nog additionele beheersmaatregelen nodig zijn. De sleutelfunctiehouder en de sleutelfunctie vervuller risk hebben een onafhankelijke lijn naar het bestuur. Ook beschikt het pensioenfonds over een noodprocedure.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
-----	------	--------------------------------	---

Thema 3 - Effectief intern toezichthouden en controle uitvoeren
Onder dit thema vallen normen over de wijze waarop het intern toezicht werkt en waarde toevoegt aan de doelstellingen en het functioneren van het pensioenfonds. Ook zijn er normen opgenomen over de controle

Toezichtsvisie ontwikkelen			
17.	Het intern toezicht legt een toezichtvisie ten grondslag aan zijn toezicht. Deze visie omvat ten minste de volgende elementen: - de doelstelling van het intern toezicht; - de rol, rolinvulling en de werkwijze van het intern toezicht; - de interactie tussen intern toezicht en bestuur; - de interactie tussen intern toezicht en de diverse sleutelfunctiehouders; - de interactie tussen intern toezicht en het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan.	Ja, de Raad van Toezicht heeft een visie opgesteld.	De Raad van Toezicht heeft in 2021 een toezichtsvisie opgesteld waarin deze onderwerpen aan de orde komen, waarbij de interactie met de sleutelfunctiehouders en het verantwoordingsorgaan in de nabije toekomst nader zullen worden uitgewerkt. De toezichtsvisie is op de website van het fonds gepubliceerd.
18.	Het intern toezicht legt vast hoe het intern toezicht het functioneren van het bestuur toetst, wat daarbij het normenkader is, wat het intern toezicht daarvoor nodig heeft, over welke onderwerpen het intern toezicht zich in een specifieke periode een oordeel wenst te vormen en waarover het in gesprek wil met bestuur en verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan.	Ja, de Raad van Toezicht heeft een visie opgesteld en stelt jaarlijks een terugblik en vooruitblik op.	De Raad van Toezicht heeft een toezichtsvisie en stelt daarnaast jaarlijks een terugblik en vooruitblik op waarin deze onderwerpen worden geadresseerd.
Rolbewust zijn			
19.	Het intern toezicht is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich ernaar.	Ja	De Raad van Toezicht heeft dit uitdrukkelijk benoemd in de toezichtvisie en handelt daarnaar.
20.	Het intern toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Ja	De Raad van Toezicht heeft dit uitdrukkelijk benoemd in de toezichtvisie en handelt daarnaar.
21.	Het intern toezicht stelt zich onafhankelijk op ten opzichte van andere toezichthouders, overige fondsorganen en van welk ander belang dan ook en kan kritisch opereren.	Ja	De Raad van Toezicht handelt hiernaar. Dit principe ligt ook ten grondslag aan de toezichtvisie.
Werksaamheden van actuaris en accountant vaststellen			
22.	Het bestuur draagt de accountant en actuaris die controle uitvoert c.q. certificeert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle c.q. certificering. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit een zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.	Ja	Het bestuur handelt conform.
23.	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan van de uitkomst op de hoogte.	Ja	Het bestuur draagt hiervoor zorg.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 4 - Verantwoording en inspraak organiseren			
Onder dit thema vallen normen over de wijze waarop verantwoording, medezeggenschap en inspraak werkt en waarde toevoegt aan de doelstellingen en het functioneren van het pensioenfonds.			
Verantwoording afleggen door bestuur			
24.	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het voor de toekomst maakt. Het bestuur maakt daarbij inzichtelijk hoe het de verschillende belangen heeft afgewogen. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn.	Ja	Het bestuur legt conform verantwoording af tegenover het verantwoordingsorgaan, daarnaast adresseert het bestuur genoemde punten in het bestuursverslag.
25.	Het bestuur gaat met het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan bij het afleggen van verantwoording in gesprek.	Ja	Het bestuur overlegt ten minste vier maal jaarlijks met het VO, waaronder een overleg inzake het bestuursverslag en de jaarrekening.
Verantwoording afleggen door intern toezicht			
26.	Het intern toezicht legt in het bestuursverslag, op basis van een vooraf door het intern toezicht vastgestelde toezichtvisie en een eerder geformuleerd normenkader, verantwoording af over de verrichte werkzaamheden, rapporteert de bevindingen en doet (zo nodig) aanbevelingen.	Ja	De raad van toezicht legt conform aan de hand van de toezichtvisie verantwoording af in het bestuursverslag
27.	Het intern toezicht is aanspreekbaar op de wijze waarop het toezicht houdt en is bereid in gesprek te gaan over de wijze waarop het toezicht is uitgevoerd en hoe daarover is gerapporteerd.	Ja	De RvT en het bestuur treden op een open wijze met elkaar in overleg, uiteraard met inachtneming van ieders eigen rol. Onderdeel daarvan is dat de RvT open staat voor overleg over de wijze waarop toezicht wordt gehouden en hoe daarover wordt gerapporteerd.
Bevoegdheden uitoefenen door een verantwoordingsorgaan			
28.	Het verantwoordingsorgaan maakt het mogelijk dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording kunnen afleggen en geeft een oordeel over het handelen van het bestuur. Daarnaast oefent het verantwoordingsorgaan de aan hem toegekende adviesrechten uit, tenzij het verantwoordingsorgaan daar gemotiveerd niet voor kiest. Het verantwoordingsorgaan houdt bij zijn taken rekening met alle belanghebbenden.	Ja	Het VO vergadert ten minste vier maal jaarlijks met het bestuur en de Raad van Toezicht, waarbij in de vergadering over het bestuursverslag en de jaarrekening ook specifiek verantwoording wordt afgelegd door het bestuur en de Raad van Toezicht aan het VO. Het VO geeft een oordeel over het bestuur in het bestuursverslag en oefent zijn adviesrechten uit.
29.	Het verantwoordingsorgaan bewaakt of het bestuur de verschillende belangen evenwichtig afweegt.	Ja	Het verantwoordingsorgaan betreft het borgen van de evenwichtige belangenvertegenwoordiging nadrukkelijk bij zijn taken.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
-----	------	--------------------------------	---

Thema 4 - Verantwoording en inspraak organiseren
Onder dit thema vallen normen over de wijze waarop verantwoording, medezeggenschap en inspraak werkt en waarde toevoegt aan de doelstellingen en het functioneren van het pensioenfonds.

Bevoegdheden uitoefenen door een belanghebbendenorgaan			
30.	Het belanghebbendenorgaan maakt het mogelijk dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording kunnen afleggen en geeft een oordeel over het handelen van het bestuur. Daarnaast oefent het belanghebbendenorgaan de aan hem toegekende adviesrechten uit, tenzij het belanghebbendenorgaan daar gemotiveerd niet voor kiest. Ook oefent het belanghebbendenorgaan de aan hem toegekende goedkeuringsrechten uit. Het belanghebbendenorgaan houdt bij zijn taken rekening met alle belanghebbenden	Niet van toepassing	Niet van toepassing
31.	Het belanghebbendenorgaan bewaakt of het bestuur de verschillende belangen evenwichtig afweegt.	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Betrekken van belanghebbenden			
32.	Het bestuur organiseert en stimuleert zijn dialoog met belanghebbenden op een manier die past bij het pensioenfonds en zijn (diverse groepen van) belanghebbenden	Ja	Het bestuur staat in contact met de belanghebbenden door overleg met de sociale partners, het verantwoordingsorgaan, de achterbannen van de diverse bestuursleden, verenigingen van gepensioneerden en via (klant)onderzoeken.

Thema 5 - Effectief functioneren van fondsorganen
Onder dit thema vallen normen over de effectiviteit van het functioneren en deze zijn relevant voor alle organen van het pensioenfonds.

Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen			
33.	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit en inclusie, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid.	Ja	Het bestuur bestaat uit acht personen waarvan vier werkgeversleden en vier leden die de werknemers vertegenwoordigen. Het VO bestaat uit twee leden die de werkgevers vertegenwoordigen en twee werknemersleden. Door deze samenstelling van de fondsorganen is sprake van een goede afspiegeling van de belanghebbenden en derhalve ook inclusie. Vertegenwoordigers van pensioengerechtigden treden bovendien toe tot het bestuur en VO indien de onderlinge getalsverhouding tussen pensioengerechtigden en deelnemers daartoe aanleiding geeft. Daarnaast is het rooster van aftreden van de fondsorganen zo vorm gegeven dat continuïteit is gewaarborgd. Voorts zijn in de profielschetsen voor kandidaat-leden voor het bestuur, VO en de RvT de vereisten voor diversiteit opgenomen. Qua vaardigheden en kennis is het een divers gezelschap, met verschillende achtergronden en derhalve complementair aan elkaar.
34.	Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid	Ja	In de ABTN is dit beleid opgenomen. Het bestuur hecht, gelet op het belang van betrokkenen bij een adequaat bestuurd pensioenfonds, grote waarde aan de geschiktheid van de bestuurders. Daarnaast hecht het bestuur ook aan diversiteit en inclusie in alle organen van het fonds en zeker ook in het bestuur zelf. Daarbij gaat het niet alleen om geslacht en leeftijd, maar ook om verschillen in achtergrond en competenties van de diverse bestuursleden en volwaardige deelname zonder belemmeringen, om zo te kunnen bijdragen aan de benodigde verscheidenheid aan vaardigheden, culturen en zienswijzen in het bestuur en aan de representativiteit en herkenbaarheid van de belanghebbenden.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 5 - Effectief functioneren van fondsorganen			
Onder dit thema vallen normen over de effectiviteit van het functioneren en deze zijn relevant voor alle organen van het pensioenfonds.			
35.	Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.	Ja	Bestuur Aan deze norm wordt voldaan. VO Aan deze norm wordt gedeeltelijk voldaan: helaas is geen van de VO-leden jonger dan 40 jaar. In de profielschets voor VO-leden wordt hier wel aandacht voor gevraagd
36.	Het bestuur, het intern toezicht, het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan houden rekening met het diversiteits- en inclusiebeleid bij het opstellen van de eisen waaraan nieuwe leden van het orgaan dienen te voldoen	Ja	In de profielschetsen voor kandidaten is het diversiteits- en inclusiebeleid van het fonds verwerkt/vastgelegd.
Benoeming, zittingstermijn en ontslag van leden van organen vastleggen			
37.	De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.	Ja	Het bestuur handelt conform.
38.	Benoeming en ontslag van de leden van de organen van het pensioenfonds zijn geregeld in de statuten van het pensioenfonds waarbij – behoudens in het geval van beroepspensioenfondsen – de procedure voor benoeming en ontslag als beschreven in bijlage 2 wordt gevolgd. Schorsing van de leden van het bestuur, het belanghebbendenorgaan, het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht wordt geregeld in de statuten of reglementen van het pensioenfonds.	Ja	Deze procedures zijn in de statuten uitgewerkt, waarbij bij de eerstvolgende statutenwijziging expliciet zal worden vastgelegd dat bij ontslag door het bestuur van een lid van de Raad van Toezicht de gehele RvT zal worden gehoord.
Beloningsbeleid beheerst en duurzaam houden			
39.	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid voor de beloning van de leden van de organen van het pensioenfonds, aan commissies verbonden adviseurs en medebeleidsbepalers. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waarvoor het pensioenfonds de pensioenregeling uitvoert.	Ja	Uitgangspunt bij het beloningsbeleid is dat het niet moet aanzetten tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. In beginsel is de beloning gebaseerd op 70% van het normbedrag conform de Wet normering topinkomens.
40.	De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	Ja	De beloning is een afgeleide van de gedragen verantwoordelijkheid en het tijdsbeslag.
41.	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie gerelateerde beloningen. Prestatie gerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning en zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het pensioenfonds.	Ja	Er worden geen prestatiegerelateerde beloningen toegekend.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 5 - Effectief functioneren van fondsorganen			
Onder dit thema vallen normen over de effectiviteit van het functioneren en deze zijn relevant voor alle organen van het pensioenfonds.			
42.	Het bestuur verstrekt bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht geen transitie of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een andere medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden	Ja	Het fonds heeft geen arbeidsovereenkomst met de bestuursleden en de medebeleidsbepalers. Betrokkenen hebben bij beëindiging derhalve geen recht op een transitievergoeding van het fonds. De werknemers van het bestuursbureau zijn in dienst bij ING en voor hen gelden de arbeidsvoorwaarden van de werkgever. Indien onder hen medebeleidsbepalers zijn, wordt de reguliere ontslagprocedure en de bijbehorende vergoedingen gevolgd.
Gewenste gedrag, cultuur en integriteit naleven en uitdragen			
43.	Het bestuur spreekt zich uit over de gewenste cultuur en gedraagt zich daarnaar. Aspecten in de cultuur waar het bestuur zich rekenschap van geeft, zijn onder meer het openstaan voor kritiek, het leren van fouten en de mate van inclusie in besluitvorming en functioneren.	Ja	Het bestuur handelt conform en staat open voor kritiek, het leren van fouten en bevordert inclusie bij de besluitvorming en het functioneren in het algemeen. Ook draagt het bestuur zorg voor een gewenste cultuur en gedraagt het zichzelf ernaar.
44.	Tegenstrijdige belangen, reputatierisico's en nevenfuncties worden gemeld. De leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en belanghebbendenorgaan, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Ja	Betrokkenen handelen conform . Dit wordt door de compliance officer getoetst.
45.	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	Ja	Er is een klokkenluidersregeling en functionaris waaraan onregelmatigheden kunnen worden gemeld. Dit is gecommuniceerd aan betrokkenen.
46.	De leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het pensioenfonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring en gedragen zich daarnaar	Ja	Er wordt conform gehandeld.
47.	De voorzitter is samen met het bestuur verantwoordelijk om een open cultuur te bevorderen waarin sprake is van een lerende omgeving waarin ruimte en aandacht is voor de inbreng en diverse perspectieven van alle leden van het bestuur	Ja	Het bestuur handelt conform. Deze aspecten worden ook meegenomen in de periodieke zelfevaluatie.
48.	Het bestuur waarborgt dat de leden van de organen van het pensioenfonds en medebeleidsbepalers onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De organen hebben daarnaast een eigen verantwoordelijkheid om het mogelijk te maken dat hun leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	Ja	Het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan handelen conform. Het bestuur verschaft de overige fondsorganen alle benodigde informatie en indien nodig kunnen deze fondsorganen onafhankelijk extern advies inwinnen. Daarnaast verschaft het bestuur de benodigde faciliteiten aan de overige fondsorganen.
Jaarlijks zelfevalueren			
49.	Het eigen functioneren is voor het bestuur, het intern toezicht, het belanghebbendenorgaan en het verantwoordingsorgaan een continu aandachtspunt. Deze organen evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken zij minstens één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij. De organen besteden daarbij in elk geval periodiek aandacht aan bestuursmodel, integriteit, geschiktheid, continuïteit, diversiteit en inclusie, de wijze van opereren en de mate waarin de individuele leden zich voldoende onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen.	Ja	De fondsorganen handelen conform.

01 Kerncijfers

02 Voorwoord

03 Profiel

04 Bestuursverslag

05 Verslag verantwoordingsorgaan

06 Rapport raad van toezicht

07 Jaarrekening

08 Overig

Colofon

Stichting ING CDC Pensioenfonds
Bijlmerdreef 24, 1102 CT Amsterdam
t 088 - 1162 411
e pensioenloket@ing.cdcpensioen.nl
w ing.cdcpensioen.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 58908757

Concept & design
Strangelove Creatives B.V.
www.strangelove.nl